TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

Normatiivaktide kogumik kursuse 'Kohtu ja prokuratuuri organisatsioon NSV Liidus' õppimiseks

KOOSTANUD E. RAAL

TARTU 1967

EXLIBRIS
ELMAR RAAL

A-28505

E. Raal

T A R T U R I I K L I K Ü L I K O O L

Kriminaalõiguse ja -protsessi kateeder

NORMATIIVAKTIDE KOGUMIK KURSUSE "KOHTU JA PROKURATUURI ORGANISATSIOON NSV LIIDUS" ÕPPIMISEKS

Koostanud

E. Raal

Tartu 1967

TRÜ Õigusteaduskonna
Kriminaalõiguse- ja
-protsessi kateeder
2004

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

E e s s õ n a.

Käesolev kehtivate normatiivaktide kogumik on määratud TRÜ Õigusteaduskonna statsionaarsetele ja mittestatsionaarsetele üliõpilastele õppevahendiks kursuse "Kohtu ja prokuratuuri organisatsioon NSV Liidus" omandamiseks. Kooskõlas nimetatud aine programmiga nõuab kohtu, prokuratuuri ja mõningate teiste neile lähedaste organite ülesannete, kompetentsi, ehituse ning tegevuse põhiprintsiipide tundmaõppimine üsna arvukalt normatiivmaterjali läbitöötamist. Sageli on aga normatiivaktide kättesaamine üliõpilastele ametlikest väljaannetest võrdlemisi tülikas, mistõttu esineb raskusi kursuse paljude teemade õppimisel. Antud kogumik püüabki neid raskusi vähendada ja osaliselt täita lünka õppematerjalis.

Õppevahendis toodud normatiivaktid on esitatud 2 osas: NSV Liidu normatiivaktid ja Eesti NSV normatiivaktid. Mõlemas osas on vastavad aktid paigutatud ennekõike sellises järjestuses, nagu neid tuleb üliõpilasel kasutada aine õppimisel programmi järgi. Teiste Nõukogude liiduvabariikide kohtukorraldust reguleerivad tähtsamad normatiivaktid on avaldatud eriväljaandes vene keeles[1] ja seetõttu pole neid antud kogumikku võetud.

Käesolev kogumik on koostatud seisuga 1966.a. 1. mai. Selleks ajaks normatiivaktides tehtud hilisemaid muudatusi ja

---

[1] Законодательство о судоустройстве Союза ССР и союзных республик. Государственное издательство юридической литературы. Москва, 1961.

täiendusi on tekstis arvestatud, kusjuures vastavas kohas teksti joone all on näidatud ka ametlik väljaanne, kus see muudatus või täiendus on avaldatud. Joonealustes märkustes on juhitud tähelepanu ka eestikeelse tõlke mõningatele ebatäpsustele normatiivaktide ametlikes väljaandeis.

Käesolevas õppevahendis on kasutatud järgmisi lühendeid:

ENSV ÜT - Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu Teataja,

ENSV ÜVT - Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja,

NSVL ÜT - Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu Teataja,

ENSV MKK - Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu.

Koostaja.

I osa

NSV LIIDU NORMATIIVAKTID

Väljavõte

NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE VABARIIKIDE LIIDU KONSTITUTSIOON

(Põhiseadus)

NSV Liidu Ülemnõukogu
kuuenda koosseisu seitsmendal istungjärgul
vastuvõetud muudatuste ja täiendustega

IX peatükk

KOHUS JA PROKURATUUR

§ 102. Õigusemõistmist NSV Liidus teostavad NSV Liidu Ülemkohus, liiduvabariikide ülemkohtud, krai- ja oblastikohtud, autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastite kohtud, ringkonnakohtud, NSV Liidu Ülemnõukogu määramisel loodavad NSV Liidu erikohtud, rahvakohtud.

§ 103. Asjade arutamine toimub kõigis kohtuis rahvakaasistujate osavõtul, välja arvatud seaduses eraldi ettenähtud juhtumid.

§ 104. NSV Liidu Ülemkohus on kõrgeim kohtuorgan. NSV Liidu Ülemkohtule pannakse NSV Liidu kohtuorganite, samuti liiduvabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve seadusega kindlaksmääratud piires.

§ 105. NSV Liidu Ülemkohus valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

NSV Liidu Ülemkohtu koosseisu kuuluvad ametikoha järgi liiduvabariikide ülemkohtute esimehed.

§ 106. Liiduvabariikide ülemkohtud valitakse liiduvabariikide ülemnõukogude poolt viieks aastaks.

§ 107. Autonoomsete vabariikide ülemkohtud valitakse autonoomsete vabariikide ülemnõukogude poolt viieks aastaks.

§ 108. Krai- ja oblastikohtud, autonoomsete oblastite kohtud ja ringkonnakohtud valitakse krai, oblasti või ringkonna töörahva saadikute nõukogu poolt või autonoomse oblasti töörahva saadikute nõukogu poolt viieks aastaks.

§ 109. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi.

§ 110. Kohtupidamine toimub liidu- või autonoomse vabariigi või autonoomse oblasti keeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei oska, tagatakse täielik tutvumine kohtuasja materjalidega tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 111. Asjaarutamine NSV Liidu kõigis kohtuis on avalik, kuivõrd seaduses pole ette nähtud erandid, kusjuures süüdistatavale tagatakse kaitse õigus.

§ 112. Kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 113. NSV Liidu peaprokurör teostab kõrgeimat järelevalvet seaduste täpse täitmise üle kõigi ministeeriumide ja neile alluvate asutuste, samuti ka üksikute ametiisikute ja ka NSV Liidu kodanike poolt.

§ 114. NSV Liidu peaprokuröri nimetab ametisse NSV Liidu Ülemnõukogu seitsmeks aastaks.

§ 115. Vabariigi-, krai- ja oblastiprokurörid, samuti ka autonoomsete vabariikide ja autonoomsete oblastite prokurörid

nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

§ 116. Ringkonna-, rajooni- ja linnaprokurörid nimetatakse ametisse liiduvabariikide prokuröride poolt NSV Liidu peaprokuröri kinnitamisel viieks aastaks.

§ 117. Prokuratuuriorganid teostavad oma funktsioone sõltumata ükskõik milliseist kohalikest organeist, alludes ainult NSV Liidu peaprokurörile.

2.

LIIDUVABARIIKIDE KOHTUKORRALDUST KÄSITLEVA SEADUSANDLUSE NING TSIVIIL-, KRIMINAAL- JA PROTSESSIKOODEKSI KEHTESTAMISE ÜLEANDMISE KOHTA LIIDUVABARIIKIDE KOMPETENTSI

NSV Liidu 1957.a. 11. veebruari seadus
(NSVL ÜT 1957, nr. 4, art. 85)

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu

o t s u s t a b:

1. artikkel. Anda liiduvabariikide kompetentsi liiduvabariikide kohtukorraldust ja kohtumenetlust käsitlev seadusandlus, samuti tsiviil- ja kriminaalkoodeksi kehtestamine, jättes NSV Liidu kompetentsi kohtukorraldust ja kohtumenetlust käsitleva seadusandluse aluste ning tsiviil- ja kriminaalseadusandluse aluste kindlaksmääramine.

2. artikkel. Vastavalt käesoleva seaduse 1. artiklile sõnastada NSV Liidu Konstitutsiooni § 14 punkt "u" järgmiselt:

"u) kohtukorraldust ja kohtumenetlust käsitleva seadusandluse aluste ning tsiviil- ja kriminaalseadusandluse aluste kindlaksmääramine."

NSV LIIDU ÜLEMKOHTU PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE NING NSV LIIDU KONSTITUTSIOONI (PÕHISEADUSE) PARAGRAHVIDE 104 JA 105 MUUTMISE JA TÄIENDAMISE KOHTA

NSV Liidu 1957.a. 12. veebruari seadus
(NSVL ÜT 1957, nr. 4, art. 85)

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu

o t s u s t a b:

1. artikkel. Kinnitada NSV Liidu Ülemkohtu põhimäärus.

2. artikkel. Seoses muutustega NSV Liidu Ülemkohtu kompetentsis ja liiduvabariikide kohtuorganite õiguste laiendamisega teha vastavad muutused ja täiendused NSV Liidu Konstitutsiooni paragrahvides 104 ja 105, sõnastades need paragrahvid järgmiselt:

"§ 104. NSV Liidu Ülemkohus on kõrgeim kohtuorgan. NSV Liidu Ülemkohtule pannakse NSV Liidu kohtuorganite, samuti liiduvabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve seadusega kindlaksmääratud piires."

"§ 105. NSV Liidu Ülemkohus valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

NSV Liidu Ülemkohtu koosseisu kuuluvad ametikoha järgi liiduvabariikide ülemkohtute esimehed."

3. artikkel. Tunnistada kehtetuks 1938. aasta 16. augusti seaduse "NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorraldus" alajaotus VII - "NSV Liidu Ülemkohus."

NSV Liidu Ülemkohtu

PÕHIMÄÄRUS

§ 1. Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni § 104-le on NSV Liidu Ülemkohus Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu kõrgeim kohtuorgan.

NSV Liidu Ülemkohtule pannakse NSV Liidu kohtuorganite, samuti liiduvabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve käesolevas põhimääruses kindlaksmääratud piires. NSV Liidu Ülemkohtule kuulub seadusandliku initsiatiivi õigus.

§ 2. NSV Liidu Ülemkohus on vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu ees ja NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärkude vahelisel ajal NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ees.

Kohtumõistmisel on NSV Liidu Ülemkohtu liikmed ja NSV Liidu Ülemkohtu rahvakaasistujad sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 3. NSV Liidu Ülemkohus koosneb NSV Liidu Ülemkohtu esimehest, NSV Liidu Ülemkohtu esimehe asetäitjatest, NSV Liidu Ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest, kelle valib NSV Liidu Ülemnõukogu, samuti liiduvabariikide ülemkohtute esimeestest, kes on NSV Liidu Ülemkohtu liikmed ametikoha järgi.

NSV Liidu Ülemkohtu arvulise koosseisu määrab kindlaks NSV Liidu Ülemnõukogu NSV Liidu Ülemkohtu valimisel.

§ 4. Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni § 105-le valitakse NSV Liidu Ülemkohus viieks aastaks.

§ 5. NSV Liidu Ülemkohus juhindub oma tegevuses üleliidulistest seadustest kui ka liiduvabariikide seadustest.

§ 6. NSV Liidu Ülemkohus tegutseb järgmises koosseisus:

a) NSV Liidu Ülemkohtu pleenum;

b) tsiviilasjade kohtukolleegium;

c) kriminaalasjade kohtukolleegium;

d) sõjakolleegium.

§ 7. NSV Liidu Ülemkohtu pleenum koosneb NSV Liidu Ülemkohtu esimehest, NSV Liidu Ülemkohtu esimehe asetäitjatest ja NSV Liidu Ülemkohtu liikmetest.

NSV Liidu peaprokuröri osavõtt pleenumi istungitest on kohuslik.

§ 8. NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi kutsub kokku NSV Liidu Ülemkohtu esimees vähemalt üks kord kolme kuu jooksul.

Pleenumi istungit peetakse õiguspädevaks, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku tema koosseisust.

Pleenumi otsused võetakse vastu istungist osavõtvate NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi liikmete lihthäälteenamusega.

§ 9. NSV Liidu Ülemkohtu pleenum:

a) vaatab läbi NSV Liidu Ülemkohtu esimehe ja NSV Liidu peaprokuröri proteste NSV Liidu Ülemkohtu kolleegiumide otsuste ja määruste vastu;

b) vaatab läbi NSV Liidu Ülemkohtu esimehe ja NSV Liidu peaprokuröri proteste liiduvabariikide ülemkohtute otsuste vastu juhul, kui need otsused on vastuolus üleliidulise seadusandlusega või kui need otsused rikuvad teiste liiduvabariikide huve;

c) vaatab läbi kohtupraktika üldistamise ja kohtustatistika materjale ning annab kohtutele juhendavaid selgitusi kohtuasjade arutamisel seadusandluse rakendamise küsimustes;

d) pöördub NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poole esildistega küsimustes, mis kuuluvad lahendamisele seadusandlikus korras, ja NSV Liidu seaduste tõlgendamise küsimustes;

e) lahendab liiduvabariikide kohtuorganite vahelisi vaidlusi.

§ 10. Kohtukolleegiumid kinnitatakse NSV Liidu Ülemkohtu pleenumil NSV Liidu Ülemkohtu liikmete hulgast.

NSV Liidu Ülemkohtu esimehele antakse õigus vajalikel juhtudel teha ümberpaigutusi kolleegiumide koosseisus, esitades need järgnevalt kinnitamiseks NSV Liidu Ülemkohtu pleenumile.

Kohtuasjade arutamisele NSV Liidu Ülemkohtu sõjakollee-

giumis võidakse vajaduse korral lasta varukohtunikena ringkondade ja laevastike sõjatribunalide liikmeid.

§ 11. NSV Liidu Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegium ja kriminaalasjade kohtukolleegium:

a) arutavad esimese instantsi kohtuna vastavalt erakordse tähtsusega tsiviil- ja kriminaalasju, mis on seadusega antud nende kompetentsi;

b) arutavad kohtujärelevalve korras NSV Liidu Ülemkohtu esimehe, NSV Liidu peaprokuröri ja nende asetäitjate proteste liiduvabariikide Ülemkohtute otsuste vastu tsiviil- ja kriminaalasjades juhul, kui need otsused on vastuolus üleliidulise seadusandlusega või rikuvad teiste liiduvabariikide huve.

§ 12. NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegium:

a) arutab esimese instantsi kohtuna erakordse tähtsusega kriminaalasju, mis on seadusega antud tema kompetentsi;

b) arutab kassatsioonikaebusi ja proteste ringkondade ja laevastike sõjatribunalide otsuste vastu seaduses ettenähtud juhtudel;

c) arutab kohtujärelevalve korras NSV Liidu Ülemkohtu esimehe, NSV Liidu peaprokuröri ja nende asetäitjate proteste, samuti NSV Liidu Ülemkohtu sõjakolleegiumi esimehe ja sõjaväe peaprokuröri proteste ringkondade ja laevastike sõjatribunalide otsuste ja määruste vastu.

§ 13. NSV Liidu Ülemkohtu kolleegiumid arutavad asju esimese instantsi kohtuna järgmises koosseisus: eesistuja - NSV Liidu Ülemkohtu liige ja kaks rahvakaasistujat.

Kassatsioonikaebusi ja proteste, samuti proteste kohtujärelevalve korras arutavad kolleegiumid koosseisus, kuhu kuulub NSV Liidu Ülemkohtu kolm liiget.

§ 14. NSV Liidu Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegiumi otsused ning kriminaalasjade kohtukolleegiumi ja sõjakolleegiumi otsused langetatakse Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu nimel.

§ 15. NSV Liidu Ülemkohtu esimees:

a) esitab vastavalt käesolevale põhimäärusele NSV Liidu Ülemkohtule proteste NSV Liidu Ülemkohtu kohtukolleegiumide otsuste ja määruste vastu, samuti proteste liiduvabariikide ülemkohtute otsuste ja määruste vastu;

b) on eesistujaks NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi istungitel ja võib võtta enda peale eesistuja ülesanded NSV Liidu Ülemkohtu kolleegiumide kohtuistungitel iga kohtuasja arutamisel;

c) teostab NSV Liidu Ülemkohtu kolleegiumide töö üldist organisatsioonilist juhtimist;

d) tagab materjalide ettevalmistamise küsimustes, mis kuuluvad läbivaatamisele NSV Liidu Ülemkohtu pleenumil;

e) organiseerib üleliidulise kohtustatistika pidamisega seotud tööd;

f) juhib NSV Liidu Ülemkohtu aparaadi tööd.

NSV Liidu Ülemkohtu esimehe äraolekul lasuvad kõik tema õigused ja kohustused NSV Liidu Ülemkohtu esimehe asetäitjal.

§ 16. NSV Liidu Ülemkohtu kolleegiumide esimehed:

a) juhivad vastavate kolleegiumide tööd;

b) on eesistujateks kolleegiumide ettevalmistavatel istungitel ja kohtuistungitel;

c) moodustavad vastavate kolleegiumide liikmetest ja rahvakaasistujatest koosseise kolleegiumide kohtuistungiteks;

d) esitavad NSV Liidu Ülemkohtu pleenumile aruandeid kolleegiumide tegevusest.

Sõjakolleegiumi esimehele tehakse ülesandeks ka sõjatribunalide organisatsiooniline juhtimine.

§ 17. NSV Liidu Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjaid ja liikmeid, samuti NSV Liidu Ülemkohtu rahvakaasistujaid ei saa võtta kohtulikule vastutusele või areteerida ilma NSV Liidu Ülemnõukogu nõusolekuta, istungjärkude vahelisel perioodil aga ilma NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

§ 18. NSV Liidu Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjaid

ja liikmeid, samuti NSV Liidu Ülemkohtu rahvakaasistujaid võidakse oma kohustustest ennetähtaegselt vabastada ainult NSV Liidu Ülemnõukogu otsusel, istungjärkude vahelisel perioodil aga NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi otsusel, mis järgnevalt kuulub kinnitamisele NSV Liidu Ülemnõukogu poolt.

§ 19. NSV Liidu Ülemkohtu aparaadi struktuuri kinnitab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium.

§ 20. NSV Liidu Ülemkohus annab välja "NSV Liidu Ülemkohtu bülletääni."

4.

TRANSPORDIKOHTUTE LIKVIDEERIMISE KOHTA

NSV Liidu 1957.a. 12. veebruari seadus
(NSVL ÜT 1957, nr. 4,art. 85)

Raudtee- ja veetranspordi normaalset tööd häirivate ja transpordikohtutes arutamisele kuuluvate kuritegude arvu tunduva vähenemise tõttu, samuti liiduvabariikide kohtuorganite õiguste edasise laiendamise eesmärgil Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu o t s u s t a b :

§ 1. Likvideerida liini- ja ringkonna-transpordikohtud raudtee- ja veetranspordil.

§ 2. Anda üle liiduvabariikide kohtuorganite kompetentsi kõik transpordikohtutes arutamisele kuuluvad süüasjad, tehes nende arutamise ülesandeks vastavalt liidu- ja autonoomsete vabariikide rahvakohtutele, oblasti- ja kraikohtutele ning ülemkohtutele kooskõlas nende jaoks kindlaksmääratud kohtualluvusega.

§ 3. Teha NSV Liidu Ülemkohtule ülesandeks esitada NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile läbivaatamiseks, seoses käesoleva seaduse vastuvõtmisega, kehtivuse kaotanud seadusandlike aktide loetelu.

5.

NSV LIIDU, LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE KOHTUKORRALDUSE SEADUSANDLUSE ALUSTE KINNITAMISEST

NSV Liidu 1958.a. 25. detsembri seadus
(NSVL ÜT 1959, nr. 1, art. 6)

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu
o t s u s t a b :

§ 1. Kinnitada NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse alused.

§ 2. Määrata, et rahvakohtunikud ja rahvakaasistujad, kes on valitud enne NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste vastuvõtmist, jätkavad neile pandud kohustuste täitmist kuni oma volituste lõppemiseni.

§ 3. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks kinnitada nende NSV Liidu seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad oma jõu seoses NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste ellurakendamisega.

§ 4. Teha liiduvabariikide Ülemnõukogudele ülesandeks viia liiduvabariikide seadusandlus kooskõlla NSV Liidu, liidu-

ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse alustega.

NSV LIIDU, LIIDU- JA AUTONOOMSETE VABARIIKIDE KOHTUKORRALDUSE SEADUSANDLUSE A L U S E D

Kinnitatud Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu viienda koosseisu teisel istungjärgul 1958.a. 25. detsembril (NSVL ÜT 1959, nr. 1, art. 6)

§ 1. Kohtusüsteem

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 102 teostavad NSV Liidus õigusemõistmist NSV Liidu Ülemkohus, liiduvabariikide ülemkohtud, autonoomsete vabariikide ülemkohtud, oblasti-, krai- ja linnakohtud, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud, rajoonide (linnade) rahvakohtud, samuti sõjatribunalid.

§ 2. Õigusemõistmise eesmärgid

Õigusemõistmise ülesandeks NSV Liidus on kaitsta igasuguste rünnete vastu:

a) NSV Liidu Konstitutsiooniga ja liidu- ning autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega seatud NSV Liidu ühiskondlikku ja riiklikku korda, sotsialistlikku majandussüsteemi ja sotsialistlikku omandit;

b) NSV Liidu kodanike poliitilisi, töö- ja elamualaseid ning teisi isiklikke ja varalisi õigusi ning huvisid, mis on tagatud NSV Liidu Konstitutsiooniga ning liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega;

TRÜ Õigusteaduskonna Kriminaalõiguse ja -protsessi kateeder

v) riiklike asutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seadusega kaitstavaid huvisid.

Õigusemõistmise ülesandeks NSV Liidus on tagada nõukogude seaduste täpne ja kõrvalekaldumatu täitmine kõigi NSV Liidu asutuste, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanike poolt.

§ 3. Kohtu ülesanded

Kohus kasvatab kogu oma tegevusega NSV Liidu kodanikke kodumaale ja kommunismiüritustele ustavuse vaimus, nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise, sotsialistlikusse omandisse hoolitseva suhtumise, töödistsipliinist kinnipidamise, riiklikesse ja ühiskondlikesse kohustesse ausa suhtumise, kodanike õiguste, au ning väärikuse ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

Kohaldades kriminaalkaristusi kohus mitte ainult karistab kurjategijaid, vaid tema eesmärgiks on ka kurjategijate parandamine ja ümberkasvatamine.

§ 4. Õigusemõistmise teostamine kohtus kriminaal- ja tsiviilasjade arutamise teel

NSV Liidus teostatakse õigusemõistmist:

a) kohtuistungeil kodanike, riiklike ettevõtete, asutuste, kolhooside, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja huvisid puudutavate tsiviilvaidlusasjade arutamise ja lahendamisega;

b) kohtuistungeil kriminaalasjade arutamise ja kuriteo toimepanemises süüdiolevate isikute karistamise teel seaduses ettenähtud karistustega või süütute isikute õigeksmõistmise teel.

§ 5. Kodanike üheõiguslikkus seaduse ja kohtu ees

NSV Liidus teostatakse õigusemõistmist kodanike üheõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees, sõltumata nende sotsiaalsest, varanduslikust ja teenistuslikust seisundist, rahvusli-

kust ja rassilisest kuuluvusest ja usutunnistusest.

§ 6. Õigusemõistmise teostamine täpses vastavuses seadusega

NSV Liidus teostatakse õigusemõistmist täpses vastavuses NSV Liidu ning liidu- ja autonoomsete vabariikide seadusandlusega.

§ 7. Kõigi kohtute moodustamine valitavuse põhimõttel

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-dele 105-109 moodustatakse NSV Liidus kõik kohtud valitavuse põhimõttel.

§ 8. Asjade kollegiaalne arutamine kõigis kohtutes

Kohtud arutavad asju kollegiaalselt.

Asjade arutamine kõigi kohtute poolt esimeses astmes toimub koosseisus: kohtunik ja keks rahvakaasistujat.

Asjad vaadatakse läbi kassatsioonikaebuste ja -protestide alusel kõrgemalseisvate kohtute kohtukolleegiumides vastava kohtu kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Asjad kohtute jõustunud otsuste ja määruste peale esitatud protestide alusel vaadatakse NSV Liidu Ülemkohtu ja liiduvabariikide Ülemkohtute kohtukolleegiumides läbi vastava kohtu kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Kohtu presiidium vaatab asju läbi presiidiumi liikmete enamiku kohalolekul.

Kohtu pleenum vaatab asju läbi vähemalt 2/3 pleenumi koosseisu kohalolekul.

§ 9. Kohtunike sõltumatus ja nende allumine ainult seadusele

Kohtunikud ja rahvakaasistujad on õigusemõistmisel sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 10. Keel, milles toimub kohtumenetlus

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 110 toimub kohtumenetlus NSV Liidus liidu- ja autonoomse vabariigi või auto-

noomse oblasti keeles, aga juhtudel, mis on ette nähtud liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega, rahvusringkonna keeles või rajooni elanikkonna enamiku keeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei valda, tagatakse kohtuasja materjalidega täielik tutvumine tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 11. Asjaarutamise avalikkus kõigis kohtutes

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 111 on asjaarutamine NSV Liidu ja liiduvabariikide kõigis kohtutes avalik, kuivõrd seadusega ei ole ette nähtud erandit.

§ 12. Süüdistatavale kaitseõiguse tagamine

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni §-le 111 tagatakse süüdistatavale kaitseõigus.

§ 13. Advokaatide kolleegiumid

Kohtus kaitse teostamise eesmärgil, samuti kodanikele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele muu juriidilise abi osutamiseks tegutsevad advokaatide kolleegiumid.

Advokaatide kolleegiumid on advokaaditööga tegelevate isikute vabatahtlikud koondised ja tegutsevad liiduvabariigi ülemnõukogu poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

§ 14. Prokuröri osavõtt kohtus

NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid võtavad NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud alustel ja korras osa kohtu korraldavatest istungitest ja kohtuistungitest kriminaal- ja tsiviilasja arutamisel, toetavad kohtus riiklikku süüdistust, esitavad ja toetavad kohtus hagisid ning teostavad järelevalvet kohtuorganite poolt tehtud kohtuotsuste ja -määruste seaduslikkuse ja põhjendatuse, samuti kriminaalasjas tehtud kohtuotsuste täitmise üle.

§ 15. Ühiskondlikud süüdistajad ja kaitsjad

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaks-

määratud korras võivad kohtus ühiskondlikku süüdistust ja kaitset teostada ühiskondlike organisatsioonide esindajad.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel võivad süüdistust toetada ka kuriteo läbi kannatanud isikud.

§ 16. NSV Liidu ja liiduvabariikide kohtud

Nõukogude sotsialistlike Vabariikide Liidus tegutsevad NSV Liidu kohtud ja liiduvabariikide kohtud.

§ 17. NSV Liidu kohtud

NSV Liidu kohtuteks on NSV Liidu Ülemkohus ja sõjatribunalid.

§ 18. Liiduvabariikide kohtud

Liiduvabariikide kohtuteks on liiduvabariigi ülemkohus, autonoomsete vabariikide ülemkohtud, oblasti-, krai- ja linnakohtud, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud, rajoonide (linnade) rahvakohtud.

§ 19. Rajoonide (linnade) rahvakohtute valimise kord

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi.

Rahvakohtunike ja rahvakaasistujate valimise kord määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 20. Oblasti-, krai- ja linnakohtute ning autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtute valimise kord

Oblasti-, krai- ja linnakohtud ning autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud valitakse vastavate saadikute nõukogude poolt viieks aastaks.

§ 21. Oblasti-, krai- ja linnakohtu ning autonoomse oblasti ja rahvusringkonna kohtu koosseis

Oblasti-, krai- ja linnakohus ning autonoomse oblasti ja rahvusringkonna kohus koosneb kohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, kohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
v) kohtu presiidium.

§ 22. Autonoomse nõukogude sotsialistliku vabariigi ülemkohtu valimise kord ja volitused

Autonoomse vabariigi kõrgeimaks kohtuorganiks on autonoomse nõukogude sotsialistliku vabariigi ülemkohus.

Autonoomse vabariigi ülemkohtule pannakse autonoomse vabariigi kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud korras.

Autonoomse vabariigi ülemkohus valitakse autonoomse vabariigi ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

§ 23. Autonoomse vabariigi ülemkohtu koosseis

Autonoomse vabariigi ülemkohus koosneb ülemkohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
v) ülemkohtu presiidium.

§ 24. Liiduvabariigi ülemkohtu valimise kord ja volitused

Liiduvabariigi kõrgeimaks kohtuorganiks on liiduvabariigi ülemkohus.

Liiduvabariigi ülemkohtule pannakse liiduvabariigi kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratud korras.

Liiduvabariigi Ülemkohus valitakse liiduvabariigi Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

§ 25. Liiduvabariigi Ülemkohtu koosseis

Liiduvabariigi Ülemkohus koosneb Ülemkohtu esimehest, esimehe asetäitjaist, Ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;

b) kriminaalasjade kohtukolleegium;

v) Ülemkohtu pleenum.

Liiduvabariikide Ülemkohtutes võidakse vastavalt liiduvabariikide seadusandlusele moodustada presiidiumid.

Liiduvabariikide Ülemkohtute presiidiumide ja pleenumite kompetents määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 26. NSV Liidu Ülemkohtu valimise kord ja volitused

NSV Liidu Ülemkohus on Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu kõrgeim kohtuorgan.

NSV Liidu Ülemkohtule pannakse NSV Liidu kohtuorganite, samuti liiduvabariikide kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve NSV Liidu Ülemkohtu põhimäärusega kindlaksmääratud piirides.

NSV Liidu Ülemkohus valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

§ 27. NSV Liidu Ülemkohtu koosseis

NSV Liidu Ülemkohus koosneb NSV Liidu Ülemkohtu esimehest, esimehe asetäitjatest, NSV Liidu Ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest, kes valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt, samuti liiduvabariikide ülemkohtute esimeestest, kes on NSV Liidu Ülemkohtu liikmed oma ametikoha järgi.

NSV Liidu Ülemkohus tegutseb koosseisus:

a) tsiviilasjade kohtukolleegium;

b) kriminaalasjade kohtukolleegium;

v) sõjakolleegium;

g) NSV Liidu Ülemkohtu pleenum.

§ 28. Sõjatribunalid

Sõjatribunalide korraldus ja kompetents, samuti nende valimise kord määratakse kindlaks Sõjatribunalide põhimäärusega.

§ 29. Kohtunike ja rahvakaasistujate kandidaatide suhtes esitatavad nõuded

Kohtunikuks ja rahvakaasistujaks võib valida iga NSV Liidu valimisõigusliku kodaniku, kes on saanud valimiste päevaks 25-aastaseks.

§ 30. Rahvakaasistujate ja kohtunike võrdsed õigused õigusemõistmisel

Rahvakaasistujad kasutavad oma kohustuste täitmise ajal kohtus kõiki kohtuniku õigusi.

§ 31. Tähtaeg, milliseks rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtus

Rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtus järgemööda mitte kauemaks kui kaheks nädalaks aastas, välja arvatud juhud, kus selle tähtaja pikendamist tingib vajadus viia lõpule kohtuasja arutamine, mis oli alustatud nende osavõtul.

§ 32. Rahvakaasistujatele nende poolt kohtus oma kohustuste täitmise ajaks töötasu säilitamine

Rahvakaasistujatele, kes on töölised või teenistujad, säilitatakse nende poolt kohtus kohustuste täitmise ajaks töötasu.

Rahvakaasistujatele, kes ei ole töölised ega teenistujad, tasutakse kulud, mis on seotud nende kohustuste täitmisega kohtus. Tasumise kord ja suurus määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 33. Rahvakohtunike aruanded valijatele

Rahvakohtunikud annavad valijatele süstemaatiliselt aru oma ja rahvakohtu tööst.

§ 34. Kohtute aruandlus neid valinud organitele

Oblasti-, krai- ja linnakohtud ning autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtud annavad aru vastavale töörahva saadikute nõukogule.

Liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemkohtud annavad aru vastavalt liidu- või autonoomsete vabariikide ülemnõukogudele, istungjärkude vahelisel ajal aga liidu- või autonoomsete vabariikide ülemnõukogude presiidiumile.

NSV Liidu Ülemkohus annab aru NSV Liidu Ülemnõukogule, istungjärkude vahelisel ajal aga NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile.

§ 35. Kohtunike ja rahvakaasistujate ennetähtaegne ärakutsumine

Kohtunikelt ja rahvakaasistujatelt võib nende volitusi ära võtta ainult nende ärakutsumise teel valijate või neid valinud organi poolt või nende kohta tehtud kriminaalkohtu otsuse tõttu.

NSV Liidu ja liiduvabariikide kohtute kohtunike ja rahvakaasistujate ennetähtaegse ärakutsumise kord määratakse kindlaks vastavalt NSV Liidu või liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 36. Kohtunike ja rahvakaasistujate kriminaalvastutusele võtmise kord.

Ei või võtta kriminaalvastutusele ning sellega seoses ametikohalt tagandada või vahistada:

a) rahvakohtunikke, oblasti-, krai- ja linnakohtute, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade kohtute ning autonoomsete vabariikide ülemkohtute esimehi, esimeeste asetäitjaid ja liikmeid - liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi nõusolekuta;

b) liiduvabariikide ülemkohtute esimehi, esimeeste asetäitjaid ja liikmeid, samuti nende kohtute rahvakaasistujaid - liiduvabariigi ülemnõukogu nõusolekuta, istungjärkude vahelisel ajal aga liiduvabariigi ülemnõukogu presiidiumi nõusolekuta;

v) NSV Liidu Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjaid ja liikmeid, samuti NSV Liidu Ülemkohtu rahvakaasistujaid - NSV Liidu Ülemnõukogu nõusolekuta, istungjärkude vahelisel ajal aga NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta;

g) sõjatribunalide esimehi, esimeeste asetäitjaid ja liikmeid - NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

§ 37. Kohtunike distsiplinaarvastutus

Kohtunikud kannavad distsiplinaarvastutust vastavalt korrale, mille määrab kindlaks NSV Liidu seadusandlus NSV Liidu kohtute kohtunike jaoks ja liiduvabariikide seadusandlus liiduvabariikide kohtute kohtunike jaoks.

§ 38. Kohtuotsuste ja -määruste täitmine

Kohtuotsuste ja -määruste täitmist tsiviilasjades, samuti kohtuotsuste ja -määruste täitmist varaliste sissenõuete osas kriminaalasjades teostavad kohtute juures asuvad kohtutäiturid.

Kohtutäiturite nõudmised seoses kohtuotsuste ja -määruste täitmisega on kohustuslikud kõikidele ametiisikutele ja kodanikele.

§ 39. Liiduvabariikide poolt seaduste andmine liiduvabariikide kohtukorralduse kohta

NSV Liidu Konstitutsiooni § 14 punkti "u" alusel ja vastavalt käesolevatele alustele annavad liiduvabariikide Ülemnõukogud seadusi liiduvabariikide kohtukorralduse kohta.

6.

RAHVAKOHTUTE VALIMISE KORRA MUUTMISEST

NSV Liidu 1958.a. 25. detsembri
seadus
(NSVL ÜT 1959, nr.1, art. 7)

Tunnistades otstarbekohaseks muuta rahvakohtute volituste tähtaegu ning nende valimise korda, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu o t s u s t a b :

§ 1. Määrata kindlaks, et rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi.

§ 2. Sõnastada NSV Liidu Konstitutsiooni 109. paragrahv järgmiselt:

"§ 109. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi."

7.

SÕJATRIBUNALIDE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE SEADUS

NSV Liidu 1958.a. 25. detsembri seadus
(NSVL ÜT 1959, nr. 1, art. 14)

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu o t s u s t a b:

§ 1. Kinnitada Sõjatribunalide põhimäärus.

§ 2. Määrata, et sõjatribunalide kohtunikud ja rahvakaasistujad, kes on valitud enne Sõjatribunalide põhimääruse vastuvõtmist, jätkavad neile pandud kohustuste täitmist kuni oma volituste lõppemiseni.

§ 3. Teha NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks kinnitada nende NSV Liidu seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad oma jõu seoses Sõjatribunalide põhimääruse ellurakendamisega.

SÕJATRIBUNALIDE PÕHIMÄÄRUS

I peatükk

Üldeeskirjad

§ 1. Kooskõlas NSV Liidu Konstitutsiooni §-ga 102 on sõjatribunalid NSV Liidu kohtud ja kuuluvad ühtsesse NSV Liidu kohtusüsteemi.

Sõjatribunalide poolt langetatavad otsused kuulutatakse Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu nimel.

§ 2. Sõjatribunalid, teostades sotsialistliku õigusemõistmise ülesandeid, peavad pidama võitlust NSV Liidu julgeoleku, tema relvastatud jõudude võitlusvõime, sõjaväelise distsipliini ning NSV Liidu relvastatud jõudude kehtiva sõjaväeteenistuskorra vastu suunatud rünnete vastu.

§ 3. Kohtuasjade arutamine sõjatribunalides toimub kollegiaalsuse põhimõttel.

Esimese astme kohtutena sõjatribunalid arutavad kohtuasju koosseisus: eesistuja - sõjatribunali esimees, esimehe asetäitja või liige ning kaks rahvakaasistujat.

Kohtuasju kassatsiooni- ja erikaebuste ning kassatsiooni- ja eriprotestide põhjal, samuti ka kohtuasju kohtuliku järelevalve protestide põhjal arutatakse kolmest sõjatribunali liikmest koosnevas koosseisus.

§ 4. Sõjatribunalide esimeesteks, esimehe asetäitjateks ning liikmeteks võib valida NSV Liidu kodanikke, kes viibivad sõjaväe tegevteenistuses ning on valimiste päevaks saanud 25-aastaseks.

Sõjatribunalide esimehed, esimeeste asetäitjad ning liik-

med valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt viieks aastaks.

§ 5. Sõjatribunali rahvakaasistujaks võib valida iga NSV Liidu kodaniku, kes viibib sõjaväe tegevteenistuses.

Sõjatribunalide rahvakaasistujad valitakse sõjaväeosa (sõjaväeasutuse) sõjaväelaste üldkoosolekutel lahtisel häälestamisel kaheks aastaks.

Kohtus oma ülesannete täitmisel on rahvakaasistujatel kõik kohtuniku õigused.

§ 6. Õigusemõistmisel on sõjatribunalide esimehed, esimeeste asetäitjad ja liikmed ning sõjatribunalide rahvakaasistujad sõltumatud ning alluvad ainult seadusele.

§ 7. Oma tegevuses juhinduvad sõjatribunalid NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusest.

§ 8. Sõjatribunalid moodustatakse ning tegutsevad sõjaväeringkondades, vägede gruppides, laevastikes, armeedes, flotillides, väekoondistes ja garnisonides.

II peatükk

Kohtuasjade alluvus sõjatribunalidele

§ 9. Sõjatribunalide kohtualluvusse kuuluvad:

a) sõjaväelaste, samuti ka õppekogumistel viibivate sõjaväekohustuslaste poolt toimepandud kõikide kuritegude asjad;

b) riikliku julgeoleku organite ohvitseri-, seersantide- ja reakoosseisu kuuluvate isikute poolt toimepandud kõikide kuritegude asjad;

v) teenistuskorravastased kuritegude asjad, mille on toime pannud NSV Liidu Siseministeeriumi paranduslike tööde asutuste juhtivasse koosseisu kuuluvad isikud, samuti konvoi val-

ve seersantide- ja reakoosseisu kuuluvad isikud, kes teenivad sõjaväkke kutsumise korras;

g) kõik spionaažiasjad.

§ 10. Paikkondades, kus erandlike asjaolude tõttu ei tegutse üldkohtud, arutavad sõjatribunalid kõiki kriminaal- ja tsiviilasju.

§ 11. Sõjatribunalid arutavad koos kriminaalasjadega sõjaväeosade (sõjaväeasutuste), riiklike ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning kodanike tsiviilhagisid neile kuritegudega tekitatud materiaalse kahju heastamiseks.

§ 12. Isiku või isikute grupi süüdistamisel mitme kuriteo toimepanemises, kui kohtuasi kas või ainult ühe kuriteo osas allub sõjatribunalile, teiste osas aga ükskõik millisele teisele kohtule, arutatakse asja kõikide kuritegude osas sõjatribunalis.

Isikute grupi süüdistamisel ühe või mitme kuriteo toimepanemises, kui kohtuasi kas või ainult ühe süüdistatava osas allub sõjatribunalile, ülejäänute osas aga ükskõik millisele teisele kohtule, arutatakse kohtuasja kõikide süüdistatavate osas sõjatribunalis.

§ 13. Käesoleva põhimääruse § 9 punktides "a", "b" ja "v" märgitud isikute poolt sõjaväeteenistuses või riikliku julgeoleku organite teenistuses viibimise ajal toimepandud kuritegude asju arutatakse sõjatribunalides ka siis, kui need isikud asja kohtuliku arutamise momendiks on sõjaväeteenistusest või riikliku julgeoleku organite teenistusest vabastatud.

Kuritegude asjad, mis on toime pandud isikute poolt enne nende kutsumist sõjaväeteenistusse või teenistusse astumist riikliku julgeoleku organitesse, arutatakse üldkohtutes ka siis, kui need isikud asja arutamise momendiks viibivad sõjaväeteenistuses või teenistuses riikliku julgeoleku organites.

§ 14. Armeede, flotillide, väekoondiste ja garnisonide sõjatribunalide kohtualluvusse kuuluvad isikute kuriteoasjad,

kellel on sõjaväeline auaste kuni alampolkovnikuni või teise järgu kaptenini (kaasa arvatud), samuti kõik tsiviilasjad juhtudel, mis on ette nähtud käesoleva põhimääruse §-s 10.

§ 15. Sõjaväeringkondade, vägede gruppide, laevastike ja üksikute armeede sõjatribunalide kohtualluvusse kuuluvad:

a) isikute kuriteoasjad, kellel on polkovniku või esimese järgu kapteni sõjaväeline auaste;

b) isikute kuriteoasjad, kes on polgukomandöri või teise järgu laevakomandöri ning kõrgematel sõjaväelistel ametikohtadel, ning ametialaselt seisundilt nendega võrdsete sõjaväelaste kuriteoasjad;

v) kõikide kuritegude asjad, mille eest rahuaja tingimustes on seadusega ette nähtud surmanuhtlus.

§ 16. NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi kohtualluvusse kuuluvad erakordse tähtsusega kriminaalasjad, kindrali (admirali) sõjaväelist auastet omavate sõjaväelaste ning väekoondise komandöri ja kõrgemal ametikohal olevate, samuti ka nendega võrdsete sõjaväelaste kuriteoasjad.

§ 17. Küsimuse kohtuasja üleandmisest ühe sõjaväeringkonna, laevastiku (vägede grupi, üksiku armee) sõjatribunalidelt teise sõjaväeringkonna, laevastiku (vägede grupi, üksiku armee) sõjatribunalidele otsustab NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegium.

Küsimuse kohtuasja üleandmisest sama sõjaväeringkonna, vägede grupi, laevastiku piiridest ühelt sõjatribunalilt teisele sõjatribunalile otsustab sõjaväeringkonna, vägede grupi, laevastiku sõjatribunal.

§ 18. Kõrgemalseisval sõjatribunalil ja NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumil on õigus võtta oma menetlusse esimese astme kohtuna iga kohtuasja, mis kuulub alamalseisva sõjatribunali kohtualluvusse.

III peatükk

Järelevalve sõjatribunalide kohtuliku tegevuse üle

§ 19. Järelevalvet sõjatribunalide kohtuliku tegevuse üle teostab NSV Liidu Ülemkohus.

§ 20. NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegium:

a) vaatab läbi kohtuasju kassatsiooni- ja erikaebuste ning kassatsiooni- ja eriprotestide põhjal, mis on esitatud sõjaväeringkondade, vägede gruppide, laevastike ning üksikute armeede sõjatribunalide otsuste ja määruste peale;

b) vaatab kohtuliku järelevalve korras läbi kohtuasju NSV Liidu Ülemkohtu esimehe, NSV Liidu peaprokuröri, nende asetäitjate, NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi esimehe ja sõjaväe peaprokuröri protestide põhjal, mis on esitatud sõjaväeringkondade, vägede gruppide, laevastike ja üksikute armeede sõjatribunalide otsuste ja määruste peale.

§ 21. Sõjaväeringkondade, vägede gruppide ja laevastike sõjatribunalid:

a) vaatavad läbi kohtuasju kassatsiooni- ja erikaebuste ning kassatsiooni- ja eriprotestide põhjal, mis on esitatud armeede, flotillide, väekoondiste ning garnisonide sõjatribunalide otsuste ja määruste peale;

b) vaatavad kohtuliku järelevalve korras läbi kohtuasju NSV Liidu Ülemkohtu esimehe, NSV Liidu peaprokuröri, nende asetäitjate, NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi esimehe, sõjaväe peaprokuröri, sõjaväeringkondade, vägede gruppide ning laevastike sõjatribunalide esimeeste ja sõjaväeprokuröride protestide põhjal, mis on esitatud armeede, flotillide, väekoondiste ja garnisonide sõjatribunalide otsuste ja määruste peale.

IV peatükk

Sõjatribunalide organisatsiooniline juhtimine

§ 22. Sõjatribunalide struktuur ja koosseisud määratakse kindlaks NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi esimehe poolt koos NSV Liidu Kaitseministeeriumiga.

Sõjatribunalide ja NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi isikuline koosseis kuulub NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisu hulka ning tagatakse kõikide varustuse liikidega võrdsel alusel NSV Liidu Kaitseministeeriumi sõjaväeosade ja asutuste isikulise koosseisuga.

§ 23. Sõjatribunalide ja NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi kindralid, ohvitserid ja seersandid (vanemad) viibivad sõjaväe tegevteenistuses ning neile laienevad sõjaväeteenistuse üldeeskirjad, sõjaväemäärustikud ning NSV Liidu kaitseministri käskkirjad, mis määravad kindlaks sõjaväeteenistuskorra.

§ 24. NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi esimees:

a) organiseerib sõjatribunalide tegevuse kontrolli;

b) juhib sõjatribunalide kohtupraktika uurimist ja kohtustatistika pidamist;

v) töötab koos NSV Liidu Kaitseministeeriumiga välja ettepanekuid sõjatribunalide organiseerimise küsimustes;

g) annab välja käskkirju sõjatribunalide töö organiseerimise alal.

§ 25. Sõjaväeringkondade, vägede gruppide ja laevastike sõjatribunalide esimehed:

a) organiseerivad alamalseisvate sõjatribunalide tegevuse kontrolli;

b) juhivad alamalseisvate sõjatribunalide kohtupraktika uurimist ja kohtustatistika pidamist;

v) annavad juhtnööre alamalseisvate sõjatribunalide töö organiseerimise alal;

g) määravad kooskõlastatult vastavate sõjanõukogudega kindlaks rahvakaasistujate arvu sõjaväeringkonna, vägede grupi ja laevastiku sõjatribunali ning alamalseisvate sõjatribunalide jaoks.

§ 26. Sõjatribunalide teenistujaid määrab ametisse ja vabastab ametist vastava sõjatribunali esimees.

§ 27. NSV Liidu Ülemkohtu Sõjakolleegiumi esimees informeerib NSV Liidu kaitseministrit ning Nõukogude Armee ja Sõjalaevastiku Poliitilise Peavalitsuse ülemat küsimustest, mis tulenevad sõjatribunalide tegevusest.

Sõjaväeringkondade, vägede gruppide, laevastike, armeede ja flotillide sõjatribunalide esimehed informeerivad sõjatribunalide tegevusest tulenevatest küsimustest vastavaid sõjanõukogusid, väekoondiste ning garnisonide sõjatribunalide esimehed aga vastavaid väejuhatusi ning poliitorganeid.

§ 28. Sõjatribunalide materiaalne ja tehniline varustamine, finantseerimine ja arhiivmaterjalide säilitamine toimub NSV Liidu Kaitseministeeriumi vastavate asutuste poolt.

Sõjatribunalide teenistusruumide valvet teostavad nende väekoondiste ja garnisonide väeosad, millede juures vastavad sõjatribunalid tegutsevad.

Arreteeritute konvoeerimist sõjatribunalidesse ning nende valvet teostavad nende väekoondiste ja garnisonide väeosad, millede juures vastavad sõjatribunalid tegutsevad, samuti NSV Liidu Siseministeeriumi konvoivalve väeosad.

V peatükk

Sõjatribunalide liikmete vastutus

§ 29. Sõjatribunalide esimehed, esimeeste asetäitjad ja liikmed kannavad distsiplinaarvastutust sõjaväelise distsipliini rikkumise ja teenistusalaste üleastumiste eest korras, mille määrab kindlaks NSV Liidu seadusandlus kohtunike distsiplinaarvastutuse kohta.

§ 30. Sõjatribunalide esimehi, esimeeste asetäitjaid ega liikmeid ei saa võtta kriminaalvastutusele, ametikohalt kõrvaldada ega arreteerida ilma NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

8.

NSV LIIDU PROKURÖRI-JÄRELEVALVE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISEST

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1955.a.
24. mai seadlus
(NSVL ÜT 1955, nr.9, art. 222)

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b :

Kinnitada NSV Liidu prokuröri-järelevalve põhimäärus.

NSV LIIDU PROKURÖRI-JÄRELEVALVE PÕHIMÄÄRUS

I peatükk

Üldmäärused[1]

§ 1. Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni § 113 teostab NSV Liidu peaprokurör kõrgeimat järelevalvet seaduste täpse täitmise üle kõigi ministeeriumide ja neile alluvate asutuste, nii üksikute ametiisikute kui ka NSV Liidu kodanike poolt.

§ 2. Seaduste täpse täitmise üle kõrgeima järelevalve teostamise eesmärgiks on tugevdada sotsialistlikku seaduslik-

---

[1] Lugeda "üldsätted" - koostaja.

kust NSV Liidus ja kaitsta igasuguste kuritahtlike rünnete vastu:

1) NSV Liidu Konstitutsioonis ning liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonides fikseeritud NSV Liidu ühiskondlikku ja riiklikku korda, sotsialistlikku majandussüsteemi ja sotsialistlikku omandit;

2) NSV Liidu kodanike poliitilisi, töö- ja elamualaseid ning muid isiklikke ja varalisi õigusi ja seadusega kaitstavaid huve, mis on tagatud NSV Liidu Konstitutsiooniga ning liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidega;

3) riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seadusega kaitstavaid huve.

NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid on kohustatud valvama selle järele, et NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide seadusi rakendataks õigesti ja ühetaoliselt vaatamata ükskõik missugustele kohalikele erinevustele ja hoolimata ükskõik missugustest kohalikest mõjudest.

§ 3. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid teostavad neile pandud ülesandeid järgmisel teel:

1) valvates selle järele, et täpselt täidaksid seadust kõik ministeeriumid ja keskasutused, viimastele alluvad asutused ja ettevõtted, kohalike töörahva saadikute nõukogude täidesaatvad ja korraldavad organid, kooperatiivsed ja teised ühiskondlikud organisatsioonid, samuti ka selle järele, et ametiisikud ja kodanikud seadustest täpselt kinni peaksid;

2) võttes kriminaalvastutusele isikuid, kes on süüdi kuritegude toimepanemises;

3) valvates selle järele, et juurdlus- ja eeluurimisorganid peaksid oma tegevuses kinni seaduslikkusest;

4) valvates selle järele, et kohtuorganite otsused ja määrused oleksid seaduslikud ja põhjendatud;

5) valvates kohtuotsuste täitmise seaduslikkuse järele;

6) valvates selle järele, et vahistatute pidamine kinnipidamiskohtades toimuks seaduslikult.

§ 4. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid, kes teostavad riigi nimel järelevalvet seaduslikkuse üle, on samaaegselt kohustatud võtma tarvitusele abinõud igasuguste seaduserikkumiste ärahoidmiseks, ükskõik kelle poolt neid rikkumisi ka ei esineks.

§ 5. NSV Liidu prokuratuuriorganid moodustavad ühtse tsentraliseeritud süsteemi, mille eesotsas on NSV Liidu peaprokurör, kusjuures alamalseisvad prokurörid alluvad kõrgemalseisvaile.

§ 6. NSV Liidu Konstitutsiooni § 117 alusel teostavad prokuratuuriorganid oma funktsioone sõltumatult ükskõik missugusest kohalikest organitest, alludes ainult NSV Liidu peaprokurörile.

§ 7. NSV Liidu peaprokurör on vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu ees ja annab sellele aru, kuid NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärkude vahelisel perioodil on ta vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ees ja annab sellele aru.

§ 8. Kehtivate seaduste alusel ja nende täitmiseks annab NSV Liidu peaprokurör välja käskkirju ja instruktsioone, mis on kohustuslikud kõigile prokuratuuriorganitele.

Neil juhtudel, kui NSV Liidu peaprokuröri käskkirjad ja instruktsioonid ei vasta seadusele, võib NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium need tühistada.

§ 9. NSV Liidu peaprokurör võib esitada NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile ettepanekuid küsimuste alal, mis kuuluvad lahendamisele seadusandlikus korras või nõuavad seaduse seletamist NSV Liidu Konstitutsiooni 49. paragrahvi punktis "v" ettenähtud korras.

Järelevalve seaduste täitmise üle NSV Liidu asutuste, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanike poolt

§ 10. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid teostavad oma kompetentsi piirides järelevalvet selle üle:

1) et ministeeriumide, keskasutuste ning neile alluvate asutuste ja ettevõtete kui ka kohalike töörahva saadikute nõukogude täidesaatvate ja korraldavate organite, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt väljaantavad aktid vastaksid täpselt NSV Liidu Konstitutsioonile ja seadustele, liidu- ja autonoomsete vabariikide konstitutsioonidele ja seadustele, NSV Liidu Ministrite Nõukogu kui ka liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite Nõukogude määrustele;

2) et NSV Liidu ametiisikud ja kodanikud täpselt täidaksid seadusi.

§ 11. NSV Liidu peaprokuröril, liidu- ja autonoomsete vabariikide prokuröridel, kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite, rahvusringkondade, rajoonide ja linnade prokuröridel kui ka sõjaväe- ja transpordi[1] alal prokuröridel on oma kompetentsi piirides õigus:

1) nõuda ministeeriumide, keskasutuste, neile alluvate asutuste, ettevõtete ja kohalike töörahva saadikute nõukogude täidesaatvate ja korraldavate organite, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide ja ametiisikute poolt väljaantavaid käskkirju, instruktsioone, otsuseid, korraldusi,

---

[1] Vt. märkust § 45 juurde.

määrusi ja teisi akte selleks, et kontrollida nende aktide seadusele vastavust;

2) nõuda ministeeriumide, ametkondade, asutuste, ettevõtete ning kohalike töörahva saadikute nõukogude täidesaatvate ja korraldavate organite, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide juhtivailt töötajailt ja ametiisikutelt vajalike dokumentide ja andmete esitamist;

3) kontrollida kohapeal seaduste täitmist seoses avalduste, kaebuste ja teiste andmetega seaduse rikkumise kohta;

4) seoses olemasolevate andmetega seaduste rikkumise kohta nõuda ministeeriumide, keskasutuste, asutuste, ettevõtete, kohalike töörahva saadikute nõukogude täidesaatvate ja korraldavate organite, kui ka kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide juhtivailt töötajailt ja ametiisikutelt neile alluvate asutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja ametiisikute tegevuse kontrollimist ja revideerimist;

5) nõuda ametiisikutelt ja kodanikelt isiklikku seletust seaduste rikkumise kohta.

§ 12. Ministeeriumid, keskasutused, asutused, ettevõtted, kohalike töörahva saadikute nõukogude täidesaatvad ja korraldavad organid, kooperatiivsed ja teised ühiskondlikud organisatsioonid kui ka ametiisikud on kohustatud prokuröri nõudmisel saatma talle käskkirju, instruktsioone, otsuseid, korraldusi, määrusi ja teisi dokumente, samuti ka esitama vajalikke andmeid ja seletusi.

§ 13. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid avaldavad protesti seadusega vastuolus olevate käskkirjade, instruktsioonide, otsuste, korralduste, määruste ja teiste aktide kohta vastava akti väljaandnud organile või kõrgemalseisvale organile.

Prokuröri protest kuulub läbivaatamisele hiljemalt kümne päeva jooksul. Protesti suhtes vastuvõetud otsusest teatatakse prokurörile, kes protesti avaldas.

Protesti avaldamine prokuröri poolt määruse kohta, mille on välja andnud selleks volitatud organ selle või teise isiku

administratiivvastutusele võtmiseks, paneb seisma administratiivkaristuse täidesaatmise kuni protesti läbivaatamiseni vastava organi poolt.

§ 14. Prokurör on kohustatud kodanikelt vastu võtma ja läbi vaatama avaldusi ja kaebusi seaduste rikkumise kohta, kontrollima neid avaldusi ja kaebusi seadusega kindlaks määratud aja jooksul ja võtma tarvitusele abinõud kodanike rikutud õiguste jalulesseadmiseks ja nende seaduslike huvide kaitseks.

§ 15. Seaduste rikkumise toimepannud ametiisikute või kodanike suhtes võtab prokurör, sõltuvalt seaduse rikkumise iseloomust, süüdlased kriminaalvastutusele või rakendab abinõusid süüdlase karistamiseks administratiiv- või distsiplinaarkorras.

Vajalikel juhtudel võtab prokurör tarvitusele abinõud seaduse rikkumisega tekitatud materiaalse kahju hüvitamiseks.

§ 16. NSV Liidu peaprokuröril ja temale alluvatel prokuröridel on õigus esitada riigiorganeile ja ühiskondlikele organisatsioonidele ettepanekuid[1] seaduste rikkumise ja neid soodustavate põhjuste kõrvaldamise kohta.

Riigiorgan või ühiskondlik organisatsioon on kohustatud hiljemalt ühe kuu jooksul läbi vaatama prokuröri ettepaneku ja võtma tarvitusele vajalikud abinõud seaduste rikkumise ja neid soodustavate põhjuste kõrvaldamiseks.

---

[1] Lugeda "esildusi" - koostaja.

III peatükk

Järelevalve seaduste täitmise üle juurdlus- ja eeluurimisorganite tegevuses

§ 17. Teostades järelevalvet seaduste täpse täitmise üle juurdlus- ja eeluurimisorganite tegevuses, on NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid kohustatud:

1) võtma kriminaalvastutusele isikuid, kes on süüdi kuritegude toimepanekus, võtma tarvitusele abinõud selleks, et ükski kuritegu ei jääks avastamata ega ükski kurjategija karistamata;

2) rangelt valvama selle järele, et ühtki kodanikku ei võetaks ebaseaduslikult ega põhjendamatult kriminaalvastutusele ega kitsendataks ebaseaduslikult tema õigusi;

3) valvama selle järele, et juurdlus- ja eeluurimisorganid kuritegude uurimisel peaksid rangelt kinni seadusega määratud korrast.

§ 18. Prokurör teostab järelevalvet selle üle, et kedagi ei vahistataks teisiti kui kohtumääruse põhjal või prokuröri sanktsiooniga.

Vahistamiseks vajaliku sanktsiooni küsimuse lahendamisel on prokurör kohustatud hoolikalt tutvuma kõigi materjalidega, mis põhjendavad arresteerimise vajalikkust, ja vajalikel juhtudel vahistamisele kuuluvat isikut isiklikult üle kuulama.

§ 19. Kuritegude uurimise üle järelevalvet teostaval prokuröril on õigus:

1) anda juurdlus- ja eeluurimisorganitele juhtnööre kuritegude uurimise alal, süüdistatava suhtes tõkkeabinõude valimise, muutmise või nende rakendamise lõpetamise kui ka kõrvalehoiduvate kurjategijate tagaotsimise kohta;

2) nõuda juurdlus- ja eeluurimisorganeilt kontrollimiseks kriminaalasju, dokumente, materjale ja teisi andmeid toimepandud kuritegude kohta;

3) võtta osa eeluurimise ja juurdluse teostamisest kriminaalasjus ning vajalikel juhtudel isiklikult teostada uurimist mistahes asjas;

4) tagastada kriminaalasjad juurdlus- ja eeluurimisorganitele omapoolsete ettepanekutega täiendava uurimise teostamiseks;

5) tühistada juurdlus- ja eeluurimisorganite ebaseaduslikud ja põhjendamatud määrused;

6) kõrvaldada uurija või asjas juurdlust teostav isik edasisest uurimise või juurdluse teostamisest, kui need isikud on võimaldanud seaduse rikkumist asja uurimisel;

7) võtta ükskõik missugune süüasi juurdlusorgani menetlusest ja anda see üle eeluurimisorganile, samuti anda süüasi ühelt eeluurimisorganilt teisele selleks, et kindlustada süüasja täielikum ja objektiivsem uurimine;

8) teha juurdlusorganitele ülesandeks teostada üksikuid uurimistoiminguid prokuratuuriorganite uurijate menetluses olevate süüasjade alal, eriti süüdistatava vahistamise, sundtoomise, arreteerimise, läbiotsimise, väljavõtmise ja kõrvale hoiduvate kurjategijate ülesotsimise alal;

9) lõpetada kriminaalasju seaduses ettenähtud alustel.

§ 20. Prokuröri ettepanekud juurdlus- ja eeluurimisorganitele seoses nende menetluses olevate kriminaalasjade uurimisega, mis on tehtud protsessuaalseadusega ette nähtud korras, on neile organitele kohustuslikud.

§ 21. Prokurör on kohustatud seadusega kindlaks määratud tähtaegadel läbi vaatama temale adresseeritud või temale saabunud kaebused juurdlus- ja eeluurimisorganite tegevusest ja teatama kaebuse esitajatele kaebuse kohta tehtud otsusest.

IV peatükk

Järelevalve kohtuorganite otsuste ja määruste seaduslikkuse ja põhjendatuse üle

§ 22. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid on kohustatud teostama järelevalvet selle üle, et kohtuorganite poolt tehtud otsused ja määrused oleksid seaduslikud ja põhjendatud.

§ 23. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid:

1) võtavad osa korraldavatest kohtuistungitest;

2) võtavad osa kriminaal- ja tsiviilasjade arutamisest kohtuistungitel ja esitavad oma arvamusi kohtulikul asjaarutamisel üleskerkinud küsimustes;

3) esinevad kohtus riikliku süüdistusega kriminaalasjade arutamisel;

4) esitavad hagisid tsiviilkohtumenetluse korras või tsiviilhagisid kriminaalkohtumenetluses ning toetavad hagisid kohtus, kui seda nõuab riiklike või ühiskondlike huvide kaitse või kodanike õiguste ja seaduspäraste huvide kaitse;

5) esitavad seadusega kindlaksmääratud korras proteste kohtuorganite ebaseaduslike ja põhjendamatute otsuste ja määruste kohta;

6) esitavad oma arvamuse kriminaal- ja tsiviilasjade kohta, mis on kõrgemalseisvas kohtus kaebuste ja protestide alusel läbivaatamisel;

7) teostavad järelevalvet kohtuotsuste täitmise üle.

§ 24. NSV Liidu peaprokuröril ja kõigil temale alluvatel prokuröridel on õigus oma kompetentsi piirides nõuda kohtuorganitelt ükskõik missugust tsiviil- või kriminaalasja kontrollimiseks järelevalve korras.

§ 25. Seaduslikult jõustunud kohtuotsuste ja -määruste protestimise õigus kuulub:

NSV Liidu peaprokurörile ja tema asetäitjatele - NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ükskõik missuguse kohtu otsuste ja määruste suhtes;

liiduvabariigi prokurörile ja tema asetäitjatele - liiduvabariigi ja selle koosseisu kuuluvate autonoomsete vabariikide kohtute otsuste ja määruste suhtes, välja arvatud liiduvabariigi ülemkohtu presiidiumi määrused;

autonoomse vabariigi prokurörile - autonoomse vabariigi rahvakohtute otsuste ja määruste kui ka autonoomse vabariigi ülemkohtu kui teise instantsi kohtu kohtukolleegiumide määruste suhtes;

krai, oblasti ja autonoomse oblasti prokurörile - rahvakohtute otsuste ja määruste suhtes, samuti ka vastava krai, oblasti ja autonoomse oblasti kohtu kui teise instantsi kohtu kohtukolleegiumide määruste suhtes;

sõjaväe peaprokurörile ja transpordiala peaprokurörile[1] - vastavalt ükskõik missuguse sõjatribunali või transpordikohtu[2] otsuste ja määruste suhtes;

sõjaväeringkonna (laevastiku) prokurörile - alamalsei vate sõjatribunalide otsuste ja määruste suhtes.

§ 26. Esitatud protesti kohtuotsuste või -määruste kohta võib võtta tagasi protesti esitanud prokurör või kõrgemalseisev prokurör enne protesti läbivaatamist kohtu poolt.

---

[1] NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 3. märtsi 1960.a. seadlusega on transpordiala prokuratuurid kaotatud (NSVL ÜT 1960, nr. 10).

[2] Vt. NSV Liidu 1957.a. 12.veebruari seadust "Transpordikohtute likvideerimise kohta" (NSVL ÜT 1957, nr.4, art.85).

§ 27. NSV Liidu peaprokuröril ja tema asetäitjatel on õigus panna seisma NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ükskõik missuguse kohtu protestitud otsuste ja määruse täitmine kuni asja lahendamiseni järelevalve korras.

Liiduvabariigi prokuröril on õigus panna seisma liiduvabariigi ja selle koosseisu kuuluvate autonoomsete vabariikide ükskõik missuguse kohtu protestitud otsuse ja määruse täitmine kuni asja lahendamiseni järelevalve korras.

§ 28. NSV Liidu peaprokuröri osavõtt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi istungitest on kohustuslik.

§ 29. Juhul, kui NSV Liidu peaprokurör leiab, et NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi määrus ei vasta seadusele, on ta kohustatud esitama selles küsimuses esilduse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile.

§ 30. NSV Liidu peaprokuröril on õigus esitada NSV Liidu Ülemkohtu pleenumile läbivaatamiseks ettepanekuid selleks, et anda juhinduvaid näpunäiteid kohtuorganite kohtupraktika küsimustes.

§ 31. Liidu- ja autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokurörid võtavad osa liidu- ja autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite kohtute kriminaal- ja tsiviilasjade läbivaatamisest ülemkohtute presiidiumides.

V peatükk

Järelevalve seadusest kinnipidamise üle kinnipidamiskohtades

§ 32. NSV Liidu peaprokurör ja temale alluvad prokurörid on kohustatud teostama oma kompetentsi piirides järelevalvet selle üle, et kinnipidamiskohtades peetaks ainult neid isikuid, kes on vahistatud prokuröri sanktsiooniga või kohtumääruse alusel, ja et vahistatute kinnipidamine toimuks seadusega

kindlaks määratud eeskirjade kohaselt.

Prokuratuuriorganid vastutavad sotsialistlikust seaduslikkusest kinnipidamise eest kinnipidamiskohtades.

§ 33. Prokurör on kohustatud süstemaatiliselt käima kinnipidamiskohtades, otseselt tutvuma nende administratsiooni tegevusega, kinnipidamiskohtade administratsiooni ebaseaduslike käskude ja korralduste täitmist seisma panema. Protestima neid kindlaksmääratud korras ja võtma tarvitusele abinõud isikute kriminaal- või distsiplinaarvastutusele võtmiseks, kes on süüdi seaduslikkuse rikkumises kinnipidamiskohtades.

§ 34. Prokurör on kohustatud viivitamatult vabastama vahi alt igaüht, keda on ebaseaduslikult vahistatud või keda ebaseaduslikult peetakse kinnipidamiskohtades.

§ 35. Teostades kinnipidamiskohtades järelevalvet vahistatute kinnipidamise seaduslikkuse üle, on NSV Liidu peaprokuröril ja temale alluvatel prokuröridel oma kompetentsi piirides õigus:

1) selleks, et kontrollida seadusega kindlaks määratud korrast kinnipidamist vahistatute vahi all pidamisel, käia igal ajal kinnipidamiskohtades, omades vaba läbipääsu igasse ruumi;

2) tutvuda dokumentidega, mille alusel on inimesed vahistatud;

3) isiklikult küsitleda vahistatuid;

4) kontrollida, kas kinnipidamiskohtade administratsiooni käsud ja korraldused, mis määravad vahistatute kinnipidamise tingimused ja režiimi, vastavad seadusele;

5) nõuda isiklikku seletust kinnipidamiskohtade administratsiooni esindajatelt seaduslikkuse rikkumise üle vahistatute kinnipidamisel.

§ 36. Kinnipidamiskoha administratsioon on kohustatud hiljemalt öö-päeva jooksul prokurörile edasi saatma temale vahistatute poolt adresseeritud kaebuse või avalduse.

Saanud vahistatu kaebuse või avalduse, on prokurör kohustatud need läbi vaatama seadusega kindlaks määratud aja jooksul, võtma tarvitusele vajalikud abinõud ja teatama oma otsusest kaebajale.

Prokurör on kohustatud valvama selle järele, et kinnipidamiskohtade administratsioon saadaks vahistatute kaebused ja avaldused viivitamatult neile organitele või ametiisikutele, kellele need on adresseeritud.

§ 37. Kinnipidamiskoha administratsioon on kohustatud täitma prokuröri ettepanekuid seadusega kindlaks määratud eeskirjade täitmise kohta vahistatute kinnipidamisel.

VI peatükk

Prokuratuuriorganite struktuur, prokuratuuri töötajate ametisse nimetamise ja nende teenistuskäigu kord

§ 38. NSV Liidu Prokuratuuri eesotsas seisab NSV Liidu peaprokurör.

Vastavalt NSV Liidu Konstitutsiooni § 114, nimetab NSV Liidu Ülemnõukogu NSV Liidu peaprokuröri ametisse seitsmeks aastaks.

§ 39. NSV Liidu peaprokurör juhib prokuratuuriorganite tegevust ja teostab kontrolli temale alluvate prokuröride töö üle.

§ 40. NSV Liidu peaprokuröril on asetäitjad, kes nimetatakse ametisse tema esitusel NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt.

§ 41. NSV Liidu Prokuratuuri koosseisus moodustatakse valitsused ja osakonnad kui ka sõjaväe peaprokuratuur ja

transpordiala peaprokuratuur.[1]

NSV Liidu Prokuratuuri valitsuste ja osakondade ülemateks on NSV Liidu peaprokurõri vanemabid ja abid.

Valitsuste ja osakondade koosseisus on valitsuste ja osakondade prokurõrid.

Sõjaväe peaprokuratuuri eesotsas on sõjaväe peaprokurõr. Transpordiala peaprokuratuuri eesotsas on transpordiala peaprokurõr.

Sõjaväe peaprokuratuuri ja transpordiala peaprokuratuuri koosseisus võib luua osakondi.

§ 42. NSV Liidu Prokuratuuri keskaparaadi struktuuri kinnitab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium.

§ 43. Prokuratuurid moodustatakse: liiduvabariikides, autonoomsetes vabariikides, kraides, oblastites, autonoomsetes oblastites, rahvusringkondades ning vabariikliku, krailise ja oblastilise alluvusega linnades ja rajoonides.

NSV Liidu peaprokurõri otsusel võib luua ühe prokuratuuri mitme administratiivse rajooni jaoks.

§ 44. Nõukogude Armees ja Sõja-Merelaevastikus moodustatakse sõjaväeringkondade, laevastikkude, väekoondiste ja garnisonide sõjaväe prokuratuurid.

§ 45.[2] Raudteel ja veetranspordi alal moodustatakse ringkondade kui ka raudteede, veebasseinide ja nende jaoskondade transpordiala prokuratuurid.

---

[1] Seoses transpordiala prokuratuuride likvideerimisega ei tegutse ka vastav peaprokuratuur (vt. NSVL ÜT 1960,nr.10).

[2] Tühistatud - NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 3.märtsi 1960.a. seadlusega "Transpordiala prokuratuuride kaotamise kohta." (NSVL ÜT 1960, nr.10).

§ 46. Liiduvabariikide prokuratuuride eesotsas on liiduvabariikide prokurörid.

Liiduvabariikide prokuröre nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

Liiduvabariikide prokuröridel on asetäitjad, vanemabid ja abid.

Liiduvabariikide prokuratuurides moodustatakse osakonnad; nende osakondade ülemateks on liiduvabariikide prokuröride vanemabid ja abid.

§ 47. Autonoomsete vabariikide prokuratuuride eesotsas on autonoomsete vabariikide prokurörid.

Autonoomsete vabariikide prokuröre nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

Autonoomsete vabariikide prokuröridel on asetäitjad, vanemabid ja abid.

Autonoomsete vabariikide prokuratuurides võib moodustada osakondi, mille ülemateks on autonoomse vabariigi prokuröri vanemabid ja abid.

§ 48. Kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokuratuuride eesotsas on kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokurörid.

Kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokuröre nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

Kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokuröridel on asetäitjad, vanemabid ja abid.

Kraide ja oblastite prokuratuurides võib moodustada osakondi, mille ülemateks on kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokuröride vanemabid ja abid.

§ 49. Ringkondade, rajoonide ja linnade prokuratuuride eesotsas on ringkondade, rajoonide ja linnade prokurörid.

Ringkondade, rajoonide ja linnade prokuröre nimetab ametisse liiduvabariigi prokurör NSV Liidu peaprokuröri kinnitamisel viieks aastaks.

Ringkondade, rajoonide ja linnade prokuröridel on asetäitjad ja abid.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

TRÜ Õigusteaduskonna Kriminaalõiguse ja -protsessi kateeder

§ 50. NSV Liidu peaprokuröri ja liiduvabariikide prokuröride juures asuvad uurijad eriti tähtsate asjade alal.

Autonoomsete vabariikide, kraide, oblastite ja autonoomsete oblastite prokuratuurides on vanemuurijad.

Ringkondade, linnade ja rajoonide prokuratuurides on vanemuurijad ja uurijad.

§ 51. Prokuratuuriorganite struktuuri ja koosseisud määrab kindlaks NSV Liidu peaprokurör kinnitatud töötajate arvu ja palgafondi piirides.

§ 52. Prokuröride ja uurijate ametikohale nimetatakse isikuid, kellel on kõrgem juriidiline haridus.

Isikuid, kellel ei ole kõrgemat juriidilist haridust, võib üksikuil juhtudel nimetada prokuröride ja uurijate ametikohale ainult NSV Liidu peaprokuröri loal.

Isikuid, kes on lõpetanud kõrgema juriidilise õppeasutuse, nimetatakse prokuröri ja uurija ametikohale alles pärast seda, kui nad on läbi teinud aastase tööstaaži, töötades rajooni (linna) prokuratuuri uurija või rajooni (linna) prokuröri abi ametikohal.

Kohakaaslus töötamisel prokuratuuriorganites ja teistes asutustes ei ole lubatud, välja arvatud prokuratuuriorgani töötaja kohakaaslus töötamisel teaduslikul alal või õppejõuna.

§ 53. Kraide, oblastite, autonoomsete oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide prokurörideks, samuti ka sõjaväe ja transpordiala prokurörideks võib nimetada isikuid, kes on vähemalt 25-aastased.

§ 54. Korra, mille järgi toimub töötajate nimetamine prokuröri ja uurija ametikohale ja nende vabastamine neist ameteist, välja arvatud töötajad, kelle ametisse nimetamise kord on näidatud paragrahvides 40, 46, 47, 48 ja 49, määrab kindlaks NSV Liidu peaprokurör.

§ 55. Prokuröride ja uurijate distsiplinaarvastutusele võtmise korra määrab kindlaks NSV Liidu Ülemnõukogu Presii-

dium NSV Liidu peaprokuröri esitusel.

§ 56. NSV Liidu Prokuratuuri organite töötajatele antakse kindlaksmääratud klassiauastmed vastavalt nende ametile.

Tegeliku riigiõigusnõuniku klassiauastme omistab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium.

Esimese, teise ja kolmanda klassi riiginõuniku klassiauastmed omistab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium NSV Liidu peaprokuröri esitusel.

Teised klassiauastmed omistatakse NSV Liidu peaprokuröri käskkirjadega.

§ 57. Prokuratuuriorganite süsteemi prokurörid ja uurijad, kes omavad klassiauastmeid, kannavad ametikohuste täitmisel vormiriietust ja kindlaksmääratud eraldusmärke.

9.

Väljavõte

NÕUKOGUDE MIILITSA PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1962.a.17.augusti määrusega nr. 901

I peatükk

Üldeeskirjad

1. Miilits on nõukogude riigi administratiiv-täitev organ, kes on kutsutud kaitsma ühiskondlikku korda linnades, asulates ja transpordimagistraalidel, tagama sotsialistliku omandi, isiksuse ja kodanike õiguste kaitse kuritegelike kallaletungide eest, õigeaegselt ennetama, tõkestama ja avastama kriminaalkuritegusid.

2. Kogu oma tegevusega teenib miilits rahvast, peab pidevat sidet töötajate laiade hulkadega ja ühiskondlike organisatsioonidega, toetub nende abile ja toetusele. Ühiskondliku korra kaitsel teeb ta tihedat koostööd vabatahtlike rahvamalevatega.

3. Oma ülesannete täitmisel juhindub miilits Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide seadustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude määrustest ja korraldustest, kohalike riigivõimuorganite otsustest, käesolevast põhimäärusest, samuti ka liidu- ja autonoomsete vabariikide ühiskondliku korra kaitse ministeeriumide käskkirjadest ja juhenditest.

4. Kohalikud miilitsaorganid on kohustatud oma tegevusest aru andma vastavatele töörahva saadikute nõukogudele ja nende täitevkomiteedele, samuti ühiskondliku korra kaitse kõrgemalseisvatele organitele.

5. Miilitsasse võetakse tööle moraalselt kindlameelseid ja sotsialistlikule kodumaale ning Nõukogude Liidu Kommunistlikule Parteile piiritult ustavaid Nõukogude Liidu kodanikke. Miilitsatöötajatel peab olema vajalik ettevalmistus, nad on kohustatud olema ausad, julged, distsiplineeritud ja valvsad, täitma ennastsalgavalt teenistuskohuseid, mitte säästma jõudu ning kui vaja, andma oma elu.

II peatükk

6. Rajoonides, linnades, ringkondades moodustatakse vastavate töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede miilitsaosakonnad või -valitsused.

Oblastites, kraides kuuluvad miilitsaorganid vastavate töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ühiskondliku korra kaitse valitsuste koosseisu. Ühiskondliku korra kaitse va-

litsuste ülemad on samal ajal oblasti, krai miilitsaülemateks.

Rajooni, linna, ringkonna, oblasti ja krai miilitsaülemad kinnitatakse ametikohale vastavate töörahva saadikute nõukogude poolt.

Liidu- ja autonoomsete vabariikide miilitsaorganid kuuluvad nende vabariikide ühiskondliku korra kaitse ministeeriumide koosseisu.

Raudtee- ja veetranspordil moodustatakse raudtee- veetranspordi miilitsaosakonnad ja -jaoskonnad.

7. Miilitsa koosseisus on rivi- ja eriüksused ning allüksused, samuti koolid, õppepunktid ja teadusliku uurimise asutused..

8. Liiduvabariikide ühiskondliku korra kaitse ministeeriumide koosseisus moodustatakse miilitsavalitsused (VNFSV-s peavalitsus), kes juhivad miilitsaorganite tegevust, inspekteerivad ja osutavad neile praktilist abi.

Miilitsavalitsuse (peavalitsuse) ülema määrab ametikohale liiduvabariigi Ministrite Nõukogu.

III peatükk

Miilitsa kohustused ja õigused

9. Kooskõlas käesoleva põhimääruse paragrahviga 1 täidab miilits järgmisi kohustusi:

I. Ühiskondliku korra kaitse alal:

a) rakendab abinõusid ühiskondliku korra rikkumiste ärahoidmiseks ja tõkestamiseks, osutab kaasabi üldsusele ja administratsioonile nõutava korra alalhoidmiseks avalikes kohtades;

b) teostab administratiivset järelevalvet ametiisikute ja kodanike poolt riigivõimu ja riigi valitsemisorganite määruste ja otsuste täitmise üle ühiskondliku korra kaitse küsimustes;

c) volituste piires abistab ametiisikuid nende ametikohustuste täitmisel, juhtudel, kui kodanikud keelduvad allumast nende seaduslikele nõudmistele;

d) teostab järelevalvet auto-mototranspordi, linna elektritranspordi ja jalakäijate liiklemise ohutuse üle; kontrollib tänavatel ja teedel auto-mototranspordi tehnilist korrasolekut ja täidab teisi ülesandeid vastavalt liiduvabariikide ühiskondliku korra kaitse ministeeriumide riikliku autoinspektsiooni põhimäärusele;

e) kontrollib vinttulirelvade ja nende juurde kuuluva laskemoona, külmrelvade, lõhkeainete, tugevamõjuliste mürkainete hankimist ja hoidmist ning radioaktiivsete ainete hoidmistingimusi nende alalistes hoiukohtades; peab järelevalvet lasketiirude, pitsatite valmistamise ja graveerimise, relvade remontimise ja pürotehniliste töökodade avamise ja tegutsemise eeskirjade täitmise üle; tagab kontrolli vintrelvade, nende juurde kuuluva laskemoona, lõhkeainete ja tugevamõjuliste mürkainete transportimise üle autotranspordi ja hobutranspordiga, samuti kandamitena ja käsipakkidena;

f) lepingute alusel vastavate ametkondade ja organisatsioonidega kaitseb üksikuid ettevõtteid, ehitisi ja teisi objekte, organiseerib mitteametkondlikku valvet ja juhib seda valveteenistust; inspekteerib ametkondlikku valvet, kontrollib selle organiseerimist ja olukorda;

g) osutab kaasabi vastavatele organisatsioonidele ja viib läbi tööd laste järelevalvetuse ärahoidmiseks;

h) võitleb seaduses ettenähtud korras kuritahtlikult ühiskondlikult kasulikust tööst kõrvalehoidvate ja ühiskonnavastase, parasiitliku eluviisiga isikutega;

i) võtab tarvitusele abinõusid kuritegude ja õnnetusjuhtumite läbi kannatada saanud isikute, samuti avalikes kohtades abitus olukorras viibivate isikute abistamiseks;

j) tagab leitud dokumentide, asjade, väärtuste ja muu vara säilitamise ning võtab tarvitusele abinõusid nende tagastamiseks seaduslikele valdajatele;

k) aitab vastavatel organisatsioonidel elanikkonda kaasa tõmmata võitlusesse loodusõnnetustega, kindlustab seejuures ühiskondlikku korda, organiseerib vara kaitset ja osutab kaasabi kannatanutele viivitamatu abi andmisel;

l) kaitseb ühiskondlikku korda tsiviilkaitse ürituste puhul;

m) valvab koos NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi Riikliku Sanitaarinspektsiooni organitega tänavate, aedade, parkide ja teiste üldkasutatavate kohtade puhtuse ja korrasoleku, samuti ka majade ja hoovide sanitaarse seisukorra järele.[1]

II. Võitluse alal kuritegevusega:

a) rakendab abinõusid, mis tagavad kuritegude ärahoidmise, tõkestamise ja avastamise, võtab viivitamatult tarvitusele abinõud kodanike avalduste ja teadaannete põhjal, milles teatatakse ettevalmistatavatest või sooritatud kuritegudest; teeb profülaktilist tööd isikutega, kes on sattunud kuritegeliku elemendi mõju alla; selgitab välja ja aitab kaasa kuritegude sooritamist soodustavate põhjuste ja tingimuste kõrvaldamisele;

b) võtab tarvitusele vajalikke operatiivseid jälitusabinõusid kuriteo tunnuste ja neid sooritanud isikute avastamiseks; algatab seaduses ettenähtud juhtudel ja korras kriminaalasju ja viib läbi kohtueelset uurimist;

c) otsib taga isikuid, kes varjavad end kriminaaljälituse ja kohtuotsuse täideviimise eest, samuti teadmata kadunuid ja alimentide maksmisest end kõrvalehoidvaid isikuid, otsib taga riisutud vara;

d) viib täide kohtute otsuseid ja määrusi asumisele saatmise ja väljasaatmise kohta, teostab administratiivset järele-

---

[1] Põhimääruse § 9 lg.1 on täiendatud punktiga "m" NSV Liidu Ministrite Nõukogu 26. juuli 1963.a. määrusega nr. 836.

valvet asumisele saadetute ja väljasaadetute üle; viib täide administratiivaresti või antud paikkonnast väljasaatmise kohta käivaid määrusi ja otsuseid;

e) valvab ja konvoeerib arreteerituid ning täidab kohtute otsuseid ning määrusi, samuti uurimisorganite määrusi vahi alla võtmise kohta;

g) täidab prokuröri ja uurija ülesandeid ning juhiseid üksikute jälitus- ja uurimistoimingute läbiviimiseks, samuti täidab kohtu ja uurija määrusi sundtoomise kohaldamiseks tunnistajate ja süüdistatavate suhtes, kes kutse peale ilmumisest kuritahtlikult kõrvale hoiduvad.

III. Passisüsteemi järgimise alal:

a) annab NSV Liidu kodanikele passid ning kirjutab neid sisse ja välja, kontrollib sisse- ja väljakirjutamise eeskirjade täitmist; sisseregistreerimise andmete alusel annab teateid aadresside kohta;

b) annab kodanikele piiritsoonidesse sissesõidu ja neis elamise load; kooskõlas seadusega kontrollib seal passirežiimist kinnipidamist;

c) peab vabariikides elavate välismaa kodanike (välja arvatud isikud, kes kuuluvad registreerimisele NSV Liidu Välisministeeriumis) ja kodakondsuseta isikute arvestust; annab neile dokumendid, mis annavad õiguse NSV Liidu territooriumil elamiseks; teostab järelevalvet kehtestatud elamiseeskirjade täitmise üle nende isikute poolt; vormistab välismaale sõiduks viisad, samuti materjalid nõukogude kodakondsusesse vastuvõtmise või sellest väljumise kohta;

d) vormistab NSV Liidu kodanikele dokumendid isiklikes asjus välismaale sõitmiseks;

e)osutab kaasabi Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Liidule nende isikute tagaotsimisel, kes on kaotanud sidemed oma sugulastega;

g) osutab kaasabi sõjakomissariaatidele NSV Liidu kodaniike poolt sõjaväearvestuse eeskirjade järgimise kontrollimisel.

10. Miilits abistab riikliku julgeoleku organeid nende poolt läbiviidavates üritustes.

11. Miilitsal on temale pandud kohustuste täitmiseks õigus:

a) nõuda ühiskondlikku korda rikkuvatelt kodanikelt korrarikkumise lõpetamist, määrata rikkujaile seaduses ettenähtud juhtudel administratiivkaristusi;

b) toimetada miilitsasse isikuid, kes on toime pannud rikkumisi, mille eest on ette nähtud administratiivvastutus. Miilitsasse toimetatud isikuid võib kinni pidada mitte üle 3 tunni, joobnud olekus olijaid kuni kainestumiseni, pisihuligaansuse toimepannud isikuid aga kuni nende kohta käivate materjalide läbivaatamiseni rahvakohtuniku poolt;

c) vajalikel juhtudel anda üle materjale ühiskondlikku korda rikkunud isikute kohta rahvakohtutele, administratiivkomisjonidele, seltsimehelikele kohtutele ja ühiskondlikele organisatsioonidele;

d) hoida kinni miilitsa vastuvõtu-jaotuspunktides kerjamise ja hulkurluse eest kinnipeetud isikuid aja jooksul, mis on vajalik isiku kindlakstegemiseks, elukorraldamise küsimuse lahendamiseks, invaliididekodudesse määramiseks või nende üle hoolduse kehtestamiseks, või vastavalt seadusele vastutusele võtmise küsimuse otsustamiseks, kuid mitte üle 10 ööpäeva;

e) kaasa tõmmata ühiskondliku korra alalhoidmiseks majavalitsejaid, majade ja ühiselamute komandante, majahoidjaid ja valvureid; kasutada rahvamalevlaste ja kodanike abi kuritahtlikult ühiskondlikku korda rikkuvate ja miilitsatöötajatele vastupanu osutavate isikute kinnipidamisel ja miilitsaorganitesse toimetamisel;

g) hädavajalikel juhtudel kasutada ilma tasuta liiklusvahendeid (välja arvatud spetsiaalsed ja diplomaatilised autod) ja riigile ning ühiskondlikele organisatsioonidele või kodanikele kuuluvaid sidevahendeid; liiklusvahendeid võib tasuta kasutada:

põgenevate kurjategijate jälitamiseks;

kinnipeetud kurjategijate, samuti kuritegelike ühiskondliku korra rikkujate toimetamiseks miilitsasse;

viibimatut meditsiinilist abi vajavate isikute toimetamiseks raviasutustesse;

sõiduks sündmuspaigale või loodusõnnetuskohta juhtudel, mis ei kannata viivitamist;

h) kutsuda miilitsaorganeisse kodanikke asjades, mis on miilitsa menetluses; paluda kodanikelt kaasabi ühiskondliku korra rikkumise faktide väljaselgitamiseks;

i) minna igal ajal kodanike eluruumidesse, samuti asutuste, ettevõtete, organisatsioonide ametiruumidesse alljärgnevatel juhtudel:

kuriteo sooritamises kahtlustatavate isikute jälitamisel;

kuriteo või ühiskondlikku korda või kodanike isiklikku julgeolekut ohustavate rikkumiste tõkestamiseks;

j) kasutada võitluses kuritegevusega operatiivseid jälitus- ja teaduslik-tehnilisi vahendeid ja meetodeid;

k) kinni pidada kuritegude sooritamises kahtlustatavaid isikuid vastavate aluste olemasolul ja seaduses ettenähtud korras;

l) miilitsaorganite poolt kinnipeetud või arreteeritud isikute märatsemise ja ulakuse lõpetamiseks, samuti ohtlike kurjategijate kinnipidamisel ja konvoeerimisel või põgenemiskatset üritavate kurjategijate juures kasutada rahustussärki, sidumist ja teisi ennetusvahendeid (nende vahendite kasutamise kord määratakse kindlaks miilitsateenistuse määrustike ja juhenditega);

m) kooskõlas hädakaitse kohta kehtiva seadusandlusega võtta tarvitusele otsustavad abinõud Nõukogude riigi ja ühiskondlike huvide, isiksuse ning kodanike õiguste kaitseks kuritegelike elementide kallaletungide korral, sealhulgas nende elementide poolt miilitsa seaduslikule tegevusele osutatud aktiivse vastupanu lõpetamiseks miilitsateenistuse määrustikes ja juhendites ettenähtud korras.

Miilitsatöötajad võivad oma teenistuskohustuste täitmisel äärmise abinõuna kasutada relvi alljärgnevates olukorda-

des:

kodanike kaitsmisel kallaletungide eest, mis ohustab nende elu või tervist, kui teisiti neid kaitsta pole võimalik;

grupilise kallaletungi tagasitõrjumiseks teenistus- ja administratiivhoonetele, raudteejaamadele, pankadele, postile, telegraafile, raadiokeskustele ja riiklike väärtuste hoidlatele, samuti kallaletungide korral teistele tähtsatele objektidele massiliste korratuste ajal, millega kaasnevad rüüstamised, purustamised, süütamised ning teised taolised teod;

erilistele miilitsa poolt kaitstavatele objektidele sooritatavate kallaletungide tagasitõrjumiseks, samuti siis, kui ei täideta tunnimehe nõudmist - mitte läheneda valvatavale objektile, pärast märguandehüüet ja lasku õhku;

kurjategija kallaletungi tagasitõrjumiseks, kui miilitsatöötaja elu on vahetus ohus;

vahi alt põgenenud kurjategija kinnipidamisel, samuti eriti ohtliku kuriteo sooritamiselt tabamisel, kui teisiti teda kinni pidada pole võimalik;

miilitsa konvoile kallaletungi korral, kui see pole teiste vahenditega tagasitõrjutav;

relvastatud vastupanu osutava kurjategija kinnipidamisel;

n) keelata sellise auto-mototranspordi kasutamine, mille tehniline seisukord ohustab liiklemist;

o) võtta ära ettenähtud korras juhiload autotranspordivahendite, trollibussi- ja trammijuhtidelt liiklemiseeskirjade rikkumise puhul ning autode ja mootorrataste kasutamise puhul isikliku kasu saamiseks, samuti eelpool mainitud transpordivahendite juhtimise eest ebakaines olekus.

12. Miilitsatöötajate poolt neile antud õiguste ületamine, samuti neile pandud kohustuste mittetäitmine toob kaasa distsiplinaar- või kriminaalvastutuse.

IV peatükk

Miilitsateenistuse üldtingimused

13. Miilitsa isikuline koosseis koosneb rea-, nooremast, kesk-, vanemast ja kõrgemast juhtivast koosseisust. Miilitsa rea- ja juhtiva koosseisu teenistuse kord määratakse kindlaks eri põhimäärusega.

Miilitsa rea- ja juhtivale koosseisule kehtestatakse distsipliin, kohaldades sõjaväes kehtivat distsipliini, mis määratakse kindlaks ühiskondliku korra kaitse ministeeriumide organite distsiplinaarmäärustikus.

14. Isikud, kes on määratud miilitsa rea-, noorema, kesk-, vanema ja kõrgema juhtiva koosseisu ametikohtadele, sealhulgas miilitsa koolide kursandid, võetakse maha sõjaväekohustuslaste reservarvelt ja seisavad ühiskondliku korra kaitse ministeeriumide kaadri arvel.

15. Miilitsa isikulisel koosseisul on ühtne vormiriietus, mis kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt. Miilitsatöötajatele omistatakse eri auastmed kehtestatud korras.

16. Vormiriietuses miilitsatöötajatel on õigus sõita tasuta linna- (metroo, trollibuss, autobuss, tramm) ja linnalähedase transpordiga, maakohtades aga juhusliku ja reisiautotranspordiga.

Raudtee- ja veetranspordi miilitsatöötajatel on õigus sõita tasuta rongides ja laevadel teenindavate raudteede ja veebasseinide ning jõgede akvatooriumi piirkonnas.

17. Miilitsa isikulisel koosseisul on õigus hoida ja kanda relvi ettenähtud korras.

18. Ametkondade ja organisatsioonide, samuti kohalike

töörahva saadikute nõukogude eelarve kulul ülalpeetav miilitsa isikuline koosseis kasutab kõiki õigusi ja eeliseid võrdselt riigieelarve kulul ülalpeetavate miilitsatöötajatega.

II osa

EESTI NSV NORMATIIVAKTID

1.

Väljavõte

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI KONSTITUTSIOON

(Põhiseadus)

Eesti NSV Ülemnõukogu viienda koosseisu IV, V, VI, VIII ja IX ning kuuenda koosseisu I, II, IV, V, VI ja VII istungjärgul vastuvõetud muudatuste ja täiendustega

VII peatükk

KOHUS JA PROKURATUUR

§ 77. Õigusemõistmist Eesti NSV-s teostavad Eesti NSV Ülemkohus ja rahvakohtud, samuti ka NSV Liidu Ülemnõukogu määramisel loodavad NSV Liidu erikohtud.

§ 78. Asjade arutamine toimub kõigis kohtuis rahvakaasistujate osavõtul, välja arvatud seaduses eraldi ettenähtud juhtumid.

§ 79. Eesti NSV Ülemkohus on Eesti NSV kõrgeim kohtuorgan. Eesti NSV Ülemkohtule pannakse Eesti NSV kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve.

§ 80. Eesti NSV Ülemkohus valitakse Eesti NSV Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

§ 81. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi.

§ 82. Kohtupidamine Eesti NSV-s toimub eesti keeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei oska, tagatakse täielik tutvumine kohtuasja materjalidega tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 83. Asjaarutamine Eesti NSV kõigis kohtuis on avalik, kuivõrd seaduses pole ette nähtud erandeid, kusjuures süüdistatavale tagatakse kaitse õigus.

§ 84. Kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 85. Kõrgeimat järelevalvet seaduste täpse täitmise üle Eesti NSV territooriumil kõigi ministeeriumide ja neile alluvate asutuste, samuti üksikute ametiisikute ja ka kodanike poolt teostab NSV Liidu peaprokurör nii otseselt kui ka Eesti NSV prokuröri kaudu.

§ 86. Eesti NSV prokuröri nimetab ametisse NSV Liidu peaprokurör viieks aastaks.

§ 87. Rajoonide ja linnade prokurörid nimetatakse ametisse Eesti NSV prokuröri poolt NSV Liidu peaprokuröri kinnitamisel viieks aastaks.

§ 88. Prokuratuuriorganid teostavad oma funktsioone sõltumata ükskõik milliseist kohalikest organeist, alludes ainult NSV Liidu peaprokurörile.

2.

EESTI NSV KOHTUKORRALDUSE SEADUS

Vastu võetud Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu viienda koosseisu kolmandal istungjärgul 1960.a. 19. augustil
(ENSV ÜT 1960, nr.27,art.61)

I peatükk

Üldeeskirjad

§ 1. Kohtusüsteem

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 77 teostavad õigusemõistmist Eesti NSV-s Eesti NSV Ülemkohus ja rajoonide (linnade) rahvakohtud.

NSV Liidu kohtute kompetents õigusemõistmises Eesti NSV-s sätitakse NSV Liidu seadustega.

§ 2. Õigusemõistmise eesmärgid ja ülesanded

Õigusemõistmise eesmärgiks Eesti NSV-s on kaitsta igasuguste rünnete vastu:

1) NSV Liidu Konstitutsiooniga ja Eesti NSV Konstitutsiooniga seatud NSV Liidu ühiskondlikku ja riiklikku korda, sotsialistlikku majandussüsteemi ja sotsialistlikku omandit;

2) NSV Liidu kodanike poliitilisi, töö- ja elamualaseid ning teisi isiklikke ja varalisi õigusi ning huve, mis on tagatud NSV Liidu Konstitutsiooniga ja Eesti NSV Konstitutsiooniga;

3) riiklike asutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seadusega kaitstavaid huve.

Õigusemõistmise ülesandeks Eesti NSV-s on tagada nõukogude seaduste täpne ja kõrvalekaldumatu täitmine kõigi asutuste, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanike poolt.

§ 3. Kohtu ülesanded

Kohus kasvatab kogu oma tegevusega NSV Liidu kodanikke kodumaale ja kommunismiüritusele ustavuse vaimus, nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise, sotsialistlikusse omandisse hoolitseva suhtumise, töödistsipliinist kinnipidamise, riiklikesse ja ühiskondlikesse kohustustesse ausa suhtumise, kodanike õiguste, au ning väärikuse ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

Kohaldades kriminaalkaristusi, kohus mitte ainult karistab kurjategijaid, vaid tema eesmärgiks on ka kurjategijate parandamine ja ümberkasvatamine.

§ 4. Õigusemõistmise teostamine kohtus tsiviil- ja kriminaalasjade arutamise teel

Õigusemõistmist Eesti NSV-s teostatakse:

1) kohtuistungeil kodanike, riiklike ettevõtete, asutuste, kolhooside, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ning huve puudutavate tsiviilvaidlusasjade arutamise ja lahendamise teel;

2) kohtuistungeil kriminaalasjade arutamise ja kuriteo toimepanemises süüdiolevate isikute karistamise teel seaduses ettenähtud karistustega, aga samuti süütute isikute õigeksmõistmise teel.

§ 5. Kodanike üheõiguslikkus seaduse ja kohtu ees

Õigusemõistmist Eesti NSV-s teostatakse kodanike üheõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees, olenemata nende sotsiaalsest, varanduslikust ja teenistuslikust seisundist, rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest ning usutunnistusest.

§ 6. Õigusemõistmise teostamine täpses vastavuses seadusega

Õigusemõistmist Eesti NSV-s teostatakse täpses vastavuses NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 7. Kõigi kohtute moodustamine valitavuse põhimõttel

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-dele 80 ja 81 moodustatakse kõik kohtud Eesti NSV-s valitavuse põhimõttel.

§ 8. Asjade kollegiaalne arutamine kõigis kohtutes

Kohtud arutavad asju kollegiaalselt.

Asjade arutamine kõigi kohtute poolt esimeses astmes toimub koosseisus: kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

Asjad vaadatakse läbi kassatsioonikaebuste ja -protestide alusel Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumides Ülemkohtu kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Asjad kohtute jõustunud otsuste ja määruste peale esitatud protestide alusel vaadatakse läbi Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumides Ülemkohtu kolmest liikmest koosnevas koosseisus.

Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab asjad läbi enamiku presiidiumi liikmete kohalolekul.

Eesti NSV Ülemkohtu pleenum vaatab asjad läbi vähemalt 2/3 pleenumi koosseisu kohalolekul.

§ 9. Kohtunike sõltumatus ja nende allumine ainult seadusele

Kohtunikud ja rahvakaasistujad on õigusemõistmise teostamisel sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 10. Keel, milles toimub kohtulik menetlus

Kohtulik menetlus Eesti NSV-s toimub eesti keeles, aga rajoonides (linnades), kus enamuses on vene rahvusest elanikkond, ka vene keeles. Isikule, kes ei valda keelt, milles toimub kohtulik menetlus, tagatakse kohtuasja materjalidega täie-

lik tutvumine tõlgi kaudu, samuti ka õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 11. Asjaarutamise avalikkus kõigis kohtutes

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 83 on asjaarutamine kõigis Eesti NSV kohtutes avalik, kuivõrd seadusega ei ole ette nähtud erandit.

§ 12. Süüdistatavale kaitseõiguse tagamine

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 83 tagatakse süüdistatavale kaitseõigus.

§ 13. Advokaatide Kolleegium

Kaitse teostamise eesmärgil eeluurimisel ja kohtus, samuti kodanikele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele muu juriidilise abi osutamiseks tegutseb Eesti NSV Advokaatide Kolleegium.

Eesti NSV Advokaatide Kolleegium on advokaaditööga tegelevate isikute vabatahtlik koondis ja tegutseb Eesti NSV Ülemnõukogu poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

§ 14. Prokuröri osavõtt kohtus

NSV Liidu peaprokurör, Eesti NSV prokurör ja nendele alluvad prokurörid võtavad NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kindlaksmääratud alustel ja korras osa kohtu korraldavatest istungitest ning kohtuistungitest kriminaal- ja tsiviilasjade arutamisel, toetavad kohtus riiklikku süüdistust, esitavad ja toetavad kohtus hagisid ning teostavad järelevalvet kohtuorganite poolt tehtud kohtuotsuste ja -määruste seaduslikkuse ja põhjendatuse, samuti kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste täitmise üle.

§ 15. Ühiskondlikud süüdistajad ja ühiskondlikud kaitsjad

NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kindlaksmääratud korras võivad kohtus ühiskondlikku süüdistust ja kaitset teostada ühiskondlike organisatsioonide või töötajate kollektiivi-

de esindajad.

NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega ettenähtud juhtudel võivad süüdistust toetada ka kuriteo läbi kannatanud isikud.

Ühiskondlike organisatsioonide või töötajate kollektiivide esindajatele säilitatakse nende töötasu ühiskondliku süüdistuse või ühiskondliku kaitse teostamise aja eest kohtus.

§ 16. Kohtunike ja rahvakaasistujate kandidaatide suhtes esitatavad nõuded

Kohtunikuks ja rahvakaasistujaks võib valida iga NSV Liidu kodaniku, kes on saanud valimiste päevaks 25-aastaseks.

§ 17. Rahvakaasistujate ja kohtunike võrdsed õigused õigusemõistmisel

Rahvakaasistujad kasutavad oma kohustuste täitmise ajal kohtus kõiki kohtuniku õigusi.

§ 18. Tähtaeg, milliseks rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtus

Rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtutes järgemööda mitte kauemaks kui kaheks nädalaks aastas, välja arvatud juhud, kui selle tähtaja pikendamist tingib vajadus viia lõpule kohtuasja arutamine, mis oli alustatud nende osavõtul.

§ 19. Rahvakaasistujatele töötasu säilitamine nende poolt kohtus oma kohustuste täitmise ajaks

Rahvakaasistujatele, kes on töölised või teenistujad, säilitatakse nende töötasu kohtus kohustuste täitmise ajaks.

Rahvakaasistujatele, kes ei ole töölised ega teenistujad, tasutakse kulud, mis on seotud nende kohustuste täitmisega kohtus. Tasumaksmise kord ja tasu suurus määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt.

§ 20. Rahvakohtunike aruanded valijatele

Rahvakohtunikud annavad valijatele süstemaatiliselt aru oma ja rahvakohtu tööst.

§ 21. Eesti NSV Ülemkohtu aruandlus

Eesti NSV Ülemkohus annab aru Eesti NSV Ülemnõukogule ja istungjärkudevahelisel perioodil - Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile.

§ 22. Kohtunike ennetähtaegne ametist vabastamine

Kohtunikke võib nende palvel enne tähtaega ametist vabastada seoses pikaajalise haigusega, perekondlike põhjustega, teisele tööle üleminekuga ja muudel mõjuvatel põhjustel.

Rahvakohtunike vabastamist ametist enne tähtaega teostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

Eesti NSV Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjaid ja liikmeid vabastab ametist enne tähtaega Eesti NSV Ülemnõukogu, istungjärkudevahelisel perioodil aga Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 23. Kohtunike ja rahvakaasistujate ennetähtaegne ärakutsumine

Kohtunikelt ja rahvakaasistujatelt võib nende volitused ära võtta enne tähtaega ainult nende ärakutsumise teel valijate või neid valinud organi poolt või nende kohta tehtud süüdimõistva kohtuotsuse tõttu.

Kohtunike ja rahvakaasistujate ennetähtaegse ärakutsumise kord määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu poolt kinnitatava määrustikuga.

§ 24. Rahvakohtuniku valimise kord enne volituste tähtaja möödumist väljalangenud rahvakohtuniku asendamiseks

Valitud rahvakohtuniku väljalangemise korral enne volituste tähtaja möödumist organiseerib Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium väljalangenud rahvakohtuniku asendamiseks valimi-

sed hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates rahvakohtuniku väljalangemise päevast.

§ 25. Enne volituste tähtaja möödumist väljalangenud Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, esimehe asetäitjate ja liikmete asendamiseks läbiviidavate valimiste kord

Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, esimehe asetäitja või liikmete väljalangemise korral enne nende volituste tähtaja möödumist toimuvad Ülemkohtu uue esimehe, esimehe asetäitjate või liikmete täiendavad valimised Eesti NSV Ülemnõukogu järjekordsel istungjärgul.

II peatükk

Rajooni (linna) rahvakohus

§ 26. Rajoonide (linnade) rahvakohtute moodustamine

Rajoonide (linnade) rahvakohtud moodustatakse kõigis maa- ja linnarajoonides ning rajoonilise jaotuseta vabariikliku alluvusega linnades.

Rahvakohtunike ja rahvakaasistujate arvu iga rajooni (linna) rahvakohtus määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ülemkohtu esimehe esildusel.

§ 27. Rajoonide (linnade) rahvakohtute valimise kord

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 81 valitakse rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud rajooni (linna) kodanike poolt üldise ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse kaheks aastaks tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi.

Rahvakohtunike ja rahvakaasistujate valimiste kord määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kinnitatud Eesti NSV rajoonide (linnade) rahvakohtute valimiste määrustikuga.

§ 28. Rahvakohtute valimiste üldisus

Rajoonide (linnade) rahvakohtunike ja rahvakohtute rahvakaasistujate valimistest võivad osa võtta kõik Eesti NSV territooriumil elunevad ja 18-aastaseks saanud NSV Liidu kodanikud, olenemata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, haridusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisundist ja endisest tegevusest, välja arvatud isikud, kes on seadusega ettenähtud korras tunnistatud nõdrameelseks.

§ 29. Kodanike osavõtt rahvakohtute valimistest võrdsetel alustel

Kõik valijad võtavad rahvakohtute valimistest osa võrdsetel alustel; igal kodanikul on rajoonide (linnade) rahvakohtunike ja rahvakohtute rahvakaasistujate valimistel üks hääl.

§ 30. Rajooni (linna) rahvakohtu kompetents

Rajooni (linna) rahvakohus vaatab läbi kõik kriminaal- ja tsiviilasjad, välja arvatud need asjad, mis seaduse alusel on antud Eesti NSV Ülemkohtu või NSV Liidu kohtute alluvusse.

§ 31. Rahvakohtunike õigused ja kohustused

Rahvakohtunik:

1) teeb saabuvate kaebuste või avalduste alusel määruse kriminaalasja algatamise või sellest keeldumise kohta;

2) saadab vajaduse korral avaldused või kaebused uurimisorganitele uurimiseks;

3) teeb määruse süüdistatava kohtu alla andmise kohta küllaldaste andmete olemasolul asjade lahendamiseks kohtuistungil;

4) esitab asjad arutamisele korraldavale istungile ja määrab asjad kuulamisele;

5) valmistab ette tsiviilasjade arutamist kohtus;

6) teeb korraldusi süüdistatavate, kannatanute, tunnistajate, ekspertide kohtusse kutsumise kohta ning teatab asja arutamise ajast hagejatele, kostjatele, prokurörile, advokaadile, ühiskondlikele süüdistajatele ja ühiskondlikele kaitsjatele;

7) on eesistujaks kohtuistungitel.

§ 32. Rajooni (linna) rahvakohtu esimees, tema õigused ning kohustused

Neis rajoonides (linnades), kus rahvakohtu koosseisu on valitud mitu rahvakohtunikku, kinnitatakse Eesti NSV Ülemkohtu esimehe ettepanekul vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu poolt üks nendest rajooni (linna) rahvakohtu esimeheks.

Rajooni (linna) rahvakohtu esimehe kohustuseks on:

1) kriminaal- ja tsiviilasjade arutamine;

2) rahvakohtunike vahel asjade jaotamine;

3) kohtupraktika uurimise juhendamine;

4) kohtu kantselei töö juhtimine;

5) kohtutäiturite töö juhtimine;

6) seltsimehelikele kohtutele abi osutamise organiseerimine;

7) kodanike vastuvõtu organiseerimine ja töötajate kaebuste ning avalduste lahendamine;

8) rajooni (linna) rahvakohtu aruandluse organiseerimine valijatele;

9) kohtunike töö organiseerimine nõukogude seaduste selgitamise alal elanikkonna hulgas;

10) rahvakaasistujate õppuste läbiviimise organiseerimine;

11) statistilise aruandluse organiseerimine.

Kui rahvakohtu koosseisus ei ole rahvakohtu esimeest, siis täidab käesoleva paragrahvi teises lõikes ettenähtud ülesandeid (välja arvatud p-d 2 ja 3) rahvakohtunik.

§ 33. Rahvakohtuniku asendamine tema ajutisel äraolekul

Rahvakohtu esimehe ajutise äraoleku ajaks (haigus, puhkus jm.) pannakse tema kohustuste täitmine vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt ühele sama rahvakohtu rahvakohtunikule.

Rahvakohtuniku ajutise äraoleku ajaks (haigus, puhkus jm.), pannakse tema kohustuste täitmine vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt sama rajooni (linna) rahvakohtu ühele rahvakaasistujale.

III peatükk

Eesti NSV Ülemkohus

§ 34. Eesti NSV Ülemkohus kui kõrgeim kohtuorgan Eesti NSV-s

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 79 on Eesti NSV Ülemkohus kõrgeim kohtuorgan Eesti NSV-s.

Eesti NSV Ülemkohtule kuulub vabariigi rajoonide (linnade) rahvakohtute töö juhtimine ning järelevalve nende kohtuliku tegevuse üle.

Eesti NSV Ülemkohtule kuulub seaduste algatamise õigus.

§ 35. Eesti NSV Ülemkohtu koosseis

Eesti NSV Ülemkohus koosneb esimehest, esimehe asetäitjatest, Ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest ning tegutseb koosseisus:

1) tsiviilasjade kohtukolleegium;
2) kriminaalasjade kohtukolleegium;
3) Ülemkohtu presiidium;
4) Ülemkohtu pleenum.

§ 36. Eesti NSV Ülemkohtu valimise kord

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 80 valitakse Eesti NSV Ülemkohus Eesti NSV Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

Eesti NSV Ülemkohtu arvuline koosseis määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu poolt.

§ 37. Järelevalve Eesti NSV rahvakohtute kohtuliku tegevuse üle

Eesti NSV Ülemkohus teostab järelevalvet rahvakohtute kohtuliku tegevuse üle Eesti NSV-s:

1) rahvakohtute jõustumata otsuste, määruste ja rahvakohtunike määruste peale esitatud kaebuste ja protestide läbivaatamisega;

2) rahvakohtute jõustunud otsuste, määruste ja kohtunike määruste peale esitatud protestide läbivaatamisega.

§ 38. Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegiumi kompetents

Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegium arutab:

1) esimese astme kohtuna seadusega Eesti NSV Ülemkohtu kompetentsi antud tsiviilasju;

2) kaebusi ja proteste rahvakohtute jõustumata otsustele, määrustele ja rahvakohtunike määrustele tsiviilasjades;

3) proteste rahvakohtute jõustunud otsustele, määrustele ja rahvakohtunike määrustele tsiviilasjades.

§ 39. Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumi kompetents

Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium arutab:

1) esimese astme kohtuna seadusega Eesti NSV Ülemkohtu kompetentsi antud kriminaalasju;

2) kaebusi ja proteste rahvakohtute jõustumata otsustele, määrustele ja rahvakohtunike määrustele kriminaalasjades;

3) proteste rahvakohtute jõustunud otsustele, määrustele ja rahvakohtunike määrustele kriminaalasjades.

§ 40. Eesti NSV Ülemkohtu presiidium

Eesti NSV Ülemkohtu presiidium koosneb Eesti NSV Ülemkohtu esimehest, tema asetäitjatest ja Eesti NSV Ülemkohtu liikmetest.

Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi arvulise ja isikulise koosseisu kinnitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ülemkohtu esimehe ettepanekul.

Eesti NSV prokuröri või tema asetäitja osavõtt Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi istungitest on kohustuslik.

§ 41. Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi kompetents

Eesti NSV Ülemkohtu presiidium:

1) vaatab läbi NSV Liidu peaprokuröri, Eesti NSV prokuröri ja Eesti NSV Ülemkohtu esimehe protestid Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumide jõustunud otsustele ja määrustele, samuti Eesti NSV Ülemkohtu liikmete määrustele;

2) kuulab ära aruanded rajoonide (linnade) rahvakohtute revideerimise tulemuste kohta.

§ 42. Eesti NSV Ülemkohtu pleenum

Eesti NSV Ülemkohtu pleenum koosneb Eesti NSV Ülemkohtu esimehest, tema asetäitjatest ja kõikidest Eesti NSV Ülemkohtu liikmetest.

Eesti NSV prokuröri osavõtt Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi istungitest on kohustuslik.

§ 43. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi töö kord

Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi kutsub kokku Eesti NSV Ülemkohtu esimees vähemalt üks kord kolme kuu jooksul.

Pleenumi määrused võetakse vastu Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi istungist osavõtvate liikmete lihthäälteenamusega.

§ 44. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi kompetents

Eesti NSV Ülemkohtu pleenum:

1) vaatab läbi NSV Liidu peaprokuröri, Eesti NSV prokuröri ja Eesti NSV Ülemkohtu esimehe protestid Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi määrustele tsiviil- ja kriminaalasjades;

2) vaatab läbi kohtupraktika ja kohtustatistika materjalid ning üldistused ja annab kohtutele juhendavaid selgitusi Eesti NSV seadusandluse rakendamise küsimustes tsiviil- ja kriminaalasjade lahendamisel;

3) esitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile esildisi küsimustes, mis kuuluvad lahendamisele seadusandlikus korras või nõuavad Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi tõlgendamist;

4) kinnitab Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumide koosseisud ja kuulab ära kohtukolleegiumide esimeeste aruanded;

5) kuulab ära rahvakohtunike aruanded kohtuliku tegevuse kohta;

6) valib Eesti NSV Ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi.

§ 45. Eesti NSV Ülemkohtu esimehe õigused

Eesti NSV Ülemkohtu esimees:

1) on eesistujaks Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi ja pleenumi istungitel ja tal on õigus olla eesistujaks Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumide kohtuistungitel kõigis nende poolt läbivaadatavates asjades;

2) esitab vastavalt kohtukolleegiumidele, Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumile või pleenumile protesté Eesti NSV kohtute otsustele ja määrustele, samuti Eesti NSV kohtunike määrustele;

3) teostab Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumide ja rajoonide (linnade) rahvakohtute töö üldist organisatsioonilist juhtimist;

4) kutsub kokku Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi ja pleenumi istungid;

5) korraldab Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumil ja pleenumil läbivaatamisele kuuluvate materjalide ettevalmistamist;

6) juhib Eesti NSV Ülemkohtu aparaadi tööd.

Eesti NSV Ülemkohtu esimehe äraolekul täidab tema ülesandeid Eesti NSV Ülemkohtu esimehe asetäitja.

§ 46. Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumide esimeeste õigused

Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumide esimehed:

1) juhivad vastavate kolleegiumide tööd;

2) on eesistujateks kolleegiumide korraldavatel istungitel ja kohtuistungitel;

3) moodustavad koosseisu kolleegiumi kohtuistungiteks;

4) esitavad Eesti NSV Ülemkohtu pleenumile aruandeid kolleegiumi tööst.

§ 47. Eesti NSV Ülemkohtu aparaadi struktuuri kinnitamine

Eesti NSV Ülemkohtu aparaadi struktuuri kinnitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 48. Eesti NSV Ülemkohtu bülletään

Eesti NSV Ülemkohus annab välja "Eesti NSV Ülemkohtu Bülletääni."

IV peatükk

Kohtunike vastutus

§ 49. Kohtunike ja rahvakaasistujate kriminaalvastutusele võtmise kord

Ei või võtta kriminaalvastutusele ja sellega seoses ametikohalt tagandada või vahistada:

1) rahvakohtunikke - Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta;

2) Eesti NSV Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjaid ja liikmeid, samuti Eesti NSV Ülemkohtu rahvakaasistujaid - Eesti NSV Ülemnõukogu nõusolekuta, istungjärkudevahelisel perioodil - Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekuta.

§ 50. Kohtunike distsiplinaarvastutuse alused

Nõukogude kohtunik peab kalliks pidama rahva usaldust, olema eeskujuks kodumaa teenimisel, täpselt kinni pidama nõukogude seadustest, evima kõrgeid moraalseid omadusi ja laitmatut käitumist selleks, et omada moraalset õigust teiste üle kohut mõista ja teisi kasvatada.

Ametialase lohakuse ja ebaväärika käitumise eest, mis õõnestavad õigusemõistmise autoriteeti, kannavad kohtunikud distsiplinaarkorras vastutust Eesti NSV Ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi ees.

Kohtunike distsiplinaarvastutusele võtmise kord määratakse kindlaks määrustikuga, mis kinnitatakse Eesti NSV Ülemnõukogu poolt.

V peatükk

Kohtutäiturid

§ 51. Kohtuotsuste ja -määruste täitmine

Kohtuotsuste ja -määruste täitmist tsiviilasjades ning samuti kohtuotsuste ja -määruste täitmist varaliste sissenõuete osas kriminaalasjades teostavad rahvakohtute juures asuvad kohtutäiturid.

§ 52. Kohtutäiturite ametisse määramise ja ametist vabastamise kord

Kohtutäiturid määratakse ametisse ja vabastatakse ametist rajooni (linna) rahvakohtu esimehe või rahvakohtuniku poolt ja kinnitatakse Eesti NSV Ülemkohtu esimehe poolt.

§ 53. Kohtutäiturite nõudmiste kohustuslikkus

Kohtutäiturite nõudmised seoses kohtuotsuste ja -määruste täitmisega on kohustuslikud kõikidele ametiisikutele ja kodanikele.

3.

EESTI NSV KOHTUNIKE DISTSIPLINAARVASTUTUSE MÄÄRUSTIKU KINNITAMISE KOHTA

Eesti NSV 1961.a. 8.juuni seadus
(ENSV ÜT 1961, nr.23, art. 78)

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu

o t s u s t a b :

Kinnitada "Eesti NSV kohtunike distsiplinaarvastutuse määrustik."

EESTI NSV KOHTUNIKE DISTSIPLINAARVASTUTUSE MÄÄRUSTIK

§ 1. Kohus kasvatab kogu oma tegevusega NSV Liidu kodanikke kodumaale ja kommunismiüritusele ustavuse vaimus, nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise, sotsialistlikusse omandisse hoolitseva suhtumise, töödistsipliinist kinnipidamise, riiklikesse ja ühiskondlikesse kohustustesse ausa suhtumise, kodanike õiguste, au ning väärikuse ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

Nõukogude kohtunik peab kalliks pidama rahva usaldust, olema eeskujuks kodumaa teenimisel, täpselt kinni pidama nõu-

kogude seadustest, evima kõrgeid moraalseid omadusi ja laitmatut käitumist selleks, et omada moraalset õigust teiste üle kohut mõista ja teisi kasvatada.

§ 2. Käesolevas määrustikus ettenähtud korras kannavad distsiplinaarvastutust Eesti NSV rajoonide (linnade) rahvakohtunikud ja rahvakohtute esimehed, samuti ka Ülemkohtu liikmed.

§ 3. Eesti NSV kohtunike distsiplinaarasju vaatab läbi Eesti NSV Ülemkohtu distsiplinaarkolleegium.

§ 4. Distsiplinaarkolleegium valitakse lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi poolt Ülemkohtu liikmete seast kuueliikmelises koosseisus Ülemkohtu antud koosseisu volituste ajaks.

Distsiplinaarkolleegiumi liikmed valivad lahtisel hääletamisel endi seast distsiplinaarkolleegiumi esimehe ja esimehe asetäitja.

§ 5. Distsiplinaarasja algatamise õigus Eesti NSV kohtunike suhtes kuulub Eesti NSV Ülemkohtu esimehele.

§ 6. Distsiplinaarasja algatamise aluseks on:

1) töödistsipliini rikkumine;

2) lohakus kohtu töös kohtuniku hooletuse või distsiplineerimatuse tõttu;

3) nõukogude kohtunikule ebaväärikas käitumine.

§ 7. Kohtuniku distsiplinaarasja võib algatada mitte hiljem kui ühe kuu jooksul arvates distsiplinaarüleastumise avastamise päevast ja mitte hiljem kui kuue kuu jooksul, arvates distsiplinaarüleastumise toimepanemisest.

§ 8. Eesti NSV Ülemkohtu esimees peab hoolikalt kontrollima distsiplinaarasja algatamise ajendeid, nõudma kohtunikult kirjalikku seletust ja koguma distsiplinaarasja läbivaatamiseks vajalikke tõendeid.

§ 9. Distsiplinaarkolleegium arutab asja koosseisus: esimees või tema asetäitja ja kaks kolleegiumi liiget esimehe või

tema asetäitja määramisel.

§ 10. Distsiplinaarasja arutatakse distsiplinaarkolleegiumi istungil distsiplinaarvastutusele võetud kohtuniku juuresolekul.

§ 11. Distsiplinaarvastutusele võetud kohtunik võib esitada taandusi distsiplinaarkolleegiumi liikmete suhtes.

Taanduse põhjendatuse otsustavad:

kolleegiumi liikme suhtes - asja läbivaatava kolleegiumi ülejäänud liikmed. Häälte poolitumisel loetakse kolleegiumi liige taandatuks;

kolleegiumi kahe liikme või kogu koosseisu suhtes - asja läbivaatava kolleegiumi kogu koosseis.

Taandatud kolleegiumi liikme asemele määrab kolleegiumi esimees või tema asetäitja teise liikme.

§ 12. Distsiplinaarkolleegium arutab asja üldreeglina avalikul istungil.

Asja arutamine algab kolleegiumi ühe liikme ettekandega. Selle järel kuulatakse ära distsiplinaarvastutusele võetud kohtuniku seletus.

Distsiplinaarkolleegiumi istungil võidakse ära kuulata ka tunnistajaid.

Otsus distsiplinaarasjas võetakse kolleegiumi poolt vastu nõupidamise toas häälteenamusega.

Distsiplinaarkolleegiumi istung asja arutamise kohta protokollitakse.

§ 13. Distsiplinaarkolleegium võib määrata ühe järgmistest distsiplinaarkaristustest:

1) märkus;

2) noomitus;

3) vali noomitus.

§ 14. Kui distsiplinaarkolleegium leiab, et kohtunik ei ole vastav oma ametikohale, teatab ta sellest Eesti NSV Ülemkohtu esimehele kohtuniku enne tähtaega ametist ärakutsumise küsimuse algatamiseks seaduses ettenähtud korras.

§ 15. Kui distsiplinaarkolleegium leiab kohtuniku tegudes kuriteo tunnuseid, tõstab ta Eesti NSV Ülemkohtu esimehe ees üles küsimuse kohtuniku kriminaalvastutusele võtmiseks seaduses ettenähtud korras.

§ 16. Distsiplinaarkolleegiumi otsuses peab olema näidatud: kolleegiumi nimetus ja koosseis; asja läbivaatamise aeg ja koht; distsiplinaarvastutusele võetava perekonna-, ees- ja isanimi ning töökoht; asja tehiolud; vastutusele võetava seletus; määratud distsiplinaarkaristus või asja lõpetamise motiivid, samuti teised distsiplinaarkolleegiumi järeldused ja ettepanekud;

§ 17. Distsiplinaarkolleegiumi otsus on lõplik ega kuulu edasikaebamisele, kuid Eesti NSV Ülemkohtu esimees võib selle peale protestida Eesti NSV Ülemkohtu pleenumile.

§ 18. Ärakiri distsiplinaarkolleegiumi otsusest saadetakse distsiplinaarvastutusele võetud kohtunikule ja lisatakse tema isiklikku toimikusse.

§ 19. Kui kohtunikule ühe aasta jooksul arvates distsiplinaarkaristuse määramisest ei määrata uut distsiplinaarkaristust, siis loetakse karistus kustunuks.

§ 20. Eesti NSV Ülemkohtu esimehe ettepanekul võib distsiplinaarkolleegium karistuse kustutada ka enne tähtaega, kui kohtunik oma laitmatu käitumise ja kohusetundliku suhtumisega töösse on tõendanud, et ta on end parandanud.

EESTI NSV KOHTUTE KOHTUNIKE JA RAHVAKAASISTUJATE ÄRAKUTSUMISE KORRA MÄÄRUSTIKU KINNITAMISE KOHTA

Eesti NSV 1961.a. 26. detsembri seadus
(ENSV ÜT 1961, nr.52, art.183)

Vastavalt Eesti NSV kohtukorralduse seaduse paragrahvile 23 Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu o t s u s t a b:

Kinnitada "Eesti NSV kohtute kohtunike ja rahvakaasistujate ärakutsumise korra määrustik."

EESTI NSV KOHTUTE KOHTUNIKE JA RAHVAKAASISTUJATE ÄRAKUTSUMISE KORRA MÄÄRUSTIK

I peatükk

Üldeeskirjad

§ 1. Vastavalt Eesti NSV kohtukorralduse seaduse §-le 23 võib kohtunikult ja rahvakaasistujalt nende volitused ära võtta enne tähtaega ainult nende ärakutsumise teel valijate või neid valinud organi poolt või nende kohta tehtud süüdimõistva kohtuotsuse tõttu.

§ 2. Kohtunikku või rahvakaasistujat võib ära kutsuda valijate või teda valinud organi poolt käesolevas määrustikus ettenähtud korras, kui ta ei õigusta valijate usaldust või pa-

ni toime teo, mis ei sobi kokku nõukogude kohtuniku või rahvakaasistuja kõrge nimetusega ja mis õõnestab kohtu autoriteeti ja õigusemõistmist.

II peatükk

Rajooni (linna) rahvakohtu rahvakohtuniku ärakutsumise kord

§ 3. Rahvakohtuniku ärakutsumise algatamise õigus on tagatud ühiskondlikele organisatsioonidele: kommunistliku partei, ametiühingu ja komsomoliorganisatsioonidele nende vabariiklike, rajooni- ja linnaorganite näol, samuti tööliste ja teenistujate üldkoosolekuile ettevõtete ja asutuste järgi, talupoegade üldkoosolekuile kolhooside ja külade järgi, sõjaväelaste üldkoosolekuile sõjaväeosade järgi.

§ 4. Ühiskondlikud organisatsioonid või töötajate kollektiivid, algatades rahvakohtuniku ärakutsumise küsimust, teatavad sellest rahvakohtunikule ja informeerivad teda ärakutsumise algatamise motiividest.

Rahvakohtunikul on õigus anda ärakutsumist algatanud ühiskondlikule organisatsioonile või töötajate kollektiivile suuliselt või kirjalikult seletust nende asjaolude kohta, mis olid tema ärakutsumise algatamise aluseks.

§ 5. Ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi otsus rahvakohtuniku ärakutsumise algatamise kohta saadetakse Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium vaatab esitatud materjalid läbi ja kui rahvakohtuniku ärakutsumine on algatatud käesoleva määrustiku nõudeid järgides, määrab hääletamise rahvakohtuniku ärakutsumiseks.

§ 6. Rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ülesanne on valvata käesoleva määrustiku täitmist rah-

vakohtuniku ärakutsumise küsimuses korraldatud hääletamise läbiviimisel ja kindlaks teha hääletamise tulemused.

§ 7. Rahvakohtuniku ärakutsumise küsimus arutatakse läbi ja otsustatakse vastava rajooni (linna) valijate üldkoosolekutel, mis kutsutakse kokku käesoleva määrustiku §-s 3 mainitud ühiskondlike organisatsioonide poolt ettevõtete, tsehhide, asutuste, kolhooside, brigaadide, sõjaväeosade ja allüksuste, samuti valijate elukoha järgi.

Üldkoosoleku läbiviimiseks valitakse 3-5-liikmeline presiidium, sealhulgas esimees ja sekretär.

Rahvakohtuniku ärakutsumise küsimus otsustatakse lahtisel hääletamisel.

§ 8. Rahvakohtuniku ärakutsumise läbiarutamiseks ja otsustamiseks kokkukutsutavate üldkoosolekute aeg ja koht tehakse valijatele teatavaks hiljemalt 3 päeva enne koosolekut.

§ 9. Igale ühiskondlikule organisatsioonile, samuti igale Eesti NSV kodanikule tagatakse pärast seda, kui Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium on määranud hääletamise rahvakohtuniku ärakutsumiseks, õigus takistamatult agiteerida rahvakohtuniku ärakutsumise poolt või vastu, kooskõlas Eesti NSV Konstitutsiooni §-ga 96.

§ 10. Rahvakohtuniku ärakutsumise küsimuse arutamise ja hääletamise tulemuste kohta koostatakse protokoll, milles peab olema näidatud:

1) organisatsiooni või kollektiivi nimetus, kus koosolek toimus, koosoleku läbiviimise koht, aeg ja koosolekust osavõtnud valijate arv;

2) valijate üldarv antud organisatsioonis või kollektiivis;

3) rahvakohtuniku perekonna-, ees- ja isanimi, kelle ärakutsumise küsimust koosolekul arutati;

4) rahvakohtuniku ärakutsumise poolt ja vastu antud hääle arv.

Protokollile kirjutavad alla kõik koosoleku presiidiumi

liikmed ja see esitatakse hiljemalt 3 päeva jooksul vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

§ 11. Valijate koosolekute protokollide alusel loendab rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee rahvakohtuniku ärakutsumise poolt ja vastu antud hääled ning teeb kindlaks hääletamise tulemused.

Hääletamise tulemuste kindlakstegemise juures on õigus viibida ühiskondlike organisatsioonide, töötajate kollektiivide ja ajakirjanduse esindajail.

§ 12. Rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee häältelugemise protokollis, mis koostatakse kahes eksemplaris, peab olema näidatud:

1) protokolli koostamise aeg;

2) rahvakohtuniku perekonna-, ees- ja isanimi, kelle ärakutsumise küsimuses toimus hääletamine;

3) valijate üldarv rajoonis (linnas);

4) koosolekutest osavõtnud valijate üldarv;

5) rahvakohtuniku ärakutsumise poolt ja vastu antud hääle üldarv.

Protokollile kirjutavad alla rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

§ 13. Pärast allakirjutamist saadetakse protokolli üks eksemplar Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile, teine eksemplar ühes hääletamise materjalidega jääb rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteesse.

§ 14. Kaebused selle üle, et rahvakohtuniku ärakutsumise hääletamisel on rikutud käesolevat määrustikku, vaatab läbi rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee.

Kaebused rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ebaõige tegevuse kohta rahvakohtuniku ärakutsumise hääletamise läbiviimisel vaatab läbi Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 15. Rahvakohtunik loetakse ärakutsutuks, kui ärakutsumise poolt hääletas üle poole antud rajooni (linna) valijatest.

III peatükk

Rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistuja ärakutsumise kord

§ 16. Rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistuja ärakutsumise küsimuse algatamise õigus on tagatud ühiskondlikele organisatsioonidele ja töötajate kollektiividele, mis on näidatud käesoleva määrustiku §-s 3.

§ 17. Ühiskondlikud organisatsioonid või töötajate kollektiivid, algatades rahvakaasistuja ärakutsumise küsimust, teatavad sellest rahvakaasistujale ja informeerivad teda ärakutsumise algatamise motiividest.

Rahvakaasistujal on õigus anda ärakutsumist algatanud ühiskondlikule organisatsioonile või töötajate kollektiivile suuliselt või kirjalikult seletust nende asjaolude kohta, mis olid tema ärakutsumise algatamise aluseks.

§ 18. Ühiskondliku organisatsiooni või töötajate üldkoosoleku otsus rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistuja ärakutsumise algatamise kohta saadetakse rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

Rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee vaatab esitatud materjalid läbi ja kui rahvakaasistuja ärakutsumine on algatatud käesoleva määrustiku nõudeid järgides, määrab hääletamise rahvakaasistuja ärakutsumiseks.

§ 19. Rahvakohtu rahvakaasistuja ärakutsumise küsimus arutatakse läbi selle kollektiivi üldkoosolekul, kus teda rahvakaasistujaks valiti, ja otsustatakse lahtisel hääletamisel.

Rahvakaasistuja mitteilmumine koosolekule ei takista tema ärakutsumise küsimuse läbiarutamist.

§ 20. Rahvakaasistuja ärakutsumise läbiarutamiseks ja otsustamiseks kokkukutsutava üldkoosoleku aeg ja koht tehakse

valijatele teatavaks hiljemalt 3 päeva enne koosolekut.

§ 21. Rahvakohtu rahvakaasistuja ärakutsumise küsimuse läbiarutamiseks ja otsustamiseks kokkukutsutud üldkoosolek on õigusvõimeline, kui sellest võtab osa enamik antud ettevõttes, asutuses, kolhoosis või sovhoosis töötavatest valijatest, sõjaväeosa sõjaväelastest-valijatest või enamik valijatest nende elukoha järgi.

Üldkoosoleku läbiviimiseks valitakse 3-5-liikmeline presiidium, sealhulgas esimees ja sekretär.

§ 22. Igale ühiskondlikule organisatsioonile, samuti igale Eesti NSV kodanikule tagatakse pärast seda, kui rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee on määranud hääletamise rahvakaasistuja ärakutsumiseks, õigus takistamatult agiteerida rahvakaasistuja ärakutsumise poolt või vastu, kooskõlas Eesti NSV Konstitutsiooni §-ga 96.

§ 23. Rahvakohtu rahvakaasistuja ärakutsumise küsimuse arutamise ja hääletamise tulemuste kohta koostatakse protokoll, milles peab olema näidatud:

1) organisatsiooni või kollektiivi nimetus, kus koosolek toimus, koosoleku läbiviimise koht, aeg ja koosolekust osavõtnud valijate arv;

2) valijate üldarv antud kollektiivis;

3) rahvakaasistuja perekonna-, ees- ja isanimi, kelle ärakutsumise küsimust koosolekul arutati;

4) rahvakaasistuja ärakutsumise poolt ja vastu antud hääle arv.

Protokollile kirjutavad alla kõik koosoleku presiidiumi liikmed ja see esitatakse hiljemalt kolme päeva jooksul vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

§ 24. Kaebused selle üle, et rahvakaasistuja ärakutsumise hääletamisel on rikutud käesolevat määrustikku, vaatab läbi rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee.

Kaebused rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ebaõige tegevuse üle rahvakaasistuja ärakutsumise

hääletamise läbiviimisel vaatab läbi Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 25. Rahvakohtu rahvakaasistuja loetakse ärakutsutuks, kui ärakutsumise poolt hääletas üle poole üldkoosolekust osavõtnud valijatest.

IV peatükk

Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, esimehe asetäitja, liikme või rahvakaasistuja ärakutsumise kord

§ 26. Eesti NSV Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjat, liiget või rahvakaasistujat võib käesoleva määrustiku §-s 2 ettenähtud alustel ära kutsuda Eesti NSV Ülemnõukogu.

§ 27. Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, esimehe asetäitja, liikme või rahvakaasistuja ärakutsumise algatamise õigus on tagatud ühiskondlikele organisatsioonidele ja töötajate kollektiividele, mis on näidatud käesoleva määrustiku §-s 3.

§ 28. Ühiskondlikud organisatsioonid, algatades Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, esimehe asetäitja, liikme või rahvakaasistuja ärakutsumist, teatavad sellest ärakutsutavale ja informeerivad teda ärakutsumise algatamise motiividest.

Ärakutsutaval on õigus anda ärakutsumist algatanud ühiskondlikule organisatsioonile suuliselt või kirjalikult selletust nende asjaolude kohta, mis olid tema ärakutsumise algatamise aluseks.

§ 29. Ühiskondliku organisatsiooni otsus Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, esimehe asetäitja, liikme või rahvakaasistuja ärakutsumise algatamise kohta saadetakse Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile, kes vaatab esitatud materjalid läbi, ja kui ärakutsumine on algatatud käesoleva määrustiku nõudeid järgides, esitab selle küsimuse Eesti NSV Ülemnõukogule.

Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärkude vahelisel ajal võib Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium vajalikel juhtudel kõrvaldada töölt Eesti NSV Ülemkohtu esimeest, esimehe asetäitjat, liiget ja rahvakaasistujat.

5.

RAHVAKAASISTUJATELE KOHTUS NENDE KOHUSTUSTE TÄITMISEGA SEOTUD KULUDE TASUMISE KORRAST JA MÄÄRADEST

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
1961.a. 25. veebruari seadlus
(ENSV ÜT, 1961, nr.8, art.27)

Kooskõlas Eesti NSV kohtukorralduse seaduse §-ga 19 Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b :

1. Rahvakaasistujatele, kes töötavad riiklikes, kooperatiivsetes või ühiskondlikes organisatsioonides, ettevõtetes, asutustes, samuti kolhoosides ja kolhoosidevahelistes organisatsioonides, säilitatakse nende poolt kohtus kohustuste täitmise ajaks töötasu põhitöökohal.

2. Rahvakaasistujatele, kes ei tööta, tasutakse 1 rbl. 50 kop. kohtus kohustuste täitmise iga päeva eest.

3. Rahvakaasistujatele, kes kooskõlas Eesti NSV kohtukorralduse seaduse §-ga 33 täidavad rahvakohtuniku kohustusi ning kelle töötasu on madalam rahvakohtuniku ametipalgast, tasutakse palgavahe.

Rahvakaasistujatele, kes ei tööta, tasutakse rahvakohtuniku kohustuste täitmise aja eest töötasu rahvakohtuniku ametipalga järgi.

4. Rahvakaasistujatele, kes töötavad, tasutakse päeva- ja korterirahad ning sõidukulud, mis on seotud nende väljasõiduga kohtuasja arutamiseks, vastavalt teenistuslike komandeeringute eest tasumise alal kehtivates eeskirjades näidatud normidele.

5. Rahvakaasistujatele, kes ei tööta, tasutakse kulud, mis on seotud nende väljasõiduga kohtuasja arutamiseks:

a) päevaraha 1 rbl. 50 kop. iga komandeerimispäeva eest;

b) korteriraha ja sõidukulud - teenistuslike komandeeringute eest tasumise alal kehtivate eeskirjadega kindlaksmääratud normide kohaselt.

6. Käesoleva seadluse §-des 2, 3, 4 ja 5 ettenähtud kulud tasub rahvakaasistujatele kohus selleks otstarbeks eraldatud vahendeist.

7. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks sisse viia Eesti NSV valitsuse määrustesse käesolevast seadlusest tulenevad muudatused.

EESTI NSV RAJOONIDE (LINNADE) RAHVAKOHTUTE VALIMISTE MÄÄRUSTIK

Kinnitatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
1960.a. 24. oktoobri seadlusega
(ENSV ÜT 1960, nr.39 art. 97)

I peatükk

Valimissüsteem

1. "Eesti NSV Konstitutsiooni" § 81 ja "Eesti NSV kohtukorralduse seaduse" § 27 alusel rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunikud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse tööliste, teenistujate ja talupoegade üldkoosolekutel nende töö- või elukoha järgi ning sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade järgi kaheks aastaks.

2. Rahvakohtunikuks ja rahvakaasistujaks võidakse valida Eesti NSV iga kodanik, kellel on valimisõigus ja kes valimiste päevaks on saanud 25-aastaseks.

3. "Eesti NSV Konstitutsiooni" § 18 alusel on kõigi teiste liiduvabariikide kodanikel Eesti NSV territooriumil õigus valida rahvakohtuid ja olla valitav rahvakohtunikuks või rahvakaasistujaks võrdselt Eesti NSV kodanikega.

4. Rajoonide (linnade) rahvakohtute valimised toimuvad riigi kulul.

II peatükk

Valijate nimekirjad rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike valimistel

5. Valijate nimekirju rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike valimisteks koostavad linnades linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, rajoonilise jaotusega linnades - rajoonինõukogude täitevkomiteed, alevites - alevinõukogude täitevkomiteed, maal - külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed.

6. Valijate nimekirjadesse võetakse kõik kodanikud, kes elavad nimekirjade koostamise momendil antud nõukogu territooriumil ja kes on saanud valimiste päevaks 18-aastaseks, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, usutunnistusest, hariduslikust tsensusest, paiksusest, sotsiaalsest päritolust, varanduslikust seisundist ja endisest tegevusest.

7. Valijate nimekirjadesse ei kanta isikuid, kes seadusega kindlaksmääratud korras on tunnistatud nõdrameelseks.

8. Valijate nimekirjad koostatakse iga valimisjaoskonna kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohaselt, ära näidates tähestikulises järjekorras valija perekonna-, ees- ja isanime, vanuse ja elukoha, ning kirjutatakse alla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimehe ja sekretäri poolt.

9. Sõjaväeosades ja sõjaväekoondistes koostatakse valijate nimekirjad komandöri allkirjaga. Väljaspool sõjaväeosa ela-

vad sõjaväelased kantakse valijate nimekirjadesse elukoha järgi vastavate töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

10. Töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee võimaldab valijatel 20 päeva enne valimisi tutvuda valijate nimekirjadega töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee või valimisjaoskonna ruumes.

Valijate nimekirja üks eksemplar säilitatakse vastavalt kas töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees, sõjaväeosas või sõjaväekoondises.

11. Avaldused ebaõigsuste kohta valijate nimekirjas (nimekirjast väljajätmine, nimekirjast kustutamine, perekonna-, ees- ja isanime moonutamine, ebaõige võtmine nimekirja jne.) esitatakse sellele töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes nimekirja avaldas.

12. Töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee on kohustatud kolme päeva jooksul läbi vaatama iga avalduse ebaõigsuse kohta valijate nimekirjas ja tegema vajalikud parandused valijate nimekirja või andma avaldajale kirjaliku õiendi tema avalduse tagasilükkamise motiivide kohta. Kui avaldaja ei nõustu töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega, võib ta esitada kaebuse kõrgemalseisva töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes on kohustatud kolme päeva jooksul selle kaebuse läbi vaatama ning oma otsusest viivitamatult teatama nii avaldajale kui ka töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele. Kõrgemalseisva töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsus on lõplik.

III peatükk

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike valimiste organiseerimine

13. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike valimised toimuvad ühe päeva kestel, mis on ühine kogu Eesti NSV-le.

Valimiste päeva määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium hiljemalt 30 päeva enne valimisi. Valimised toimuvad puhkepäeval.

14. Rahvakohtunike valimisi organiseerib Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium rajoonide ja rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede kaudu.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium valvab kogu Eesti NSV territooriumil käesoleva valimiste määrustiku täitmise järele valimiste kestel, vaatab läbi rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ebaõige tegevuse kohta esitatud kaebused ja võtab nende kaebuste kohta vastu lõplikke otsuseid.

15. Rajoonide ja rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed:

a) moodustavad rahvakohtunike valimisteks rajooni või linna territooriumil valimisjaoskonnad ja kinnitavad valimiste jaoskonnakomisjonid;

b) registreerivad "Eesti NSV Konstitutsiooni", "Eesti NSV kohtukorralduse seaduse" ja käesoleva valimiste määrustiku nõuetele vastavalt ülesseatud rahvakohtunike kandidaate;

c) varustavad valimiste jaoskonnakomisjone Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohaste vali-

missedelitega rahvakohtunike valimisteks;

d) teevad kindlaks rahvakohtunike valimiste tulemused rajoonis või linnas;

e) annavad valitud rahvakohtunikele välja valituks tunnistamise tõendid;

f) vaatavad läbi valimiste jaoskonnakomisjonide ebaõige tegevuse kohta esitatud kaebused.

16. Igas rajoonis, rajoonilise jaotuseta linnas valitakse üks rajooni (linna) rahvakohus.

Iga rajooni (linna) rahvakohtu rahvakohtunike arvu määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ülemkohtu esimehe esildusel.

17. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium avaldab rajoonide (linnade) rahvakohtute nimekirja, milles on näidatud igas rajoonis (linnas) valimisele kuuluvate rahvakohtunike arv, hiljemalt 28 päeva enne valimisi.

18. Valimissedelite vastuvõtmiseks ja häälte loendamiseks jagatakse linnade ja rajoonide territoorium valimisjaoskondadeks.

19. Valimisjaoskonnad moodustatakse ning antakse neile järjekorranumbrid vabariigilise alluvusega linnades linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, rajoonilise jaotusega linnades - rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, rajoonilise alluvusega linnades, alevites ja maal - rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

Valimisjaoskonnad moodustatakse hiljemalt 25 päeva enne valimisi.

20. Sõltuvalt kohalikest tingimustest moodustatakse valimisjaoskonnad arvestusega üks valimisjaoskond 300-3000 elaniku kohta.

Kaugetes paikkondades ja saartel lubatakse moodustada valimisjaoskondi vähem kui 300, kuid mitte alla 50 elanikuga.

Sõjaväeosad ja sõjaväekoondised moodustavad eraldi valimisjaoskonnad mitte vähem kui 50 ja mitte rohkem kui 3000 valijaga.

21. Igas valimisjaoskonnas moodustatakse valimiste jaoskonnakomisjon.

Valimiste jaoskonnakomisjonid moodustatakse tööliste ja teenistujate ametiühinguorganisatsioonide, kooperatiivsete organisatsioonide, kommunistliku partei organisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide, kultuuri-, tehniliste ja teaduslike ühingute ja teiste seaduses ettenähtud korras registreeritud töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute esindajaist ning tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist ettevõtete ja asutuste järgi, talupoegade koosolekute esindajaist kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekute esindajaist sovhooside järgi, sõjaväelaste koosolekute esindajaist sõjaväeosade järgi.

22. Valimiste jaoskonnakomisjonid moodustatakse koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja 4-8 liiget, valimisjaoskondades aga, kus on alla 300 elaniku, koosseisus: esimees, sekretär ja 1-3 liiget ning kinnitatakse vabariigilise alluvusega linnades linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, rajoonilise jaotusega linnades - rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt, rajoonilise alluvusega linnades, alevites ja maal - rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt hiljemalt 20 päeva enne valimisi.

Valimiste jaoskonnakomisjoni esimees või sekretär vabastatakse kümme päeva enne valimisi põhitööst töötasu säilitamisega põhitöökoha järgi.

23. Valimiste jaoskonnakomisjon:

a) võtab vastu avaldusi ebaõigsuste kohta valijate nimekirjas ja esitab need läbivaatamiseks sellele töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes koostas nimekirja;

b) võtab valimisjaoskonnas vastu valimissedeleid;

c) teostab häälte loendamist iga rahvakohtuniku kandidaadi kohta;

d) esitab rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele hääletamisprotokolli;

e) annab asjatoimetuse vastava rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele hoiule.

IV peatükk

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike kandidaatide ülesseadmise kord

24. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike kandidaatide ülesseadmise õigus kindlustatakse töörahva ühiskondlikele organisatsioonidele ja ühinguile: kommunistliku partei organisatsioonidele, ametiühinguile, kooperatiivseile organisatsioonidele, noorsoo-organisatsioonidele ja kultuuriühingutele nende vabariiklike, rajooni- ja linnaorganite näol, samuti tööliste ja teenistujate üldkoosolekutele ettevõtete ja asutuste järgi, talupoegade üldkoosolekutele kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate üldkoosolekutele sovhooside järgi, sõjaväelaste üldkoosolekutele sõjaväeosade järgi.

25. Hiljemalt 15 päeva enne valimisi on kõik töörahva ühiskondlikud organisatsioonid või ühingud, kes on rahvakohtunike kandidaadid üles seadnud, kohustatud registreerima need kandidaadid rajooni või rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees.

Rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee on kohustatud registreerima kõik töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute poolt "Eesti NSV Konstitutsiooni," "Eesti NSV kohtukorralduse seaduse" ja käesoleva valimiste

määrustiku nõuete kohaselt ülesseatud rahvakohtunike kandidaadid.

26. Töörahva ühiskondlik organisatsioon või ühing, kes seadis üles rahvakohtuniku kandidaadi, on kohustatud kandidaadi registreerimiseks esitama rajooni või rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele järgmised dokumendid:

a) rahvakohtuniku kandidaadi ülesseadnud koosoleku või istungi protokolli, millele on alla kirjutanud juhatuse liikmed, kusjuures on märgitud nende elukohad; protokollis peab olema näidatud kandidaadi ülesseadnud organisatsiooni nimetus, koosoleku või istungi koht, aeg ja osavõtjate arv, rahvakohtuniku kandidaadi perekonna-, ees- ja isanimi, tema vanus, rahvus, parteilisus, haridus, tegevusala ja elukoht;

b) rahvakohtuniku kandidaadi nõusolekuavaldus kandideerimiseks antud rajooni (linna) rahvakohtusse teda ülesseadnud organisatsiooni kandidaadina.

27. Rahvakohtuniku kandidaat võib kandideerida ainult ühte rajooni (linna) rahvakohtusse.

28. Rahvakohtuniku kandidaat ei või olla valimiste jaoskonnakomisjoni liige selles rajoonis või linnas, kus ta on üles seatud rahvakohtuniku kandidaadiks.

29. Rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee keeldumise peale registreerida rahvakohtuniku kandidaati, võib kaevata kahe päeva jooksul Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile, kelle otsus on lõplik.

30. Rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee avaldab hiljemalt 12 päeva enne valimisi iga registreeritud rahvakohtuniku kandidaadi perekonna-, ees- ja isanime, vanuse, rahvuse, parteilisuse, hariduse ja tegevusala ning kandidaadi ülesseadnud ühiskondliku organisatsiooni nimetuse.

31. Kõik registreeritud rahvakohtunike kandidaadid kantakse kohustuslikult valimissedelile.

32. Rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee on kohustatud laiali saatma kõigile valimiste jaoskonnakomisjonidele valimissedelid hiljemalt 10 päeva enne valimisi.

33. Valimissedelid trükitakse vastava rajooni või linna elanikkonna keeltes ja arvul, mis kindlustab kõigi valijate varustamise valimissedelitega.

34. Igale rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees registreeritud kandidaadi ülesseadnud organisatsioonile, samuti igale Eesti NSV kodanikule kindlustatakse õigus takistamatult agiteerida selle kandidaadi poolt koosolekuil, ajakirjanduses ja teiste vahenditega, vastavalt "Eesti NSV Konstitutsiooni" §-le 96.

V peatükk

Hääletamise kord rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike valimistel

35. Valijate häälte andmine toimub valimiste päeval kella 6.00 hommikul kuni kella 12.00 öösel.

36. Valimiste päeva hommikul kell 6.00 kontrollib valimiste jaoskonnakomisjoni esimees komisjoni liikmete juuresolekul valimiskaste ja kindlaksmääratud vormi kohaselt koostatud valijate nimekirja olemasolu, mille järel ta suleb kastid, pitseerib need komisjoni pitsatiga ja kutsub valijaid hääli andma.

Valimiste jaoskonnakomisjoni pitsati ja valimiskastide näidised määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

37. Iga valija hääletab isiklikult, ilmudes selleks hääletamisruumi. Valijate häälte andmine toimub valimissedelite valimiskasti laskmise teel.

38. Valimisruumis eraldatakse valijaile valimissedelite täitmiseks erilised toad või sisustatakse selleks üksikud kabiinid. Neis tubades või kabiinides on keelatud ajal, mil valijad täidavad valimissedeleid, viibida ükskõik kellel, sealhulgas ka valimiste jaoskonnakomisjoni liikmeil, peale häältetajate.

39. Valimisruumi ilmunud valija esitab valimiste jaoskonnakomisjoni sekretärile või selleks volitatud liikmele kas passi või kolhoosiraamatu või ametiühingupileti või mõne muu isikut tõendava dokumendi ja pärast kontrollimist valijate nimekirja järgi ning märkuse tegemist valijate nimekirja saab kindlaksmääratud näidisele vastava valimissedeli.

40. Valija jätab ruumis, mis on määratud valimissedelite täitmiseks, valimissedelile nende rahvakohtunike kandidaatide perekonnanimed, kelle poolt ta hääletab, kriipsutades läbi ülejäänud. Selle järel läheb valija valimiskasti juurde ja laseb sellesse valimissedeli.

41. Valijal, kellel mingisuguste põhjuste tõttu ei ole võimalik iseseisvalt täita valimissedelit, on õigus kutsuda ruumi, kus täidetakse valimissedeleid, ükskõik millise teise valija valimissedeli täitmiseks.

42. Valimisagitatsioon valimisruumis ei ole häälte andmise ajal lubatud.

43. Valimiste jaoskonnakomisjoni esimees vastutab korra eest valimisruumis.

44. Valimiste päeval kell 12.00 öösel kuulutab valimiste jaoskonnakomisjoni esimees häälte andmise lõpetatuks ja komisjon asub valimiskastide avamisele.

45. Enne valimiskastide avamist tuleb kõik kasutamata valimissedelid pitseerida valimiste jaoskonnakomisjoni pitsatiga.

VI peatükk

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakohtunike valimiste tulemuste kindlakstegemine

46. Ruumis, kus valimiste jaoskonnakomisjon loendab hääli, on õigus viibida häälte loendamise juures töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute eriti selleks volitatud esindajail ning ajakirjanduse esindajail.

47. Avanud kastid, võrdleb valimiste jaoskonnakomisjon antud valimissedelite arvu isikute arvuga, kes said valimissedelid valijate nimekirja järgi, ja kannab võrdlemise tulemused valimiste jaoskonnakomisjoni hääletamisprotokolli.

Hääled loendatakse ning hääletamise tulemused kantakse protokolli eraldi iga rahvakohtuniku kandidaadi kohta.

48. Valimissedelid, milledele hääletamise juures on jäetud rohkem kandidaate, kui kuulub valimisele rahvakohtunikke antud rajoonis või linnas, samuti valimissedelid, mis ei vasta kindlaksmääratud näidisele, tunnistatakse kehtetuks.

Kui tekib kahtlus valimissedeli kehtivuses, otsustab valimiste jaoskonnakomisjon küsimuse hääletamise teel, mis märgitakse protokolli.

49. Valimiste jaoskonnakomisjon koostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohase hääletamisprotokolli kahes eksemplaris, millele kirjutavad alla valimiste jaoskonnakomisjoni liikmed, nende hulgas tingimata komisjoni esimees ja sekretär.

50. Valimiste jaoskonnakomisjoni protokollis peab olema märgitud:

a) hääletamise alguse ja lõpu aeg;

b) valijate nimekirjas olevate valijate üldarv;

c) valijate arv, kes said valimissedelid;

d) valijate arv, kes võtsid osa hääletamisest;

e) kehtetuks tunnistatud valimissedelite arv;

f) iga rahvakohtuniku kandidaadi poolt ja vastu antud häälte arv;

g) valimiste jaoskonnakomisjonile esitatud avalduste ja kaebuste lühike kokkuvõte ning valimiste jaoskonnakomisjoni poolt vastuvõetud otsused.

51. Pärast häälte loendamise lõpetamist ja protokollile allakirjutamist kuulutab valimiste jaoskonnakomisjoni esimees välja komisjoni istungil hääletamise tulemused.

52. Pärast hääletamisprotokollile allakirjutamist on valimiste jaoskonnakomisjoni esimees kohustatud viivitamata saatma hääletamisprotokolli ühe eksemplari rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

53. Kõik valimissedelid (eraldi kehtivad ja eraldi kehtetuks tunnistatud) tuleb pitseerida valimiste jaoskonnakomisjoni pitsatiga ja ühes hääletamisprotokollide teiste eksemplaridega, asjatoimetuse ja valimiste jaoskonnakomisjoni pitsatiga anda valimiste jaoskonnakomisjoni esimehe poolt hoiule: rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linnades - linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, rajoonilise jaotusega linnades - rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, rajoonilise alluvusega linnades, alevites ja maal - rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

Töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud säilitama valimissedeleid kolm kuud, arvates valimiste päevast.

54. Rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee teeb kindlaks rajooni (linna) rahvakohtu rahvakohtunike valimiste tulemused valimiste jaoskonnakomisjonide hääletamisprotokollide alusel.

55. Töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute eriti selleks volitatud esindajail ning ajakirjanduse esinda-

jail on õigus viibida rajooni (linna) rahvakohtu rahvakohtunike valimiste tulemuste kindlakstegemise juures rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee istungil.

56. Rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee koostab protokolli rahvakohtunike valimiste tulemuste kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kindlaksmääratud vormi kohaselt kahes eksemplaris, millele kirjutavad alla rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

57. Rahvakohtunike valimiste tulemuste kohta koostatud protokollis peab olema märgitud:

a) valimiste jaoskonnakomisjonide arv rajoonis või linnas;

b) hääletamisprotokolli esitanud valimiste jaoskonnakomisjonide arv;

c) valijate üldarv rajoonis või linnas;

d) valijate arv, kes said valimissedelid;

e) valijate arv, kes võtsid osa hääletamisest;

f) kehtetuks tunnistatud valimissedelite arv;

g) iga rahvakohtuniku kandidaadi poolt ja vastu antud häälte arv;

h) rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele esitatud avaldusi ja kaebusi lühike kokkuvõte ning nende kohta vastuvõetud otsused.

58. Pärast iga rahvakohtuniku kandidaadi poolt antud häälte kokkuvõtmist ning rahvakohtunike valimiste tulemuste kohta koostatud protokollile allakirjutamist saadab rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees selle protokolli ühe eksemplari Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile.

Protokolli teine eksemplar ühes rahvakohtunike valimiste kogu asjatoimetusega jääb rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

59. Rahvakohtuniku kandidaat, kes on saanud absoluutse hääleteenamuse, s.o. üle poole kõigist rajoonis või linnas antud ja kehtivaks tunnistatud häältest, loetakse valituks.

60. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium koostab rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt rahvakohtunike valimiste tulemuste kohta esitatud protokollide alusel vabariigis valitud rahvakohtunike nimekirja ja saadab selle Eesti NSV Ülemkohtule.

61. Rajooni või rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees annab igale valitud rahvakohtunikule välja tõendi tema valimise kohta rajooni (linna) rahvakohtu rahvakohtunikuks.

Rahvakohtunikuks valimise tõendi vormi kinnitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

62. Kui absoluutse häälteenamuse saanud rahvakohtunike kandidaatide arv on väiksem antud rajoonis või linnas valimisele kuuluvate rahvakohtunike arvust, märgib rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee selle rahvakohtunike valimiste tulemuste kohta koostatavasse protokolli, teatab sellest viivitamatult Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile ning kuulutab välja nende rahvakohtunike kandidaatide järelvalimised, kes said kõige rohkem hääli, kuid osutusid mittevalituiks, või määrab uued valimised puuduvate rahvakohtunike valimiseks.

Järelvalimiste või uute valimiste päev määratakse kindlaks hiljemalt kaks nädalat pärast esimesi valimisi.

63. Kui rajoonis või linnas antud häälte arv moodustab vähem kui poole valijate arvust, kellel on õigus hääletada selles rajoonis või linnas, märgib rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee selle rahvakohtunike valimiste tulemuste kohta koostatavasse protokolli, teatab sellest viivitamatult Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile ja määrab uued valimised, mis peavad toimuma hiljemalt kaks nädalat pärast esimesi valimisi.

64. Rahvakohtunike kandidaatide järelvalimine, samuti nagu uued valimised kehtetuks tunnistatud valimiste asemel, toimuvad esimesteks valimisteks koostatud valijate nimekirjade järgi ja täies kooskõlas käesoleva valimiste määrustikuga.

Enne volituste tähtaja möödumist väljalangenud rahvakohtunike asemele rajoonide (linnade) rahvakohtute uute rahvakohtunike valimise kord

65. Enne volituste tähtaja möödumist rahvakohtuniku väljalangemise korral organiseerib väljalangenud rahvakohtuniku asemele ülejäänud volituste ajaks uue rahvakohtuniku valimised Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium rajooni või rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee kaudu hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates rahvakohtuniku väljalangemise päevast.

66. Väljalangenud rahvakohtuniku asemele uue rahvakohtuniku valimiste päeva määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium hiljemalt kaks nädalat enne valimisi.

Vastavalt sellele:

a) valimisjaoskonnad moodustatakse ja valimiste jaoskonnakomisjonid kinnitatakse hiljemalt 12 päeva enne valimisi;

b) vastavate töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed võimaldavad valijatel tutvuda valijate nimekirjadega hiljemalt 10 päeva enne valimisi;

c) rajoonide või linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed registreerivad rahvakohtunike kandidaadid hiljemalt 7 päeva enne valimisi; andmed registreeritud rahvakohtunike kandidaatide kohta ning kandidaadid ülesseadnud ühiskondlike organisatsioonide nimetused avaldatakse hiljemalt 5 päeva enne valimisi.

VIII peatükk

Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimiste organiseerimine

67. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium määrab rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimised kindlaks hiljemalt 30 päeva enne nende volituste lõppemist.

68. Iga rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujate arvu määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ülemkohtu esimehe esildusel.

69. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimisi organiseerivad rajoonide ja rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed.

Rajoonide ja rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed:

a) teevad rajoonis või linnas kindlaks rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujate valimiste tulemused ja koostavad valitud rahvakaasistujate nimekirjad;

b) annavad valitud rahvakaasistujatele välja valituks tunnistamise tõendid;

c) valvavad valimiste kestel rajooni või linna territooriumil käesoleva valimiste määrustiku täitmise järele;

d) vaatavad läbi rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimiste ebaõige läbiviimise kohta esitatud avaldused ja kaebused.

70. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujad valitakse tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel ettevõtete ja asutuste järgi, talupoegade üldkoosolekutel kolhooside ja külade järgi, sovhooside tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel sovhooside järgi, sõjaväelaste üldkoosolekutel väeosade

järgi, samuti valijate üldkoosolekutel nende elukoha järgi.

71. Üldkoosolekud rahvakaasistujate valimisteks kutsutakse kokku töörahva ühiskondlike organisatsioonide ja ühingute - kommunistliku partei organisatsioonide, ametiühingute, kooperatiivsete organisatsioonide, noorsoo-organisatsioonide ja kultuuriühingute poolt. Valijate üldkoosolekud nende elukoha järgi kutsutakse kokku rajoonide, linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

72. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimiseks kokkukutsutavate üldkoosolekute aeg ja koht tehakse valijatele teatavaks hiljemalt 3 päeva enne koosolekut.

73. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimiseks kokkukutsutud üldkoosolek on õigusvõimeline, kui sellest võtab osa enamik antud ettevõttes, asutuses, kolhoosis, sovhoosis töötavatest või sõjaväeosa koosseisu kuuluvatest valijatest või enamik valijaid nende elukoha järgi.

Üldkoosoleku juhatamiseks valitakse juhatus.

74. Rajoonide (linnade) rahvakohtute rahvakaasistujate valimistest võtavad osa kõik kodanikud, kes on saanud valimiste päevaks 18-aastaseks, välja arvatud isikud, kes seadusega kindlaksmääratud korras on tunnistatud nõdrameelseks.

75. Rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujateks loetakse valituks isikud, kes said häälteenamuse teistega võrreldes ning rohkem kui poole üldkoosolekust osavõtnud valijate häältest.

76. Hääletamise tulemused kantakse üldkoosoleku protokolli, millele kirjutavad alla kõik juhatuse liikmed.

77. Üldkoosoleku protokollis peab olema märgitud:

a) ettevõtte, asutuse, kolhoosi, sovhoosi, sõjaväeosa või asustatud punkti nimetus, kus toimus üldkoosolek;

b) koosoleku läbiviimise kuupäev;

c) valijate üldarv antud kollektiivis;

d) koosolekust osavõtnud valijate üldarv;

e) iga rahvakaasistuja kandidaadi perekonna-, ees- ja isa-

nimi;

f) iga rahvakaasistuja kandidaadi poolt ja vastu antud häälte arv;

g) iga rahvakaasistuja perekonna-, ees- ja isanimi, vanus, rahvus, parteilisus, tegevusala ja elukoht ning kas ta on varem olnud rahvakaasistujaks.

78. Rajooni või rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee koostab üldkoosolekute protokollide alusel kahes eksemplaris rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujate nimekirja.

Rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujate nimekirja vormi kinnitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

Nimekirja ühe eksemplari annab rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee rajooni (linna) rahvakohtu esimehele, teine eksemplar jääb aga rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

79. Rajooni või rajoonilise jaotuseta vabariigilise alluvusega linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees annab igale valitud rahvakaasistujale välja tõendi tema valimise kohta rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujaks.

Rajooni (linna) rahvakohtu rahvakaasistujaks valituks tunnistamise tõendi vormi määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

IX peatükk

Vastutus kodanike valimisõiguste rikkumise eest

80. Igaüks, kes vägivalla, pettuse, ähvarduse või äraostmise teel takistab Eesti NSV kodanikku teostamast vabalt oma õigust valida ja olla valitav rahvakohtunikuks või rahvakaasistujaks, samuti ametiisik või valimiste jaoskonnakomisjoni liige, kes võltsib valimisdokumente või tahtlikult loendab hää-

li valesti, kannab seaduses ettenähtud kriminaalvastutust.

7.

J U H E N D

ASJAAJAMISE KOHTA EESTI NSV RAJOONI (LINNA) RAHVAKOHTUS

Kinnitatud Eesti NSV Ülemkohtu esimehe R.Simsoni poolt 1965.a. 1. juunil

Asjaajamise õige korraldamine rajooni (linna) rahvakohtu töös on protsessinormide kohaldamise, kohtuasjade õigeaegse arutamise ja kohtuotsuste täitmise üks tähtsamaid tingimusi, mis kindlustab kohtusse pöörduvate kodanike ning riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide laitmatu ja kultuurse teenindamise.

I. Rahvakohtu asjaajamise organiseerimine

1. Kooskõlas Eesti NSV kohtukorralduse seadusega rajooni (linna) rahvakohtu esimees või selle ametikoha puudumisel - rahvakohtunik juhib kogu rajooni (linna) rahvakohtu tööd ja vastutab rahvakohtu töö üldise seisukorra, sealhulgas kohtuotsuste täitmise ja kohtu asjaajamise eest.

Rahvakohtu esimees ja tema ülesandel rahvakohtunikud peavad süstemaatiliselt kontrollima asjaajamist kohtus, õigeaegselt võtma kasutusele abinõud avastatud vigade ja puuduste kõrvaldamiseks.

2. Kantselei juhataja või selle ametikoha puudumisel -

rahvakohtu esimehe poolt määratud kohtusekretär:

a) juhib vahetult rahvakohtu kantselei tööd, kontrollib kohtusekretäride, kohtuistungi sekretäride, asjaajajate ja teiste kantseleitöötajate tööd ning vastutab asjaajamise seisukorra eest rahvakohtus;

b) võtab vastu ja registreerib saabunud posti, annab selle täitmiseks vastavalt rahvakohtu esimehe korraldusele, kontrollib vastuste saabumist järelepärimistele ja kannab sellest ette vastavale rahvakohtunikule;

c) teostab kaebuste registreerimist ja arvestust;

d) organiseerib materjalide üleandmist rajooni (linna) riikliku arhiivi osakonnale;

e) raamatupidaja ametikoha puudumisel teostab finantsaruandlust;

f) peab koondtäitetoimikuid solidaarvõlgnike kohta;

g) peab juriidilise kirjanduse ja inventari arvestust.

3. Kohtusekretärid:

a) peavad kriminaal- ja tsiviilasjade kartoteeki, teevad sissekandeid vastavatesse kaustadesse ja žurnaalidesse ja vastutavad teiste kohtuasjade õige arvestuse eest;

b) peavad kirjavahetuse arvestust, mis on seotud kohtulikuks läbivaatamiseks ettevalmistamisega (kohtukutsete väljasaatmine, vahialuste kohtusse toimetamine jms.);

c) koostavad statistilisi aruandeid;

d) pööravad täitmisele kohtuotsuseid ja -määrusi;

e) kirjutavad välja täitelehti ja annavad need kantselei kaudu täitmiseks;

f) teostavad asitõendite hoidmist ja arvestust;

g) vormistavad materjalid kohtuarhiivis hoidmiseks;

h) annavad andmeid kohtuasjade liikumise kohta;

i) täidavad rahvakohtu esimehe, rahvakohtuniku ja kantselei juhataja teisi tööalaseid korraldusi.

4. Kohtuistungi sekretärid:

a) kutsuvad kohtuistungile rahvakaasistujaid ja peavad arvestust nende töö üle;

b) kontrollivad kohtuistungile kutsutud isikute kohalole-

kut;

c) koostavad kohtuistungi protokolle;

d) vormistavad kohtutoimikuid;

e) täidavad rahvakohtu esimehe, rahvakohtuniku ja kantselei juhataja teisi tööalaseid korraldusi.

5. Asjaajajad, tõlgid ja teised rahvakohtu kantselei töötajad töötavad kantselei juhataja juhtimisel ja täidavad nendele antud ülesandeid.

6. Kohtutäiturid töötavad vastavalt kohtuotsuste täitmise juhendile ja oma töös alluvad vahetult rajooni (linna) rahvakohtu esimehele ja rahvakohtunikele.

II. Kodanike vastuvõtmine

7. Rahvakohtu esimees, rahvakohtunikud ja kohtutäiturid võtavad kodanikke vastu kindlaksmääratud päevadel ja kellaaegadel. Teade kodanike vastuvõtu kohta peab olema üles pandud nähtavale kohale. Õiendite ja dokumentide väljaandmine peab toimuma kantseleis igapäev kogu tööpäeva jooksul.

Kodanike avaldusi ja dokumente, mis kuuluvad kohtuasjade juurde, võivad kohtuniku äraolekul vastu võtta rahvakohtu kantselei töötajad.

III. Kodanike kaebuste ja avalduste lahendamine ning arvestus

8. Kodanike kaebuste ja avalduste lahendamine rahvakohtus toimub Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958.a. 27. augusti määrusega nr. 320 "Kodanike kaebuste ja avalduste läbivaatamise töö parandamisest" kehtestatud korras.

9. Kõik kodanike kirjalikud kaebused ja avaldused registreeritakse tähestikulises järjekorras žurnaalis (vorm nr. 17). Rahvakohtu esimehe või rahvakohtuniku resolutsiooni kohaselt

annab kantselei juhataja kaebuse allkirja vastu registreerimise žurnaalis täitjale.

10. Kantselei juhataja kontrollib süstemaatiliselt kaebuste lahendamist ettenähtud tähtajaks ja kannab puudustest ette rahvakohtu esimehele või rahvakohtunikele.

Kaebuste lahendamise tulemustest teatatakse kirjalikult kaebajale ja tehakse märkus kaebuste ning avalduste žurnaalis.

Kirjavahetust kaebuste ja avalduste esitajatega hoitakse kronoloogilises järjekorras eraldi kaustas.

11. Kohtunike vastuvõtul esitatud suulised kaebused ja avaldused kuuluvad registreerimisele žurnaalis (vorm nr. 18).

12. Kaebuste ja avalduste vastuvõtmise ja kodanike teenindamise lihtsustamiseks pannakse rahvakohtus nähtavale kohale eraldi postkast pealkirjaga "Kaebuste ja avalduste jaoks" ning varustatakse rippuva kirjutusploki ja pliiatsiga.

IV. Posti vastuvõtmine ja väljasaatmine

13. Rahvakohtusse saabunud posti (väljaarvatud rahvakohtu esimehe või rahvakohtunike poolt isiklikult vastu võetud post) võtab vastu kantselei juhataja või selle puudumisel kohtusekretär.

14. Posti saabumisel avatakse ümbrik, panderoll jne., kontrollitakse, kas esitatud nimekirja järgi on olemas kõik materjalid ja seejärel märgitakse toimiku kaanele, kirja esimesele leheküljele jne. posti saabumise aeg (kuupäev, kuu ja aasta) ning registreerimise number. Posti teel saadud hagiavaldustele, kassatsiooni- ja erikaebustele ning protestidele, samuti täitedokumentidele märgitakse nende kohtusse saabumise aeg ja lisatakse ümbrik.

Post, mis on saabunud kohtu töötajate nimele märkusega "isiklik," antakse adressaadile avamata.

Juhul kui selgub, et puudub mõni dokument, mis oli saate-

kirjas märgitud, tuleb sellest viivitamatult teatada rahvakohtu esimehele või rahvakohtunikule.

Puuduvate dokumentide kohta koostatakse vastav akt ning lisatakse saabunud materjali juurde.

15. Saabunud post registreeritakse saabumise päeval sissetulnud posti arvestuse žurnaali (vorm nr.1).

Registreerimisele ei kuulu, kuid kohtusse saabumise tähtaeg märgitakse: a) kohtukutsetele, mis saabusid tagasi adressaadi mitteleidmise tõttu, b) teadetele kohtukutsete, hagiavalduste ja süüdistuskokkuvõtete ärakirjade kättesaamise kohta, c) teadetele kohtuotsuse või -määruse täitmise kohta. Saabunud täitedokumendid registreeritakse täitedokumentide arvestusraamatus ja antakse täitmiseks kohtutäiturile.

16. Esmakordselt saabunud post antakse pärast registreerimist rahvakohtu esimehele. Rahvakohtunikule antakse vahetult see post, mis on saabunud kohtu nõudmisel menetluses olevates kohtuasjades.

17. Rahvakohtu esimees vaatab saabunud posti läbi samal päeval või erandjuhtudel järgmisel päeval ja annab oma resolutsiooniga täitmise korra kohta täitmiseks rahvakohtu vastavale töötajale (resolutsiooni tegemise aeg märgitakse kuupäevaga).

Vastavalt resolutsioonile annab kantselei juhataja kirjad ja toimikud üle täitjale ja teeb selle kohta märkme sissetulnud posti arvestuse žurnaalis.

18. Avaldused ja materjalid, mis on rahvakohtuniku poolt vastu võetud isiklikult, antakse registreerimiseks ja vormistamiseks kantselei juhatajale.

19. Kriminaal-, tsiviil- ja teiste toimikute või materjalide väljasaatmisel pannakse saatekirjale väljamisnumbriks see number, mille järgi need toimikud on registreeritud. Teistele kirjadele pannakse väljamisnumbriks number, mille järgi need kirjad on registreeritud vastavas kaustas või žurnaalis.

Käsipostiga saadetavad materjalid antakse saajale kätte

allkirja vastu käsiposti raamatus (vorm nr. 2).

Rahvakohtu toimikud saadetakse välja tähitud panderolliga ning hagiavaldused ja täitedokumendid tähitud kirjaga.

V. Kohtutoimikute ja teiste materjalide registreerimine ja arvestus

20. Kõik rahvakohtusse läbivaatamiseks saabunud kriminaal- ja tsiviiltoimikud registreeritakse arvestus-statistilistel kaartidel ja tähestikulises sisujuhis.

Arvestus-statistilised kaardid hoitakse eraldi kartoteekides kriminaal- ja tsiviilasjade järgi.

Kartoteekide pidamiseks määratakse võimaluse korral eraldi sekretärid, kes vastutavad oma kantselei kartoteegi korrasoleku ja asjade õige arvestuse eest.

Tähestikulist sisujuhti peetakse kriminaalasjas iga kohtualuse järgi, tsiviilasjas iga kostja järgi. Erimenetlusasjades juriidilise tähtsusega faktide tuvastamise kohta, kaebustes notarite ja notariaaltoimingud teostavate organite tegevuse peale ning kaotatud esitajadokumentidest tulenevate õiguste ennistamise asjades (väljakutsemenetlus) peetakse tähestikulist sisujuhti avalduse esitanud isikute järgi.

Arvestus-statistilistel kaartidel peavad olema märgitud kõik vajalikud andmed (vormid nr. 3 ja 4 järgi).

21. Kalendriaasta möödumisel kantakse arvestus-statistilised kaardid asjades, mis ei ole arutatud uue aasta alguseks, üle uue aasta kartoteeki.

Igale sellisele asjale ja arvestus-statistilisele kaardile märgitakse kaks järjekorra numbrit - möödunud ja järgneva aasta number. Näiteks:

Toimik $\frac{2\text{-}880/1964.a.}{2\text{-}1/1965.a.}$

Sellise numeratsiooniga registreeritakse uuel aastal saabunud asjad numbritega, millised järgnevad pärast möödunud aas-

ta asjade jäägi registreerimist.

Möödunud aasta kartoteeki, kust on ära võetud arutamata asjade kaardid, paigutatakse asemele kaardid, millele märgitakse möödunud aasta järjekorranumber ning tehakse märkus asja ülekandmise kohta uue aasta arvele vastava järjekorranumbri järgi.

22. Materjalid kinnipeetavate enne tähtaega vabastamise ja tingimisi enne tähtaega vabastamise, haiguse tõttu karistuse kandmisest vabastamise, kinnipidamise režiimi muutmise (üleviimine kolooniast vanglasse ja vanglast kolooniasse), tingimisi süüdimõistetuile katseaja lühendamise, karistuse liigi asendamise (trahvi asendamine parandusliku tööga, parandusliku töö asendamine vabadusekaotusega jne. ja karistatuse kustutamise kohta registreeritakse žurnaalis (vorm nr. 7) ja tähestikulises sisujuhis (vorm nr. 8).

23. Materjalid isikute kohta, kes on võetud vastutusele pisihuligaansuse, pisispekulatsiooni, liikluseeskirjade pisirikkumise, miilitsatöötaja või rahvamalevlase poolt antud seadusliku korralduse või nõudmise täitmisest kuritahtlikult keeldumise, raadioseadmete ebaseadusliku valmistamise ja kasutamise, parasiitliku eluviisi, ebakaines olekus avalikes kohtades viibimise ning külmrelvade ebaseadusliku valmistamise, kandmise, hoidmise või edasiandmise eest registreeritakse žurnaalis (vorm nr. 9) ja tähestikulises sisujuhis (vorm nr. 10).

24. Kriminaal- ja tsiviiltoimikute ning teiste materjalide arvestamisel ja registreerimisel kasutatakse järgmisi indekseid:

"1" - kriminaalasjad,

"2" - tsiviilasjad,

"3" - materjalid pisihuligaansuse, pisispekulatsiooni, liikluseeskirjade pisirikkumise, miilitsatöötaja või rahvamalevlase poolt antud seadusliku korralduse või nõudmise täitmisest kuritahtlikult keeldumise, raadioseadmete ebaseadusliku valmistamise ja kasutamise, ühiskonnavastaste, parasiitliku eluviisiga isikute, ebakaines olekus avalikes kohtades viibi-

mise ning külmrelvade ebaseadusliku valmistamise, kandmise, hoidmise või edasiandmise kohta.

"4" - materjalid kinnipeetavate enne tähtaega ja tingimisi enne tähtaega vabastamise, haiguse tõttu karistuse kandmisest vabastamise, kinnipidamise režiimi muutmise, tingimisi süüdimõistetuile katseaja lühendamise, karistuse liigi asendamise ja karistuse kustutamise kohta.

25. Kriminaal-, tsiviiltoimiku või muu materjali registreerimisel asetatakse vastav indeks järjekorranumbri ette. Näiteks 1 - 15 (kriminaalasi), 2 - 20 (tsiviilasi), 3 - 30 (pisihuligaansuse asi), 4 - 25 (karistusest enne tähtaega vabastamine jne.).

Arvestus-statistiliste kaartide või registreerimise žurnaali järjekorranumber on ühtlasi vastava asja numbriks, märgitakse toimiku kaanele ja tähestikulises sisujuhis. Sama numbriga märgitakse ka kogu antud asjas olev kirjavahetus.

26. Kriminaal- ja tsiviilasjad, millised Eesti NSV Ülemkohus tagastas rahvakohtule pärast kohtuotsuse tühistamist uueks arutamiseks ja kriminaalasjad, mis saabusid uurimisorganeilt pärast täiendavat uurimist, registreeritakse uuesti sissetulevate asjadena ja neile märgitakse uus järjekorra number arvestus-statistilise kaardi järgi.

27. Kriminaaltoimikutel, mis saabusid prokuratuuriorganitelt, võib säilitada eeluurimisel kasutusel olnud kaaned, kui need on kvaliteetsed ja terved. Sellisel juhul tehakse rahvakohtus neile vajalikud märkmed (toimiku jrk. nr., kohtu nimetus, menetlusse saabumise tähtaeg antud kohtus jne.).

Juhul, kui uurimisorganitelt saabunud toimik on vajalik uuesti kaanestada, tuleb tingimata säilitada toimikul ka need kaaned, millega toimik oli eeluurimisel.

Kriminaaltoimikul, mille järgi süüdistatav viibib vahi all, tuleb kaanele teha märkus "vahi all."

28. Materjalid kinnipeetavate enne tähtaega ja tingimisi enne tähtaega vabastamise, haiguse tõttu karistuse kandmisest vabastamise, kinnipidamiskoha režiimi muutmise, tingimisi süü-

dimõistetute katseaja lühendamise, karistuse liigi asendamise, karistatuse kustutamise kohta ning samuti parasiitliku eluviisi kohta paigutatakse eraldi kaante vahele, millele märgitakse toimiku number registreerimise žurnaali järgi, asja sisu, süüdimõistetu või vastutuselevõetud isiku ees-, isa- ja perekonnanimi, asja kohtusse saabumise ja läbivaatamise kuupäev.

Teised administratiivasjad: pisihuligaansus, pisispekulatsioon jne. kohta paigutatakse ühte kausta kuus või kvartalis saabunud asjade arvu järgi, kausta kaanele märgitakse asjade liigi nimetus, jrk. nr. ning vastav aasta ja kuu või kvartal, millal need asjad on kohtus läbi vaadatud.

29. Tsiviilasjades avatakse toimik ja arvestus-statistiline kaart rahvakohtuniku poolt avalduse vastuvõtmise päevast (Eesti NSV TsPK § 135).

Kui avaldus oli esitatud Eesti NSV TsPK § 136 tähendatud nõudeid järgimata või riigilõivu tasumata, siis tähtajaks puuduste kõrvaldamisel avatakse toimik ja arvestus-statistiline kaart puuduste kõrvaldamise päevast. Need materjalid hoitakse eraldi kaante vahel.

Menetlustähtaeg arvutatakse toimiku avamisest kuni otsuse tegemiseni. Rahvakohtuniku määruse puhul asja menetluse takistatuse kohta (Eesti NSV TsPK § 87 lg.3) näidatakse arvestus-statistilisel kaardil menetlustähtaeg määruse järgi.

30. Kui hageja ei kõrvaldanud puuduseid kohtu poolt määratud tähtajaks, loetakse avaldus mitteesitatuks ja registreerimisele ei kuulu arvestus-statistilistel kaartidel.

Määrus hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumise kohta, samuti määrus avalduse käiguta jätmise kohta, kui tähtajaks puudusi ei kõrvaldatud, saadetakse avaldajale koos avalduse ja selle juuresolevate materjalidega (Eesti NSV TsPK § 135 lg.5).

Määruste ärakirjad paigutatakse kausta nr. 13.

31. Alaealiste suhtes kriminaalasja algatamisest keeldumise või kriminaalmenetluse lõpetamise korral materjalide üleandmisega alaealiste asjade komisjonile, antakse need üle koos

kohtumäärusega. Ärakiri rahvakohtu määrusest paigutatakse kausta nr. 20.

32. Erasüüdistusasjades kriminaalasja algatamisest keeldumisel antakse avaldajale kriminaalasja algatamisest keeldumise määruse ärakiri, kogu materjal paigutatakse kausta nr.20.

Kuni rahvakohtuniku poolt pole tehtud kohtu alla andmise määrust, toimikut ei avata ja arvestus-statistilistel kaartidel registreerimisele ei kuulu.

33. Avaldused erasüüdistusasjades ja materjalid avaliku korra rikkumiste kohta, samuti tsiviilõiguslikud vaidlused, mis on antud rahvakohtu poolt lahendamiseks seltsimehelikele kohtutele ja ühiskondlikele organisatsioonidele, registreeritakse žurnaalis (vorm nr. 11).

Rahvakohtu saatekirjade ärakirjad ja materjalid läbivaatamise tulemustest paigutatakse kausta nr. 20.

34. Materjalid ja seletused kohtuotsuste tõlgendamise ja täitmise korra kohta ja samuti kohtulikus korras läbivaatamisele kuuluvad avaldused täitelehe dublikaadi väljaandmise kohta eraldi arvestamisele ei kuulu ja need paigutatakse vastavatesse kohtu- ja täitetoimikutesse.

VI. Asjade ettevalmistamine kohtuistungiks

35. Asjade arutamisele määramisel juhindub rahvakohtunik jooksva kuu kohta koostatud kohtuistungite kavast ning asjade läbivaatamiseks seadusega kehtestatud tähtaegadest. Sealjuures määrab rahvakohtunik kindlaks mitte ainult asja arutamise kuupäeva, vaid ka kellaaja sellise arvestusega, et vältida viivitusi ja kohtusse kutsutud isikute liigset ajakulu. Kriminaalaajad, kus kohtualused viibivad vahi all, määratakse rahvakohtuniku poolt arutamisele esimeses järjekorras teatud päevadeks nädalas, mis on kooskõlastatud vahialuseid konvoeerivate organitega.

36. Kriminaalasjades, kus rahvakohtuniku korraldusel on tarvilik läbi viia rahvakohtu korraldav istung, kutsub kohtusekretär määratud tähtajaks osa võtma prokuröri. Korraldava istungi kohta koostab kohtuistungi sekretär protokolli. Rahvakohtu korraldaval istungil läbivaadatud kriminaalasjad tagastab samal päeval kohtuistungi sekretär kohtusekretärile, kes pöörab kohtumääruse täitmisele ja teeb vastavad märkused arvestus-statistilisele kaardile.

37. Rahvakohtu korraldaval istungil kriminaalasja menetluse lõpetamise puhul vormistatakse toimik arhiivi andmiseks. Menetluse lõpetamisest teatatakse kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale. Menetluse lõpetamise määruse ärakiri saadetakse süüdistatavale ja prokurörile.

38. Kriminaalasja saatmisel täiendavale uurimisele või alluvuse järgi, milles süüdistatavat peetakse vahi all, koostab kohtusekretär kirja kinnipidamiskoha ülemale süüdistatava arvestamiseks selle organi järgi, kuhu toimik saadetakse ja sellest süüdistatavale teatamiseks.

Rahvakohtu määruse ärakiri asja saatmise kohta täiendavale uurimisele paigutatakse kausta nr. 7.

39. Kohtuistungile läbivaatamiseks määratud asjades saadab kohtusekretär kohtukutsed süüdistatava, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja, tunnistajate, ekspertide, kolmandate isikute, prokuröri, kaitsja, ühiskondliku süüdistaja ja ühiskondliku kaitsja kohtuistungile kutsumiseks.

Kinnipeetava karistusest enne tähtaega vabastamise, tingimisi enne tähtaega vabastamise ja kinnipidamise režiimi muutmise asjade arutamise kohta saadetakse teade vastava kinnipidamiskoha ülemale ja prokurörile.

40. Kohtukutsed kriminaalasjades kirjutatakse kindlaksmääratud vormi järgi. Samas vormis koostatud kohtukutsed saadetakse administratiivasjades, pisihuligaansuse, pisispekulatsiooni jm. asjades.

41. Üheaegselt kohtukutsega saadab kohtusekretär kohtualusele süüdistuskokkuvõtte ärakirja ja erasüüdistusasjas kannatanu kaebuse ärakirja koos kohtumääruse ärakirjaga süüdistatava kohtu alla andmise kohta käskjalaga või posti teel allkirja vastu kätteandmiseks.

Kohtukutse koos süüdistuskokkuvõtte ärakirjaga saadetakse vahi all viibivale kohtualusele temale allkirja vastu kätte andmiseks kohtualuse vahi all viibimise asukoha järgi. Ühtlasi rahvakohus kohustab kinnipidamiskoha ülemat tagastama viivitamatult kohtualuse allkirja süüdistuskokkuvõtte ärakirja kättesaamise kohta.

42. Koos süüdistuskokkuvõtte ärakirjaga saadab rahvakohus kinnipidamiskoha ülemale nõudmise kohtualuse kohtuistungile saatmise kohta. Nõudmises märgitakse täpselt kohtualuse perekonna-, ees- ja isanimi, sünniaasta, kriminaalkoodeksi vastav paragrahv, mille järgi teda süüdistatakse, kuhu ja mis ajaks (kuupäev ja kellaaeg) tuleb vahialune saata. Nõudmise koostab kohtusekretär, millele kirjutab alla rahvakohtunik ja tõestab rahvakohtu pitsatiga.

Kui rahvakohus korraldaval istungil muutis süüdistust või tõkendit, siis peab kohtusekretär koos süüdistuskokkuvõtte ärakirjaga saatma kohtualusele ka ärakirja korraldava istungi määrusest.

43. Kohtukutse, süüdistuskokkuvõtte ärakiri ja vajaduse korral ka korraldava istungi määruse ärakiri peab olema kohtualusele kätte antud hiljemalt 3 ööpäeva enne asja arutamist kohtuistungil (Eesti NSV KrPK § 202).

Nõudmised kaitsjate taotlemiseks saadetakse õigusnõuandla juhatajale sellise arvestusega, et nõudmine saaks teatavaks vähemalt 3 päeva enne kohtuistungit.

44. Kohtukutsed tsiviilasjades kirjutatakse kindlaksmääratud vormi järgi. Sama vormi järgi kirjutatakse kohtukutsed mittetöise tuluga soetatud majavalduste, suvilate ja autode äravõtmise asjades.

Tsiviilasjades saadetakse kohtukutsed rahvakohtuniku mää-

ruses näidatud isikutele. Nendele võidakse asja arutamisest teatada ka allkirja vastu. Pooltele võidakse nende soovil anda kohtukutsed teistele kohtusse kutsutavatele isikutele. Koos kohtukutsetega saadetakse asjast osavõtvatele isikutele hagiavalduse ja vastuväidete ärakirjad.

Vajalikel juhtudel võib asjast osavõtvatele isikutele, samuti tunnistajatele ja ekspertidele teatada või neid välja kutsuda telefonogrammiga või telegrammiga (Eesti NSV TsPK § 88 lg. 4). Telegrammide ja telefonogrammide tekst lisatakse toimiku materjalidele, telegrammid tuleb saata väljastusteatega, telefonogrammil tuleb näidata seda üleandnud ja vastuvõtnud isiku nimi koos ametikoha äranäitamisega.

45. Kohtukutsed peavad olema ära saadetud sihtkohta hiljemalt järgmisel päeval pärast asja läbivaatamisele määramist, olenemata sellest, mis ajaks on asi määratud läbivaatamisele.

Kohtuistungile kutsutud isikute kohta koostatakse nimekiri, kuhu märgitakse aadress ja kohtukutsete ning nende juurde lisatud materjalide saatmise kuupäev.

Toimikusse õmmeldakse ainult need teated kohtukutsete kätteandmise kohta, millede järgi kutsutavad isikud kohtuistungile ei ilmunud.

Kohtusekretär on kohustatud õigeaegselt kontrollima, kas on andmeid kohtukutsete, süüdistuskokkuvõtete ja teiste materjalide kätteandmise kohta kohtusse kutsutavaile isikuile; nende andmete puudumisel viivitamatult ette kandma rahvakohtunikule täiendavate abinõude tarvitusele võtmiseks väljakutsutud isikute kohtusse ilmumise kindlustamiseks.

46. Kohtukutsed ja teised dokumendid, mis on adresseeritud NSV Liidu kodanikele, kes elavad välismaal ja töötavad nõukogude või välismaa asutustes, tuleb saata nende keskorganite ja ministeeriumide kaudu, kes komandeerisid need kodanikud välismaale tööle.

47. Välisriikide kodanikele, kes elavad välismaal, saadetakse kohtukutsed mitte hiljem kui 2-3 kuud enne asja läbivaatamise päeva.

Teated asja läbivaatamise kohta välisriikide kodanikele, milliste riikidega on NSV Liidul sõlmitud vastastikuse juriidilise abi osutamise lepingud, saadetakse vastava korraldusega Eesti NSV Ülemkohtule järgnevaks edasisaatmiseks NSV Liidu Ülemkohtu kaudu välismaale.

Teated asja läbivaatamise kohta teiste välisriikide kodanikele saadetakse Eesti NSV Ülemkohtu kaudu NSV Liidu Välisministeeriumile edasisaatmiseks.

48. Kohtuistungisekretär koostab kolm päeva enne kohtuistungi algust läbivaatamisele määratud asjade nimekirja 3 eksemplaris. Üks nimekirja eksemplar paigutatakse kausta nr.25, teine paigutatakse kohtuistungi päeva hommikul välja ja kolmas antakse prokurörile.

VII. Kriminaal- ja tsiviilasjade vormistamine kohtuistungil pärast asja läbivaatamist

49. Kohtuistungi sekretär on enne asja arutamist kohustatud kontrollima, kas kõik rahvakohtusse kutsutud isikud on ilmunud kohtuistungile, kas on ilmumata jäänud isikud saanud kohtukutse kätte või mitte ja mis põhjustel ning kas vahi all viibivad kohtualused on kohal. Kontrollimise tulemused kohtuistungi sekretär kannab ette istungi eesistujale rahvakohtunikule.

Asja arutamise ajal koostab kohtuistungi sekretär protokolli.

50. Pärast asja arutamist ja kohtuotsuse või -määruse tegemist kohtuistungi sekretär:

a) ömbleb kõik esitatud kirjalikud tõendid toimikusse, kohtuistungi protokolli, kohtuotsuse või -määruse, samuti muud dokumendid asja kohta dokumentide saabumise kronoloogilises järjekorras, mis on saadud kohtuistungi päevaks ja mis kuuluvad asja juurde;

b) nummerdab toimiku lehed, koostab ja kinnitab oma allkirjaga toimikus olevate dokumentide nimekirja, asjus aga, kus toi-

mus eeluurimine, jätkab nimekirja, mis oli koostatud uurimisorganite poolt;

c) lisab toimiku juurde rahvakohtuniku poolt täidetud statistilised kaardid süüdi- ja õigeksmõistetute kohta, samuti isikute kohta, kelle suhtes asi lõpetati;

d) annab toimiku pärast kohtuistungi protokolli allakirjutamist ja toimiku vormistamist järgmisel päeval kohtusekretärile.

Võttes vastu toimiku kohtuistungi sekretärilt on rahvakohtu sekretär kohustatud kontrollima ülalmärgitud toimingute täitmist.

51. Kui rahvakohus valis kohtualusele tõkendiks allkirja elukohast mittelahkumise kohta, võetakse see allkiri kohtualuselt kohtuistungi sekretäri poolt.

52. Kui kohtualusele on määratud karistuseks vabadusekaotuseta paranduslik töö, võtab kohtuistungi sekretär süüdimõistetult allkirja tema ilmumise kohta vastavasse Eesti NSV ÜKKM Parandusliku Töö Inspektsiooni (Jaoskonda).

53. Kui on olemas määrus kriminaal- või tsiviilasja menetluse peatamise kohta kohtualuse või kostja tagaotsimiseks, saadetakse rahvakohtu määruse ärakiri täitmiseks vastavale miilitsaorganile.

54. Kui kriminaal- või tsiviilasja arutamine lükati edasi mõnele teisele päevale, teatatakse sellest kohtuistungist osa võtnud pooltele, kohtualusele (peale kohtualuse, kes viibib vahi all), tunnistajatele ja ekspertidele allkirja vastu ühes mitteilmumise tagajärgede selgitamisega. Isikutele, kes ei viibinud kohtuistungil, korratakse kohtukutsete saatmist.

55. Kriminaalasjades vahi all peetava kohtualuse kohta saadetakse väljavõte kohtuotsuse resolutiivosast pärast kohtuotsuse kuulutamist ja kohtuotsuse ärakiri saadetakse kolme ööpäeva jooksul kinnipidamiskoha ülemale.

Kui süüdi- või õigeksmõistetav otsus on tehtud mitme isiku suhtes, siis tuleb kinnipidamiskoha ülemale saata nii mitu

kohtuotsuse ärakirja kui mitu vahialust mõisteti õigeks või süüdi.

56. Kohtualustele, kes ei viibi vahi all, antakse kohtuotsuse ärakiri kätte hiljemalt kolme ööpäeva jooksul pärast kohtuotsuse kuulutamist.

Kui otsus on tehtud keeles, mida kohtualune ei valda, antakse kohtuotsuse ärakiri temale kätte tõlgituna kohtualuse emakeelde või temale arusaadavasse keelde.

57. Kui vabaduses viibiv kohtualune kuulub kohtuotsuse või -määruse järgi vahistamisele, saadetakse kohtuotsuse või -määruse ärakiri täitmiseks vastavale miilitsaorganile.

58. Kriminaalasjas ärakiri jõustunud kohtuotsusest saadetakse rahvakohtuniku korraldusel teadmiseks ja kollektiivseks läbiarutamiseks süüdimõistetu töökohta või tema elukoha järgsele majavalitsusele või külanõukogule.

Tingimisi karistamisel, samuti mittevabadusekaotusliku karistusmäära või kasvatusliku iseloomuga sunnivahendite kohaldamisel, saadavad kohtud igal juhul sellise kohtuotsuse või -määruse ärakirja alaealise elukohajärgsele alaealiste asjade komisjonile, samuti alaealise töö- või õppekoha asutuse, ettevõtte juhatajale või vastavale organisatsioonile.

Muudel juhtudel antakse kohtuotsuse ärakiri välja protsessiosalistele ja asjast huvitatud organisatsioonidele nende avalduste põhjal.

59. Kohtuotsuse või -määruse ärakirjad tsiviilasjades saadetakse pooltele ja teistele asjast osavõtvatele isikutele, kes pole kohtusse ilmunud, kohustuslikus korras asja menetluse peatamise ja lõpetamise või hagi läbivaatamata jätmise puhul mitte hiljem kui 5 päeva jooksul pärast asja läbivaatamist (Eesti NSV TsPK § 220).

Muudel juhtudel antakse kohtuotsuse ärakirjad tsiviilasjades pooltele (või nende esindajatele) ja kolmandatele isikutele ainult nende avalduse põhjal.

60. Kohtutäituri või notari tegevuse peale kaebuse arutamisel antakse kohtuotsuse ärakiri avaldajale ja kohtutäiturile või notarile.

61. Kohtuotsuse või -määruse ärakirja õigsust tõestab rahvakohtunik oma allkirja ja rahvakohtu pitsatiga.

Kui väljaantav ärakiri koosneb mitmest lehest, siis need lehed ömmeldakse või kleebitakse kokku ja liitmise koht kinnitatakse rahvakohtu pitsatiga.

Parandused ärakirjal peavad olema nõutavalt õiendatud enne tõestusallkirja. Kaapeid ärakirjal ei ole lubatud.

VIII. Kassatsiooni- ja erikaebuste ning -protestide vastuvõtmine ja arvestus

62. Kassatsioonikaebused ja -protestid, samuti erikaebused ja -protestid kohtuotsustele ja -määrustele võtab vastu rahvakohtunik või kantselei juhataja. Kassatsioonikaebuste vastuvõtmisel tsiviilasjades arvestatakse välja ka riigilõiv.

Kaebusele ja protestile märgitakse kohtusse saabumise kuupäev, posti teel saabunuile lisatakse ümbrik, mille stambilt nähtub postitamise kuupäev.

63. Protesti või kaebuse esitamisest, samuti asja läbivaatamise ajast Eesti NSV Ülemkohtus teatatakse süüdimõistetule, õigeksmõistetule, kannatanule, hagejale, kostjale ja teistele protsessiosalistele, kelle huve puudutatakse kaebuses või protestis.

Teated peavad olema saadetud sellise arvestusega, et oleks kätte saadud õigeaegselt enne asja arutamist kassatsiooniastme kohtus.

64. Kriminaalasjades kassatsiooni- ja erikaebuse või -protesti esitamise korral teatatakse sellest ühe ööpäeva jooksul asjast osavõtnud prokurörile ja protsessiosalistele, kellel on õigus tutvuda kohtus kaebuse või protestiga ja esitada asja

kohta oma kirjalikke seletusi. Need seletused lisatakse toimiku materjalide juurde.

Vahi all viibivale kohtualusele saadetakse koos teatega ärakiri tema huve puudutavast kaebusest või protestist (Eesti NSV KrPK § 294).

65. Tsiviilasjades kassatsioonikaebus või -protest esitatakse kohtule ühes ärakirjadega vastavalt asjast osavõtvate isikute arvule, kellele saadetakse koos teatega kaebuse või protesti ärakiri sellele lisatud kirjalike materjalidega (Eesti NSV TsPK §§ 291, 293).

66. Toimik kaebuse või protestiga saadetakse Eesti NSV Ülemkohtusse rahvakohtuniku poolt allakirjutatud saatekirjaga hiljemalt kolm päeva pärast edasikaebamiseks määratud tähtaja möödumist.

Toimiku ennetähtaegne saatmine Eesti NSV Ülemkohtusse on lubatud ainult juhul, kui enne tähtaega saabusid nii prokuröri protest kui ka kaebused kõigilt protsessiosalistelt. Koos läbivaatamiseks saadetud toimikutega peavad olema saadetud kõik teised toimikud, mida rahvakohus kasutas antud asja arutamisel.

67. Toimiku saatmisel, mille järgi kohtualune viibib vahi all, tuleb saatekirjas täpselt märkida koht, kus vahialust kinni peetakse ja lugeda ta kinnipeetavaks Eesti NSV Ülemkohtu järgi. Samal ajal teatatakse kaebuse või protesti esitamisest ja asja arutamise ajast Eesti NSV Ülemkohtus vastava kinnipidamiskoha ülemale - sellest vahialusele teatamiseks.

68. Kassatsioonikaebused ja -protestid, nende juurde lisatud materjalid ja saatekirjade ärakirjad õmmeldakse toimikusse ning nummerdatakse vastavalt järjekorrale. Lisatud dokumendid, mis kuuluvad hiljem tagastamisele esitajale, paigutatakse lahtiselt ümbrikusse, mis samuti õmmeldakse toimikusse ja nummerdatakse. Ümbrikul peab olema märgitud selles sisalduvate dokumentide loetelu.

69. Kriminaaltoimiku saatmisel Eesti NSV Ülemkohtusse kaebuse või protestiga, tuleb toimikule lisada kohtuniku poolt täidetud statistilised kaardid selles asjas süüdi- või õigeksmõistetud isikute kohta. Kontrolltalongid nende isikute kohta jäetakse rahvakohtusse.

70. Toimiku Eesti NSV Ülemkohtusse saatmise aeg, toimiku rahvakohtusse tagasi saabumise aeg ja kaebuse või protesti läbivaatamise tulemused märgitakse vastavale arvestus-statistilisele kaardile.

71. Kassatsiooni- ja erikaebused või protestid kriminaalasjades, millised on esitatud tähtaja möödumisel, jäetakse rahvakohtuniku resolutsiooniga käiguta, kuid lisatakse toimikusse.

Kassatsioonikaebused ja -protestid tsiviilasjades, milliste esitamisel polnud täidetud seadusega ettenähtud nõudeid (riigilõiv tasumata, kaebuse ärakirjad ja muud dokumendid kätteandmiseks protsessist osavõtvaile isikuile esitamata) hoitakse erikaustas.

Kui rahvakohtuniku poolt antud tähtajaks puudusi ei kõrvaldatud, loetakse kaebus või protest mitteesitatuks ja tagastatakse rahvakohtuniku resolutsiooniga kaebuse või protesti esitanud isikule.

IX. Jõustunud kohtuotsuste ja -määruste täitmisele pööramine

A. Üldsätted

72. Rahvakohtu otsuste ja määruste täitmisele pööramise üle teostab kontrolli ja vastutab rahvakohtuni, kelle eesistumisel neid asju arutati.

73. Asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele ja isikutele täitmiseks antavate kohtuotsuste ja -määruste ärakirja-

del peavad olema tehtud märkused nende jõustumise kohta.

Märkused jõustumise kohta kinnitatakse rahvakohtuniku allkirja ja rahvakohtu pitsatiga.

74. Rahvakohtu poolt väljaantud täitelehed peavad olema allakirjutatud selle rahvakohtuniku poolt, kelle eesistumisel tehti antud asjas otsus või määrus, ja kohtusekretäri poolt ning kinnitatud rahvakohtu pitsatiga.

Saatekirjad, millega saadetakse kohtuotsuste ja -määruste ärakirjad ning täitelehed täitmiseks, kirjutatakse alla rahvakohtu esimehe või rahvakohtuniku poolt.

Toimingud, mis on seotud kohtuotsuste ja -määruste täitmisele pööramisega, märgitakse vastavale arvestus-statistilisele kaardile.

75. Kohtu erimääruse ärakiri saadetakse asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele või töötajate kollektiividele, kes peavad kohtule teatama nende poolt tarvitusele võetud abinõudest. See teatis peab olema esitatud kuu aja jooksul arvates erimääruse saamise päevast.

Erimääruse ärakiri koos teatisega tema täitmise kohta paigutatakse kausta nr. 10.

B. Kohtuotsuste ja -määruste täitmisele pööramine kriminaalasjades

76. Kohtuotsuse pöörab täitmisele otsuse teinud kohus, kes saadab kohtuotsuse ärakirja sellele organile, kellel lasub kohtuotsuse täitmise kohustus.

77. Kui vabadusekaotusega karistatud isik viibib vahi all ja kohtuotsuse peale esitati kassatsioonikaebus või -protest, siis saadetakse Eesti NSV Ülemkohtu poolt tehtud määruse ärakiri kohtuotsuse muutmata jätmise või vahi alt vabastamise kohta täitmiseks kinnipidamiskoha ülemale Eesti NSV Ülemkohtu poolt.

78. Vahi all viibiva vabadusekaotusega karistatud isiku kohta tehtud kohtuotsuse jõustumisest, mille peale pole esita-

tud kassatsioonikaebust ega -protesti, saadab rahvakohus kõigil juhtudel kinnipidamiskoha ülemale teatise kohtuotsuse jõustumisest.

79. Kohtuotsuse täitmisele pööramiseks vabadusekaotusega karistatud isiku suhtes, kes ei viibi vahi all, saadetakse kohtuotsuse ärakiri viivitamatult pärast Eesti NSV Ülemkohtu määruse saamist kohtuotsuse muutmata jätmise kohta (või pärast edasikaebe tähtaja möödumist, kui edasi ei kaevatud) vastavale miilitsaorganile süüdimõistetu elukoha järgi, märkides saatekirjas kohtuotsuse jõustumise kuupäeva. Miilitsaorganid teatavad viivitamatult kohtule otsuse täitmisest (Eesti NSV KrPK § 328).

80. Jõustunud kohtuotsuse täitmiseks paranduslikule tööle mõistetud isiku suhtes saadetakse kohtuotsuse ärakiri Eesti NSV ÜKKM Parandusliku Töö Inspektsioonile (Jaoskonnale), lisades sellele ärakirjale süüdimõistetult võetud allkirja tema ilmumise kohta vastava Parandusliku Töö Inspektsiooni (Jaoskonda).

81. Kui kohus lõpetas menetluse kriminaalasjas süüdimõistetava käendusele andmise tõttu või süüdimõistetu tingimisi karistamisel andis ta ühiskondlikule organisatsioonile või töötajate kollektiivile ümberkasvatamiseks ja parandamiseks, saadetakse kohtuotsuse või -määruse ärakiri täitmiseks vastavale organisatsioonile või kollektiivile.

Käendusele ja ümberkasvatada antud isikute kohta peetakse arvestust žurnaalis (vorm nr. 12).

Kirjavahetus seoses kohtu poolt kontrolli teostamisega kohtuotsuste ja -määruste täitmise üle käendusele või ümberkasvatada antud isiku kohta paigutatakse vastavasse kohtutoimikusse.

82. Kui õigeksmõistetult või isikult, kelle suhtes asja menetlus lõpetati, olid ära võetud dokumendid või muud esemed või oli arestitud vara, siis saadetakse jõustunud kohtuotsuse või Eesti NSV Ülemkohtu määruse ärakiri vastavale organile nende dokumentide või muude esemete tagastamiseks, samuti vara va-

bastamiseks aresti alt.

83. Karistusest enne tähtaega ja tingimisi enne tähtaega vabastamise asjades saadetakse kohtumääruse ärakiri vastavale kohtuotsuse täitmise koha asutuse ülemale ja otsuse teinud rahvakohtule lisamiseks toimiku juurde.

Kui vabadusekaotuslik karistus asendatakse parandusliku tööga, tuleb saata kohtumääruse ärakiri kahes eksemplaris kinnipidamiskoha ülemale. Üks eksemplar suunatakse edasi Eesti NSV ÜKKM Parandusliku Töö Inspektsioonile (Jaoskonnale). Kohtumääruse ärakiri kinnipeetavate suhtes karistuse režiimi muutmise asjades saadetakse vastavale kinnipidamiskoha ülemale.

84. Kohtuotsuste puhul süüdimõistetu vara konfiskeerimise kohta saadetakse täiteleht ja uurimisorganite poolt süüdimõistetu vara üleskirjutamise ja arestimise aktide ärakirjad konfiskeerimisele kuuluva vara asukoha järgsele rahvakohtule. Kui toimikus puudub süüdimõistetu vara üleskirjutamise ja arestimise akt, saadetakse täiteleht süüdimõistetu viimase elukoha järgsele rahvakohtule ja lisatakse õiend vara üleskirjutamise ja arestimise akti puudumise kohta toimikus.

85. Kui rahvakohus kriminaalasja arutamisel tegi otsuse hüvise sissenõudmise kohta, mis tekitati riisumise või puudujäägiga riikliku, kooperatiivse või ühiskondliku organisatsiooni või kolhoosi varale, siis hiljemalt järgmisel päeval pärast kohtuotsuse jõustumist (edasikaevatud kohtuotsuse puhul - hiljemalt järgmisel päeval pärast toimiku tagastamist Eesti NSV Ülemkohtu poolt kohtuotsuse muutmata jätmise määrusega) kirjutatakse välja täitelehed vastavalt sissenõudjate ja võlgnike arvule ning saadetakse need täitmiseks kohtutäiturile süüdimõistetu vara asukoha järgi tingimata vara üleskirjutamise ja arestimise akti ärakirjaga. Täitelehtede täitmisele pööramisest väljaspool antud rahvakohtu tööpiirkonda teatatakse sissenõudjatele kirjalikult.

Täitelehtedele märgitakse, et sissenõudmine toimub riisumise või puudujäägiga tekitatud kahju hüvitamiseks, samuti näidatakse ära, millise kriminaalkoodeksi paragrahvi järgi on

süüdimõistetu kuritegu kvalifitseeritud.

86. Kriminaal- ja tsiviilkohtu otsuste alusel kahju hüvitamise kohta solidaarsetelt kostjatelt, s.o. mitmelt isikult, antakse välja täitelehed kõigi solidaarsete võlgnike kohta ja need nummerdatakse vastavalt solidaarsete võlgnike arvule (nr. 1, nr. 2, nr. 3 jne.).

Otsuse teinud kohtus seatakse sisse koondtäitetoimik, milles peale otsuse ja määruse ärakirja on märkmed täitelehtede täitmisele pööramise ja andmed väljamõistetud summade laekumise kohta.

87. Kriminaalasi loetakse lõpetatuks ja võib anda kohtu arhiivi alles pärast kohtu poolt tehtud otsuse või määruse täitmisele pööramist ja vastava teate saamist nende täitmisest. Juhul, kui kinnipidamiskohast ei saabu teatist kinnipeetava vabastamise kohta, on kohtusekretär kohustatud sellest õigeaegselt teatama rahvakohtu esimehele või rahvakohtunikule.

Kui vabaduses viibiv süüdimõistetu kuulub kohtuotsuse või -määruse järgi vahistamisele, siis loetakse asi lõpetatuks pärast teate saamist vastavalt miilitsaorganilt süüdimõistetu vahistamise kohta.

88. Kui kriminaaltoimikus on rahvakohtu määrus end varjanud isiku tagaotsitavaks kuulutamise kohta, siis loetakse menetlus lõpetatuks alles pärast selle isiku kinnipidamist ja tema kohta tehtud kohtuotsuse täitmisele pööramist.

Tagaotsitavaks kuulutamise määruse täitmist tuleb süstemaatiliselt kontrollida järelepärimise teel miilitsaorganilt, täitmise viivitamise korral tuleb sellest teatada prokurörile.

89. Kriminaalasi, milles süüdimõistetu on karistatud parandusliku tööga, loetakse lõpetatuks pärast teatise saamist kohtuotsuse ärakirja kättesaamise kohta Eesti NSV ÜKKM vastava Parandusliku Töö Inspektsioonilt (Jaoskonnalt).

90. Kriminaalasi, kus kohtuotsuse järgi on välja mõistetud materiaalne kahju või rahalised summad riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide kasuks või riigituludesse, loetakse

lõpetatuks pärast täitelehe saamist, millele on tehtud märkus täitmise kohta.

91. Kriminaalasi, kus kohtuotsuse järgi on ette nähtud süüdimõistetu vara konfiskeerimine, loetakse lõpetatuks pärast täitelehe saamist, millel on tehtud kohtutäituri märkus vara rahandusorganitele realiseerimiseks andmise kohta.

C. Kohtuotsuste ja -määruste täitmisele pööramine tsiviilasjades

92. Kohtuotsuse jõustumisel tsiviilasjades antakse sissenõudja palvel täiteleht temale isiklikult kätte allkirja vastu toimiku nimekirja lehel või saadetakse posti teel tähitult vastava kaaskirjaga.

Sissenõudja palvel antakse täiteleht täitmiseks vahetult kohtutäiturile.

93. Jõustunud otsuste järgi rahasummade riigituludesse sissenõudmise, riiklikule või ühiskondlikule varale kuriteoga tekitatud kahju sissenõudmise, alimentide sissenõudmise, kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise, töötaja ebaõiges vallandamises või üleviimises või tööle ennistamise kohta tehtud kohtuotsuse mittetäitmises süüdiolevatelt ametiisikutelt rahasummade sissenõudmise korral annab rahvakohus, olenemata sissenõudja palvest, täitelehe täiturile täitmiseks, millest teatab vastavale rahandusorganile või sissenõudjale (Eesti NSV TsPK § 328).

94. Kohtuotsuste alusel antakse välja üks täiteleht. Kui aga täitmine peab toimuma erinevates kohtades või kui otsus on tehtud mitme hageja kasuks või mitme kostja vastu, annab rahvakohus välja sissenõudjate palvel mitu täitelehte, näidates täpselt täitmise koha või otsuse selle osa, mis antud täitelehe järgi kuulub täitmisele.

Igas täitelehes peab olema märgitud sissenõude üldsumma ja loetletud kõik kostjad (Eesti NSV TsPK § 329).

95. Asjades, mille järgi kohtuotsus kuulub viivitamata täitmisele, antakse välja täiteleht hiljemalt järgmisel päeval pärast asja arutamist.

96. Täiteleht alimentide asjades antakse välja hiljemalt järgmisel päeval pärast kohtuotsuse tegemist ja antakse vahetult sama rahvakohtu kohtutäiturile, kui aga võlgnik töötab väljaspool otsuse teinud kohtu tööpiirkonda, siis saadetakse täiteleht sellele rahvakohtule, kelle tööpiirkonnas võlgnik töötab.

Kui võlgnik ei tööta, saadetakse täiteleht rahvakohtule, kelle tööpiirkonnas võlgnik elab.

97. Kui alimente peetakse kinni peale võlgniku põhitöökoha ka veel kohakaaslusel saadavast palgast või samuti pensionist, siis antakse välja mitu täitelehte ja saadetakse täitmiseks vastavatele asutustele ja organisatsioonidele.

Sissenõudja taotlusel võib anda täitelehe alimentide nõudes ka tema kätte.

Täitelehe edasiandmisel või saatmisel alimentide nõudes, teatatakse sellest sissenõudjale kirja teel, märkides täpselt täitelehe edasisaatmise kuupäeva ja rahvakohtu aadressi või võlgniku töökoha, kuhu täiteleht saadeti.

98. Kõik täitelehed, mille järgi sissenõudmine toimub antud rahvakohtu kohtutäituri kaudu, registreeritakse täitedokumentide arvestusraamatus ja tähestikulises sisujuhis. (Tähestikuline sisujuht täidetakse võlgniku järgi).

Saades kohtutäiturilt täidetud täitedokumendi, mis kuulub edasisaatmisele adressaadile, tehakse rahvakohtu kantseleis selle kohta vastav märkus täitedokumentide arvestusžurnaalis (vorm nr. 14).

Kõik täidetud täitelehed, mis on välja antud sama rahvakohtu poolt, paigutatakse vastavatesse kohtutoimikutesse.

99. Tsiviilasi, milles hagi rahuldati, loetakse lõpetatuks pärast täitelehe andmist hagejale või kohtutäiturile.

Tsiviilasi, milles hagi jäeti rahuldamata, loetakse lõpetatuks pärast kohtuotsuse jõustumist.

100. Kui rahvakohus tegi otsuse või määruse trahvi, riigilõivu või teiste summade riigituludesse sissenõudmise kohta, siis loetakse asi lõpetatuks pärast täitelehe saamist, millele on tehtud märkus täitmise kohta.

D. Rahvakohtu ja rahvakohtuniku määruste täitmisele pööramine administratiivasjades

101. Rahvakohtu ja rahvakohtuniku otsuste ja määruste ärakirjad aresti või trahvi, samuti teiste karistusmäärade kohaldamisel pisihuligaansuse, pisispekulatsiooni, liikluseeskirjade pisirikkumise, miilitsatöötaja või rahvamalevlase poolt antud seadusliku korralduse või nõudmise täitmisest kuritahtliku keeldumise, raadioseadmete ebaseadusliku valmistamise ja kasutamise, ühiskondlikult kasulikust tööst eemalehoidmise ja ühiskonnavastase parasiitliku eluviisi, ebakaines olekus avalikes kohtades viibimise ning külmrelvade ebaseadusliku valmistamise, hoidmise ja edasiandmise asjades saadetakse vastavale miilitsaorganile täitmiseks ja teatamiseks korrarikkuja töö- või elukohta.

Määrused alkoholivastase ravi kohaldamise kohta saadetakse rajooni, linna tervishoiuosakonnale täitmiseks.

102. Kui kohus või kohtunik kohaldas korrarikkuja suhtes konfiskeerimist, kirjutatakse välja täiteleht ja antakse kohtutäiturile täitmiseks.

Kui korrarikkuja, kellele on määratud rahatrahv, ei tasu vabatahtlikult, kirjutatakse välja täiteleht ja antakse kohtutäiturile sundtäitmiseks.

X. Asitõendite ja süüdimõistetute isiklike dokumentide hoidmine ning arvestus

103. Asitõendid kriminaalasjades, mis on saabunud rahvakohtusse uurimisorganitelt või lisatud toimikule rahvakohtu

poolt, samuti dokumendid ja asjad, mis ei ole asitõendid, kuid on ära võetud süüdistatavatelt ja kohtualustelt, võetakse vastu ja hoitakse alal kohtus ning peale otsuse jõustumist tagastatakse omanikule, hävitatakse või konfiskeeritakse vastavalt kohtuotsusele.

104. Asitõendid, mida ei saa lisada kriminaaltoimikusse, hoitakse kohtusekretäri vastutusel selleks ettenähtud kohtades (seifides, kappides jne.).

Need asitõendid võetakse vastu uurimisorganite poolt koostatud asitõendite nimekirja või õiendi järgi ja registreeritakse asitõendite arvestusraamatus (vorm nr. 15).

Kui asitõendite üleandmisel puudub vastav nimekiri või õiend, siis koostatakse akt, millele kirjutavad alla rahvakohtu esimees või rahvakohtunik ja kantselei juhataja või kohtusekretär.

105. Kohtuotsuse tegemisel asitõendite edasise saatuse kohta märgitakse asitõendite arvestusraamatus, millal see otsus oli tehtud ja millal see oli täidetud vastava akti järgi (akt asitõendite hävitamise kohta, akt või kviitung asitõendite üleandmise kohta realiseerimiseks või konfiskeerimiseks jne.). Dokumendid asitõendite hävitamise või edasiandmise kohta lisatakse kohtutoimikusse.

106. Vahi all viibivatelt süüdistatavatelt äravõetud passid, sõjaväepiletid, tööraamatud ja teised isiklikud dokumendid tuleb hoida toimikus kuni kohtuotsuse jõustumiseni.

Kriminaalasja menetluse lõpetamise ja süüdistatava vahi alt vabastamise korral tuleb need tagastada omanikule.

107. Kui isikut karistati vabadusekaotusega, siis pärast kohtuotsuse jõustumist saadetakse tema pass viimase elukohajärgsele miilitsaorganile. Sõjaväepilet saadetakse sõjakomissariaadile arveloleku koha järgi.

Saatekirjades märgitakse kriminaalkoodeksi paragrahv, mille järgi isik on süüdi mõistetud, ja karistuse määr.

108. Süüdimõistetu tööraamat, ametiühingupilet ja teised

isiklikud dokumendid saadetakse vastava kinnipidamiskoha ülemale.

Ülalmärgitud dokumendid saadetakse kuuluvusel käskjalaga või selle võimaluse puudumisel tähitud kirjaga. Dokumentide saatmisel käskjalaga võetakse kaaskirja ärakirjale allkiri dokumentide vastuvõtmise kohta.

XI. Kohtutoimikute ja kohtudokumentide väljaandmise kord

109. Kohtutoimikuid antakse tutvumiseks välja ainult rahvakohtu esimehe, rahvakohtuniku või kantselei juhataja loal.

Toimikuga tutvumine võib toimuda ainult rahvakohtu ruumides.

110. Kohtutoimikuid antakse tutvumiseks:

a) kohtualusele, kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale kriminaalasjades; pooltele ja kolmandatele isikutele tsiviilasjades - isikut tõendava dokumendi esitamisel (pass, ametitõend, volitus jne.);

b) advokaatidele, kes esinevad kriminaal- ja tsiviilasjades, - õigusnõuandla orderi ja isikut tõendava dokumendi esitamisel;

c) teistele isikutele, kes esinevad tsiviilasjades - rahvakohtus asjaajamiseks antud volituse ja isikut tõendava dokumendi esitamisel;

d) Eesti NSV Ülemkohtu revidentidele, konsultantidele ja liikmetele - ametitõendi esitamisel;

f) ühiskondlikele süüdistajatele ja ühiskondlikele kaitsjatele - dokumentide esitamisel, mis tõendavad neile antud ülesandeid ja nende isikut.

Tutvumiseks väljaantud toimikute lehed peavad olema kokkuõmmeldud ja nummerdatud.

111. Kohtutoimikuid saadetakse vastavatele organitele ainult nende kirjalikul nõudmisel kas posti teel või käskja-

laga ja rahvakohtu esimehe või rahvakohtuniku korraldusel.

Kuni toimiku rahvakohtusse tagastamiseni hoitakse nõudekiri väljasaatmise kohta ja saatekirja ärakiri kontrollkaante vahel.

Arvestus-statistilisele kaardile märgitakse kellele, millal ja millise nõudmise põhjal on toimik välja saadetud ning millal see saabus tagasi rahvakohtusse.

112. Üksikud dokumendid kohtutoimikust, nende dokumentide tõestatud ärakirjad ja kirjalikud teatised toimikute kohta antakse kohtualustele, süüdi- ja õigeksmõistetuile, pooltele tsiviilprotsessis ja nende esindajaile ainult nende kirjalikule avaldusele märgitud rahvakohtu esimehe või rahvakohtuniku resolutsiooni alusel ühes vajalikel juhtudel riigilõivu tasumisega (Eesti NSV TsPK § 62 lg. 5). Mainitud avaldused lisatakse kohtutoimiku juurde.

113. Tsiviilasjus poolte esitatud algdokumendid tagastatakse pooltele, kusjuures toimikusse tuleb jätta see dokumendi ärakiri, mis on tõestatud dokumenti esitanud poole või rahvakohtuniku poolt.

XII. Rahvakohtu arhiivi organiseerimine

114. Lõpetatud menetlusega kohtutoimikud, täitetoimikud, raamatud, žurnaalid ja kartoteegid antakse hoiule antud rahvakohtu arhiivi, milline on arhivaari, kantselei juhataja või kohtusekretäri hooldamisel.

115. Kohtutoimikute ja kaustade arhiivi andmisel tuleb õmmelda ja nummerdada kõik toimikutele ja kaustadele lisatud materjalid, lõpetada nimekirja lehed ja tõestada kohtusekretäri allkirjaga lehtede arv toimikutes ja kaustades.

116. Toimikute materjalide arhiivi andmisel koostatakse nende kohta nõuetekohane nimekiri, millele kirjutavad alla rahvakohtu esimees või rahvakohtunik ja kantselei juhataja või kohtusekretär.

Arhiivi antud toimikute, žurnaalide, raamatute ja kaustade kaantele ning arvestus-statistilistele kaartidele pannakse arhiivi number arhiivinimekirja järgi.

Kohtutoimikud hoitakse arhiivis aastate järgi arhiivinumbrite järjekorras.

117. Toimikute ja teiste materjalide arvestusel ja säilitamisel tuleb juhinduda NSV Liidu Ülemkohtu esimehe poolt 9. veebruaril 1963.a. ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Arhiivi Peavalitsuse ülema poolt 26. veebruaril 1963.a. kinnitatud juhendist "NSV Liidu, liiduvabariikide kohtuorganite, notariaadi ja advokatuuri dokumentaalsete materjalide loetelu ja säilitamise tähtajad."

XIII. Asjaajamise vastuvõtmine ja üleandmine rajooni (linna) rahvakohtu kantselei juhataja (kohtusekretäri) vahetuse puhul

118. Kui vahetatakse rahvakohtu kantselei juhataja (kohtusekretär), kelle vastutavale hoiule on antud kohtutoimikud ja teised materjalid, tuleb need üle anda vastava akti alusel.

Toimikute ja materjalide vastuvõtmise ja üleandmise juures peab viibima rahvakohtu esimees või rahvakohtunik.

119. Enne toimikute ja muude materjalide vastuvõtmist ja üleandmist kohustab rahvakohtu esimees või rahvakohtunik materjale üleandjal töötajal vormistada need nõutaval kujul ning tegema kõik vajalikud sissekanded üleantavates toimikutes, raamatutes ja kaartidel.

120. Rahaliste vahendite vastuvõtmisel ja üleandmisel tuleb kõik rahalised dokumendid ja arvepidamise raamatud viia ažuuri ja kooskõlastada riigipanga väljavõtetega. Avansi jäägid sularahas tuleb tagastada riigipanka ja postmargid anda üle aktiga vastuvõtjale.

121. Toimikute ja materjalide vastuvõtmise ja üleandmise aktile kirjutavad alla üleandja, vastuvõtja ja juuresolnud rahvakohtu esimees või rahvakohtunik.

8.

Väljavõte

EESTI NSV ÜHISKONDLIKU KORRA KAITSE MINISTEERIUMI MIILITSA MITTEKOOSSEISULISTE TÖÖTAJATE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud Eesti NSV Ühiskondliku korra kaitse ministri poolt 1962.a. 30. novembril

I. Üldeeskirjad

1. Kuritegevuse ja avaliku korra rikkumiste ärahoidmise ja väljajuurimise ülesannete edukama lahendamise eesmärgil võivad Eesti NSV Ühiskondliku Korra Kaitse Ministeeriumi miilitsaorganid vabatahtlikkuse alusel oma töösse kaasa tõmmata mittekoosseisulisi töötajaid.

Miilitsa mittekoosseisulised töötajad valitakse välja kooskõlastatult kohalike parteiorganitega Ühiskondliku Korra Kaitse Ministeeriumi, Riikliku Julgeoleku Komitee, prokuratuuri- ja kohtuorganite ning Nõukogude armee pensionäride, samuti parimate rahvamalevlaste ja kodanike hulgast, keda iseloomustatakse positiivselt ja kes oma kvalifikatsioonilt ja tööalaste kogemuste järgi on võimelised osutama abi miilitsaorganitele võitluses kuritegevuse ja teiste õiguserikkumistega.

2. Miilitsa mittekoosseisuliste töötajate juhtimist teostavad vastavate miilitsaorganite ülemad.

3. Miilitsa mittekoosseisulisi töötajaid võib kasutada:

koos koosseisuliste miilitsatöötajatega avaliku korra kaitse ja kuritegevuse vastu võitlemise ürituste väljatöötamisel ja elluviimisel;

kogemuste edasiandmiseks, õppuste läbiviimiseks ja konsultatsioonideks üksikutes tööalastes küsimustes;

avaliku korra rikkumisi ja kuritegude toimepanemist soodustavate põhjuste ja tingimuste väljaselgitamiseks ja tundmaõppimiseks ning nende kõrvaldamiseks suunatud abinõude väljatöötamisel ja ellurakendamisel;

õiguskorra rikkumiste ärahoidmiseks teostatava profülaktilise töö läbiviimisel;

ühiskonnavastase, parasiitliku eluviisiga, oma sissetulekutele mittevastavalt elavate, aga samuti varem ohtlike kuritegude eest karistatud isikute väljaselgitamiseks, et takistada nende poolt õiguserikkumiste toimepanemist;

käendusele antud isikute ümberkasvatamise abinõude rakendamisel, kasutades selleks üldsuse abi või individuaalset šeflust;

miilitsaorganite positiivsete töökogemuste üldistamiseks ja levitamiseks;

abi osutamiseks vabatahtlikele rahvamalevatele, seltsimehelikele kohtutele, järelevalvekomisjonidele, alaealiste asjade komisjonidele, tänavakomiteedele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele avaliku korra kaitsmise ja õiguserikkujate ümberkasvatamisega seotud töös;

miilitsaorganeisse saabunud üksikute kaebuste ja avalduste kontrollimiseks.

4. Miilitsa mittekoosseisulisi töötajaid võib kasutada samuti eriülesannete täitmisel:

Kriminaalasjade uurimisel:

koos koosseisuliste miilitsatöötajatega üksikute kriminaaltoimikute tundmaõppimisel ja nendes vajalike ürituste läbiviimisel;

abi osutamiseks juurdlust teostavatele koosseisulistele

miilitsatöötajatele üksikute juurdlustoimingute läbiviimisel;

partei- ja nõukogude organitele, aga samuti ettevõtetele, organisatsioonidele ning asutustele juurdluse käigus väljaselgitatud kuritegude sooritamist soodustavate põhjuste ja tingimuste kohta esitatavate informatsioonide ettevalmistamisel.

Miilitsa väliteenistuses:

mittekoosseisuliste teenistusinspektoritena, piirkonnavolinikena, miilitsaorganite korrapidaja abidena ning liinipostide ja -punktide ülemate abidena;

kodanike (peamiselt elukondlikku laadi) kaebuste ja avalduste kontrollimiseks;

koosseisulistelt miilitsatöötajatelt saadud mitmesuguste ülesannete täitmiseks.

Riikliku autoinspektsiooni töös:

transpordivahendite ja jalakäijate liiklemise järelevalve teostamiseks ja väljaselgitatud liiklemise eeskirjade rikkumiste lahendamiseks;

automajandite töö ja transpordivahendite tehnilise seisukorra kontrollimiseks.

Passisüsteemi kindlustamisel:

passirežiimi kontrollimiseks asustatud punktides, ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

Ametkonnavälise valveteenistuse töös:

ametkonnavälise valveteenistuse töö inspekteerimiseks ja kontrollimiseks;

abi osutamiseks valveteenistuse osakondade ja jaoskondade finants-majandusliku tegevuse kontrollimisel ja revideerimisel;

tehniliste vahendite väljatöötamisel ja juurutamisel valveteenistuses;

valveteenistuse mittekoosseisuliste brigadiridena ja inspektoritena.

II. Miilitsa mittekoosseisuliste töötajate kohustused ja õigused

5. Miilitsa mittekoosseisuline töötaja on kohustatud:

hästi teadma ja rangelt juhinduma miilitsa tööd reglementeerivatest seadustest, valitsuse määrustest, määrustikest ja juhenditest ning kohalike võimuorganite otsustest, milliste täitmise järelevalve on pandud miilitsaorganeile;

kaitsma sotsialistlikku omandit, kodanike isiksust ja õigusi ning sotsialistlikku õiguskorda kuritegelike rünnete eest;

ausalt ja kohusetruult suhtuma temale pandud kohustuste täitmisesse, rangelt järgima sotsialistlikku seaduslikkust;

eeskujuliku käitumisega teenistuses ja isiklikus elus hoidma kõrgel miilitsa mittekoosseisulise töötaja au ja väärikust;

teenistuskohustuste täitmisel kaasas kandma ametitunnistust ja vajalikel juhtudel seda esitama;

nõudma kodanikelt avaliku korra rikkumise lõpetamist ja vajaduse korral isikuttõendavate dokumentide, transpordivahendite juhtidelt aga juhiloa esitamist.

6. Miilitsa mittekoosseisulisel töötajal on õigus:

kinni pidada õiguserikkujaid ja vajaduse korral toimetada neid miilitsa korrapidajaruumi või piirkonnavoliniku ametiruumi;

kasutada kurjategijate jälitamiseks ja vältimatut meditsiinilist abi vajavate isikute raviasutusse toimetamiseks riiklikele organitele ja ühiskondlikele organisatsioonidele, samuti eraisikutele kuuluvat autotransporti (välja arvatud spetsiaalne, valitsuse ja diplomaatiline autotransport);

siseneda elu- ja ametiruumidesse kurjategijate ja kuriteo sooritamises kahtlustatavate isikute tagaotsimiseks ja kinnipidamiseks ning sooritatavate kuritegude tõkestamiseks;

olenevalt üleastumise iseloomust koostada protokolle,

millised antakse üle piirkonnavolinikule või miilitsaorgani ülemale (asetäitjale) järgmistel juhtudel:

- pisihuligaansuse ja pisispekulatsiooni faktide kohta;
- kohalike võimuorganite otsustega kehtestatud avaliku korra kaitse eeskirjade ja tänavatel ning teistes avalikes kohtades laste käitumisreeglite rikkumise kohta;
- nõukogude kaubandust reguleerivate eeskirjade rikkumise kohta;
- passirežiimi rikkumise faktide kohta;
- transpordivahendite ekspluatatsiooni ja liiklemise eeskirjade rikkumise kohta.

7. Miilitsa mittekoosseisulisele töötajale antakse allkirja vastu miilitsaorgani ülema poolt alla kirjutatud vormikohane isikuttõendav tunnistus, märkusega: "Miilitsa mittekoosseisuline töötaja."

8. Komandeeringul viibimisel tasutakse mittekoosseisulisele töötajale päevaraha, ööbimis- ja sõidukulud üldistel alustel.

III. Miilitsa mittekoosseisulise töötaja vormistamise kord

9. Miilitsa mittekoosseisulise töötaja vormistamine toimub vastava miilitsaorgani ülema käskkirjaga isikliku avalduse alusel ja partei- või ühiskondliku organisatsiooni positiivse soovituse või iseloomustuse olemasolu korral peale käesoleva põhimäärusega tutvumist.

IV. Ergutus- ja karistusabinõud

10. Miilitsa mittekoosseisulisi töötajaid, kes võtavad aktiivselt osa avaliku korra kaitsmisest ja võitlusest kuritegevusega, ergutatakse töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede, Eesti NSV ühiskondliku korra kaitse ministri, miilitsavalitsuste ülemate ning linnade ja rajoonide miilitsaorganite, samuti raudtee miilitsaosakonna (-jaoskondade) ülemate poolt tänu avaldamisega, aukirjadega jne., kusjuures eriti silmapaistvaid töötajaid esitatakse valitsuse autasude saamiseks.

11. Toimepandud ülesastumiste eest võidakse määrata miilitsa mittekoosseisulistele töötajatele järgmised distsiplinaarkaristused: märkus, noomitus, vali noomitus ja äärmise abinõuna mittekoosseisuliste töötajate ridadest väljaheitmine.

12. Nõukogude seadusliikuse rikkumise eest miilitsa mittekoosseisuline töötaja võetakse vastutusele vastavalt kehtivatele seadustele.

EESTI NSV ADVOKAATIDE KOLLEEGIUMI PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE KOHTA

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
1966.a. 22. veebruari seadlus
(ENSV ÜVT 1966, nr.9, art.46)

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium **o t s u s t a b**:

1. Kinnitada juurdelisatud "Eesti NSV Advokaatide Kolleegiumi põhimäärus" ning kehtestada see seadluse vastuvõtmise kuupäevast.

2. Lugeda kehtivuse kaotanuks Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi 8. juuni 1961.a. seadus "Eesti NSV Advokaatide Kolleegiumi põhimääruse" kinnitamise kohta" (Eesti NSV Ülemnõukogu Teataja, 1961.a. nr. 23 art. 79).

EESTI NSV ADVOKAATIDE KOLLEEGIUMI PÕHIMÄÄRUS

I. Üldeeskirjad

1. Vastavalt "Eesti NSV kohtukorralduse seaduse" paragrahvile 13 on Eesti NSV Advokaatide Kolleegium advokaaditööga tegutsevate isikute vabatahtlik koondis, kes täidab temale pandud ülesandeid, juhindudes kehtivast seadusandlusest ja käesolevast põhimäärusest.

2. Advokaatide Kolleegiumi ülesanneteks on: elanikkonnale, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele juriidilise abi osutamine, kodanike õiguste ja seaduslike huvide kaitsmine kohtus; aktiivne osavõtt seaduslikkuse ja õiguskorra edasisest kindlustamisest; osavõtt kuritegude ja teiste õiguserikkumiste ärahoidmisest; nõukogude seadusandluse propageerimine elanikkonna hulgas.

3. Advokaatide Kolleegium täidab temale pandud ülesandeid:

1) advokaatide osavõtu teel kriminaalasjade eeluurimisest ja kohtulikust arutamisest süüdistatavate kaitsjatena, kannatanute, tsiviilhagejate ja tsiviilkostjate esindajatena;

2) advokaatide osavõtu teel tsiviilasjadest hagejate, kostjate ja kolmandate isikute esindajatena kohtus;

3) advokaatide poolt kodanike soovil avalduste, kaebuste ja teiste õigusliku iseloomuga dokumentide koostamise teel;

4) juriidilise konsultatsiooni (nõuanded, õiguslike küsimuste selgitamine jm.) teel;

5) ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kohtu- ja arbitraažiasjade ajamise ja muu juriidilise abi osutamise teel;

6) administratiivasjade ajamise teel;

7) elanikkonna hulgas nõukogude seadusandluse propageerimise teel.

4. Advokaaditööga võib tegelda ainult isik, kes kuulub Advokaatide Kolleegiumi koosseisu. Advokaatide Kolleegiumi liikmed - advokaadid - töötavad õigusnõuandlates.

5. Advokaatide Kolleegiumi rahalised vahendid moodustatakse summadest, mis laekuvad honorarina juriidilise abi andmise eest.

Advokaatide poolt kodanikele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele osutatud juriidilise abi eest tasu suurus ja tasustamise kord kehtestatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatava instruktsiooniga.

Advokaatide töö tasustamise kord kehtestatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatava advokaatide töö tasusta-

mise põhimäärusega.

6. Eesti NSV Advokaatide Kolleegium on juriidiline isik ja tal on oma nimetusega pitsat.

7. Advokaatide Kolleegium vabastatakse koosseisude, ametipalkade, töötasufondi ja administratiiv-majanduskulude eelarve registreerimisest finantsorganites.

II. Advokaatide Kolleegiumi organid

8. Advokaatide Kolleegiumi organiteks on:

1) Advokaatide Kolleegiumi liikmete üldkoosolek;

2) Advokaatide Kolleegiumi presiidium;

3) revisjonikomisjon.

Advokaatide Kolleegiumi kõrgeimaks organiks on Advokaatide Kolleegiumi liikmete üldkoosolek.

9. Advokaatide Kolleegiumi liikmete üldkoosolek:

1) valib Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi ja revisjonikomisjoni;

2) kuulab ära ja kinnitab presiidiumi ja revisjonikomisjoni tegevuse aruanded ning võtab vastu otsuseid Advokaatide Kolleegiumi töö küsimustes;

3) määrab kindlaks Advokaatide Kolleegiumi liikmete arvulise koosseisu, esitades oma otsuse selles küsimuses Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Juriidilisele Komisjonile kinnitamiseks;

4) kinnitab Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi ja õigusnõuandlate administratiiv-majanduspersonali palgamäärad;

5) kinnitab Advokaatide Kolleegiumi tulude ja kulude eelarve ning eelarve täitmise aruande;

6) määrab kindlaks eraldiste suuruse advokaatide töötasust Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi administratiiv-majanduspersonali ülalpidamiseks ja advokaatide puhkuse tasuks;

7) kinnitab kooskõlastatult ametiühingu organisatsiooni-

ga Advokaatide Kolleegiumi töösisekorra eeskirjad;

8) vaatab läbi teisi küsimusi, mis on seotud Advokaatide Kolleegiumi tegevusega.

10. Advokaatide Kolleegiumi liikmete üldkoosolek kutsutakse kokku Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi initsiatiivil või vähemalt ühe kolmandiku Kolleegiumi liikmete nõudmisel.

Advokaatide Kolleegiumi liikmete üldkoosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa vähemalt kaks kolmandikku Advokaatide Kolleegiumi koosseisust. Kõik küsimused otsustatakse üldkoosolekul lahtisel hääletamisel. Otsus loetakse vastuvõetuks kohalolijate lihthäälteenamusega.

11. Üldkoosolekute vahelisel perioodil juhib Advokaatide Kolleegiumi tegevust Advokaatide Kolleegiumi presiidium.

Advokaatide Kolleegiumi presiidium:

1) organiseerib õigusnõuandlaid ja juhib nende tegevust ning kontrollib õigusnõuandlate ja üksikute advokaatide tööd;

2) võtab vastu Kolleegiumi liikmeks ja stažööride kooosseisu, organiseerib stažeerimist, jaotab advokaate õigusnõuandlate vahel, teostab väljaarvamist Kolleegiumi liikmete hulgast ja stažööride koosseisust;

3) määrab ja vabastab töölt õigusnõuandlate juhatajaid;

4) kinnitab õigusnõuandlate koosseisud ja eelarved;

5) korraldab üritusi Kolleegiumi liikmete ideelis-poliitilise taseme ja juriidilise kvalifikatsiooni tõstmiseks, organiseerib advokaatide osavõttu nõukogude seadusandluse propageerimisest;

6) üldistab ja levitab õigusnõuandlate ja advokaatide töökogemusi;

7) organiseerib õigusnõuandlate tööd kolhooside ja sovhooside juriidilisel teenindamisel, samuti seltsimehelikele kohtutele ja vabatahtlikele rahvamalevatele juriidilise abi osutamisel;

8) organiseerib advokaadipraktika üldistamise alusel kuritegevuse ja teiste seaduslikkuse rikkumiste põhjuste uurimist ning teeb ettepanekuid õiguserikkumiste ärahoidmiseks;

9) kontrollib advokaatide poolt antava juriidilise abi eest tasustamise korrast kinnipidamist;

10) vaatab läbi Kolleegiumi liikmete distsiplinaarüleastumise asju ja määrab süüdlastele distsiplinaarkaristusi;

11) töötab välja Advokaatide Kolleegiumi töösisekorra eeskirjad, esitades need kinnitamiseks üldkoosolekule ning kontrollib nende eeskirjade täitmist;

12) koostab ja annab välja metoodilisi juhiseid ning õppevahendeid advokaaditöö üksikute alade kohta;

13) organiseerib advokaatide töönõupidamisi;

14) võtab tarvitusele abinõud advokaatide ja Advokaatide Kolleegiumi administratiiv-majanduspersonali materiaal-elukondlike tingimuste parandamiseks;

15) kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega määrab ergutusabinõusid advokaatidele ja Advokaatide Kolleegiumi administratiiv-majanduspersonalile;

16) käsutab Kolleegiumi vahendeid vastavalt eelarvele;

17) esindab Advokaatide Kolleegiumi riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes organisatsioonides;

18) peab statistilist ja finantsaruandlust kehtestatud vormide kohaselt ja esitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Juriidilisele Komisjonile aruandeid Advokaatide Kolleegiumi tegevuse kohta;

19) annab oma tegevusest aru advokaatide üldkoosolekule.

12. Advokaatide Kolleegiumi presiidium ja revisjonikomisjon valitakse lahtisel hääletamisel kolmeks aastaks üldkoosoleku poolt kindlaksmääratud arvul.

Valituks loetakse kandidaadid, kes on saanud enamuse üldkoosolekust osavõtvate advokaatide häältest.

Advokaatide Kolleegiumi presiidium ja revisjonikomisjon valivad oma koosseisust esimehe ja tema asetäitja lahtisel hääletamisel.

Presiidiumi või revisjonikomisjoni koosseisust ühe liikme väljalangemise korral viiakse läbi täiendavad valimised järgmisel Advokaatide Kolleegiumi üldkoosolekul.

Advokaatide Kolleegiumi liikmete üldkoosolekul on õigus lahtisel hääletamisel ära kutsuda presiidiumi ja revisjonikomisjoni koosseisust isiku, kes ei ole õigustanud temale osutatud usaldust. Ärakutsutuks loetakse isik, kelle ärakutsumise poolt hääletas enamus üldkoosolekust osavõtvatest advokaatidest.

13. Advokaatide kolleegiumi presiidium on otsustusvõimeline, kui tema koosolekust võtab osa vähemalt pool presiidiumi koosseisust. Kõik otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega.

Juhul, kui presiidiumi istungist ei võta osa kõik liikmed, ja küsimuse otsustamisel hääled jagunevad pooleks, lükatakse arutatava küsimuse läbivaatamine edasi järgmisele presiidiumi istungile, kutsudes sinna välja kõik presiidiumi liikmed.

14. Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi esimees:

1) juhatab presiidiumi istungeid;

2) organiseerib ja planeerib presiidiumi tööd ja valmistab ette materjalid presiidiumis läbivaatamiseks;

3) tagab kaebuste ja advokaatide tegevuse kohta saadud teiste materjalide kontrollimist ning annab need läbivaatamiseks presiidiumile või õigusnõuandla advokaatide kollektiivile ühiskondliku mõjutamise vahendite rakendamiseks;

4) juhib Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi administratiiv-majanduspersonali tööd ning võtab tööle ja vallandab presiidiumi aparaadi töötajaid.

Presiidiumi esimees ja tema asetäitja saavad töötasu vastavalt kinnitatud koosseisudele ja neil on õigus tegelda advokaadipraktikaga.

15. Advokaatide Kolleegiumi revisjonikomisjon revideerib presiidiumi ja õigusnõuandlate finants-majanduslikku tegevust.

III. Õigusnõuandlad

16. Õigusnõuandlad osutavad juriidilist abi elanikkonnale, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele.

Õigusnõuandlate koosseisu ja asukoha määrab Advokaatide Kolleegiumi presiidium kooskõlastatult vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteega.

Õigusnõuandlat juhib Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi poolt advokaatide hulgast nimetatud nõuandla juhataja.

17. Õigusnõuandla juhataja:

1) tegutseb Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi volituse alusel;

2) organiseerib kogu õigusnõuandla tööd, võtab tööle ja vallandab töölt administratiiv-majandusala töötajaid;

3) jaotab tööd advokaatide vahel, arvestades nende kvalifikatsiooni, töö mahtu, asja keerulisust ja isiklikku pöördumist;

4) kooskõlas kehtiva juhendiga määrab kindlaks tasu määra advokaatide poolt tehtava töö eest;

5) kontrollib advokaatide töö kvaliteeti ja nende poolt töösisekorra eeskirjade täitmist;

6) advokaatide töö parendamiseks organiseerib ja viib läbi advokaatide nõupidamisi ning teisi üritusi;

7) käsutab krediite kinnitatud eelarve ulatuses.

Õigusnõuandla juhataja saab töötasu vastavalt kinnitatud koosseisudele ja tal on õigus tegelda advokaadipraktikaga.

18. Õigusnõuandla avab jooksva arve Riigipanga osakonnas, samuti on tal oma nimetusega pitsat.

19. Õigusnõuandlal on õigus vajaduse korral nõuda riiklikelt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt asjas vajalikke õiendeid, iseloomustusi ja teisi dokumente.

IV. Advokaatide Kolleegiumi liikmeks vastuvõtmine ja Kolleegiumist väljaarvamine

20. Advokaatide Kolleegiumi liikmeks võib vastu võtta ainult kõrgema juriidilise haridusega isikuid. Noori spetsialiste võib kolleegiumi liikmeks vastu võtta alles pärast seda, kui nad on läbi teinud stažeerimise õigusnõuandlates tähtajaga kuni üks aasta. Stažeerimise kord määratakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Juriidilise Komisjoni poolt kinnitatava juhendiga.

21. Advokaatide Kolleegiumi liikmeks ei või vastu võtta kohtulikku karistust omavaid isikuid, samuti uurimise või kohtu all viibivaid isikuid.

22. Avaldused Advokaatide Kolleegiumi liikmeks vastuvõtmise kohta vaadatakse üldreeglina läbi avaldaja juuresolekul hiljemalt 30 päeva jooksul, arvates nende saabumisest Advokaatide Kolleegiumi presiidiumile.

23. Advokaatide Kolleegiumist väljaarvamine võib toimuda:

1) advokaadi omal soovil;

2) kui kolleegiumi liige oma tööalaste omaduste poolest on advokaaditööks kõlbmatu.

Advokaadil, kes on lahkunud Kolleegiumist valitavale ametikohale, on õigus peale volituste lõppemist Kolleegiumi tagasi pöörduda.

24. Teise liiduvabariigi Advokaatide Kolleegiumi liiget võib üle tuua Eesti NSV Advokaatide Kolleegiumi, kui kolleegiumide presiidiumide vahel on selleks kokkulepe, kusjuures ületoomisel säilub advokaadil pidev tööstaaž.

V. Advokaadi õigused ja kohustused

25. Advokaat on kohustatud oma töös rangelt täitma nõukogude seadusi, kohusetruult kaitsma oma volitajate ja kaitsealuste õigusi ja seaduslikke huve ning kaasa aitama sotsialistliku õigusemõistmise õigele teostamisele.

26. Advokaat ei tohi avaldada andmeid, mis temale on teatavaks saanud seoses juriidilise abi andmisega.

27. Advokaadil ei ole õigust võtta endale ülesannet asja ajamiseks:

1) kui asja otsustamisest võtab osa ametiisik, kellega advokaat on sugulusvahekorras;

2) kui tema antud asjas andis varem juriidilist abi isikule, kelle huvid on vastuolus advokaadi poole pöördunud kodaniku huvidega või kui ta on varem asjast osa võtnud kohtunikuna, uurijana, prokurörina, juurdlust teostanud isikuna, tunnistajana, eksperdina, tõlgina või manukana.

Advokaadil ei ole õigust teostada mitme kohtualuse kaitset, kui ühe kaitsmise huvid on vastuolus teise kaitsmise huvidega.

28. Advokaadil ei ole õigust loobuda endale võetud kohustusest kaitsta süüdistatavat.

29. Advokaatide õigused ja kohustused esinemisel kohtus tsiviil- ja kriminaalasjades määratakse vastavalt tsiviilprotsessi ja kriminaalprotsessi seadusandlusega.

30. Advokaadid ei või töötada ettevõtetes, asutustes, riiklikes ja ühiskondlikes organisatsioonides, välja arvatud töö teaduslikul ja pedagoogilisel alal.

31. Advokaadil on õigus ajutise töövõimetuse toetusele ja pensionilisele kindlustatusele üldistel alustel tööliste ja teenistujatega.

32. Advokaadil on õigus osa võtta kõikide Kolleegiumi tööga seotud küsimuste arutamisest, valida ja olla valitud Advokaatide Kolleegiumi organitesse.

33. Advokaadil on õigus Advokaatide Kolleegiumi juhtiva organi poolt tema kohta tehtud otsuse peale ühe kuu jooksul, arvates otsuse vastuvõtmise kuupäevast, edasi kaevata Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Juriidilisele Komisjonile, kelle otsus on lõplik.

34. Advokaat on kohustatud pidevalt täiendama oma teadmisi, tõstma oma ideelis-poliitilist taset ja tööalast kvalifikatsiooni.

VI. Advokaatide ergutusabinõud

35. Advokaatide Kolleegiumi presiidiumil ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Juriidilisel Komisjonil on õigus määrata ergutusabinõusid eriti silmapaistnud advokaatidele, kes on oma ülesandeid eeskujulikult täitnud, samuti kauaaegse ja laitmatu töö eest. Kõigi ergutusabinõude kohaldamine Advokaatide Kolleegiumi presiidiumi poolt toimub kooskõlastatult ametiühingu kohaliku komiteega.

36. Ergutusabinõudeks on:

1) kiitus;
2) autasustamine aukirjaga;
3) rahaline preemia;
4) autasustamine hinnalise kingitusega.

VII. Advokaatide distsiplinaarvastutus

37. Advokaatide poolt oma ülesannete kohusetundetu täitmise, töösisekorra eeskirjade rikkumise, honorari võtmisel kehtiva korra rikkumise ja teiste üleastumiste toimepanemise eest,

mis häbistavad advokaadi nimetust ja väärikust, määrab Advokaatide Kolleegiumi presiidium neile distsiplinaarkaristusi.

Kui advokaadi poolt toimepandud distsiplinaarüleastumine on vähese tähtsusega ja puudub vajadus karistuse määramiseks, võib Advokaatide Kolleegiumi presiidium anda selle küsimuse läbiarutamiseks vastava õigusnõuandla advokaatide üldkoosolekule.

38. Distsiplinaarkaristusteks on:

1) märkus;
2) noomitus;
3) vali noomitus.

39. Distsiplinaarasja ei või algatada, kui distsiplinaarüleastumise toimepanemise päevast on möödunud üle kuue kuu või selle teatavakssaamise päevast üle ühe kuu.

40. Kui Kolleegiumi presiidium loeb mitteküllaldaseks distsiplinaarkaristuse vahendid, rakendatakse äärmise abinõuna Advokaatide Kolleegiumist väljaheitmist.

41. Kui ühe aasta jooksul, arvates distsiplinaarkaristuse määramise päevast, ei määrata advokaadile uut distsiplinaarkaristust, loetakse karistus kustunuks.

VIII. Advokaatide Kolleegiumi üldine juhtimine ja järelevalve tema tegevuse üle

42. Advokaatide Kolleegiumi üldist juhtimist ja järelevalvet tema tegevuse üle teostab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon annab juhendeid käesoleva põhimääruse rakendamiseks.

43. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon vaatab läbi kaebusi Eesti NSV Advokaatide Kolleegiumi juhtivate organite otsuste peale, samuti on tal õigus omal initsiatiivil tühistada või muuta eelnimetatud organite otsu-

seid, mis on vastuolus kehtivate seadustega või muude eeskirjadega.

10.

SELTSIMEHELIKE KOHTUTE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE KOHTA

Eesti NSV 1961.a. 26. detsembri seadus
(ENSV ÜT 1961, nr. 52, art. 182)

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu
o t s u s t a b :

Kinnitada "Seltsimehelike kohtute põhimäärus."

SELTSIMEHELIKE KOHTUTE PÕHIMÄÄRUS[1]

I. Seltsimehelike kohtute ülesanded ja organiseerimise kord

§ 1. Seltsimehelikud kohtud on valitavad ühiskondlikud organid, kelle ülesanne on aktiivselt kaasa aidata kodanike kasvatamisele töösse ja sotsialistlikku omandisse kommunistliku suhtumise ning sotsialistliku ühiselu reeglite täitmise

---

[1] Põhimäärus on toodud koos muudatustega, mis on tehtud ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1964.a. 29. veebruari seadlusega (ENSV ÜT 1964, nr. 10, art. 54) ja 1965.a. 29. juuni seadlusega (ENSV ÜT 1965, nr. 26, art. 88).

vaimus, nõukogude inimestes kollektiivsuse ja seltsimeheliku abistamise tunde, kodanike väärikusest ja aust lugupidamise arendamisele. Peamine seltsimehelike kohtute töös on õiguserikkumiste ja üleastumiste ärahoidmine, inimeste kasvatamine veenmise ja ühiskondliku mõjutamise ning ühiskonnavastaseid tegusid hukkamõistva õhkkonna loomise teel. Seltsimehelikud kohtud väljendavad kollektiivi tahet ja vastutavad tema ees.

§ 2. Ettevõtetes, asutustes, organisatsioonides, kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes moodustatakse seltsimehelikud kohtud tööliste, teenistujate, üliõpilaste või õpilaste üldkoosoleku otsusel.

Seltsimehelikud kohtud kolhoosides, majavalitsustes või majades, maa-asulates ning alevites moodustatakse kolhoosi liikmete, majavalitsuse või maja elanike, maa-asula või alevi kodanike üldkoosoleku otsusel vastava töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee nõusolekul.

Suurtes kollektiivides võib seltsimehelikke kohtuid moodustada ettevõtte tsehhides, kolhoosi brigaadides jm.

Seltsimehelikke kohtuid võib moodustada kollektiivides, kuhu kuulub vähemalt 50 inimest. Erandjuhtudel, olenevalt konkreetsetest tingimustest, võib kooskõlastatult vastava kõrgemalseisva ametiühinguorgani või rajooni, linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteega moodustada seltsimehelikke kohtuid ka väiksemates kollektiivides.

§ 3. Seltsimehelikud kohtud valitakse kollektiivide üldkoosolekutel lahtisel hääletamisel kaheks aastaks. Seltsimehelike kohtute valimise koosolekuid kutsuvad kokku vastavad ametiühingute vabriku-, tehase- või kohalikud komiteed, kolhoosside juhatused või kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed.

Kohtu koosseisu loetakse valituks isikud, kes on saanud ülejäänud kandidaatide suhtes hääletenamuse ja üle poole koosolekul viibijate häälte arvust.

Kohtu liikmete arvu määrab üldkoosolek. Kohtu liikmed valivad endi seast lahtisel hääletamisel seltsimeheliku kohtu

esimehe, tema asetäitjad ja kohtu sekretäri.

Seltsimeheliku kohtu esimeest, tema asetäitjaid, sekretäri ja kohtuliikmeid ei või ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsioon töölt vallandada ilma kõrgemalseisva ametiühinguorgani nõusolekuta.

§ 4. Seltsimehelikud kohtud annavad oma tegevusest aru neid valinud töötajate kollektiivide üldkoosolekutele vähemalt üks kord aastas.

Seltsimeheliku kohtu liikmeid, kes ei õigusta neile osutatud usaldust, võib üldkoosolek ennetähtaegselt ära kutsuda. Seltsimeheliku kohtu uute liikmete valimine ärakutsutud või muudel põhjustel väljalangenud liikmete asendamiseks toimub käesoleva põhimääruse §-des 2 ja 3 ettenähtud korras.

II. Seltsimehelikes kohtutes arutatavad asjad

§ 5. Seltsimehelike kohtute kompetentsi kuulub järgmiste asjade arutamine:

1) töödistsipliini rikkumised, sealhulgas: ilma mõjuva põhjuseta töölt puudumine, tööle hilinemine või enneaegne töölt lahkumine, ebakaines olekus tööl viibimine; mittekvaliteetse töö tegemine või tööseisaku või praagi tekitamine töötaja lohaka suhtumise tõttu oma kohustustesse; töökaitse, ohutustehnika, töö-tervishoiu või tuleohutuse eeskirjade mittetäitmine; inventari, tööriistade, materjalide ja muu riigi või ühiskonna vara hävitamine, kaotamine ja kahjustamine isiku lohaka suhtumise tagajärjel oma kohustustesse, kui see ei toonud kaasa olulist kahju; tootmistehnoloogia rikkumine;

2) riiklikule ettevõttele, asutusele, organisatsioonile, kolhoosile või muule kooperatiivsele või ühiskondlikule organisatsioonile kuuluvate transpordivahendite, põllumajanduslik tehnika, tööpinkide, tööriistade, tooraine või muu vara omavoliline kasutamine isiklikel eesmärkidel, kui see tegevus

ei põhjustanud nimetatud ettevõttele, asutusele või organisatsioonile olulist kahju;

3) riigi või ühiskonna vara pisiriisumine, esmakordselt toimepandud pisihuligaansus ja pisispekulatsioon, samuti kodanike isiklikus omandis olevate väheväärtuslike tarbeesemete esmakordselt toimepandud vargus;

M ä r k u s: Käesolevas punktis loetletud asjad saadetakse seltsimehelikele kohtutele läbivaatamiseks juurdlus-, uurimisorganite või kohtu poolt. Riigi või ühiskonna vara pisiriisumise asju võib saata seltsimehelikele kohtutele läbivaatamiseks ka ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsioon või kolhoosi juhatus, kes ühtlasi teatavad sellest prokurörile. Seltsimehelikus kohtus ei kuulu läbivaatamisele nende isikute poolt toimepandud pisiriisumised, kelle suhtes seltsimehelik kohus on juba kaks korda kohaldanud ühiskondliku mõjutamise vahendit pisiriisumise eest. Juhul, kui õiguserikkuja töö- ja elukohas seltsimehelikku kohut ei ole, samuti siis, kui andmed õiguserikkuja isiksuse või teo asjaolude kohta näitavad, et asja arutamine seltsimehelikus kohtus ei ole otstarbekohane, vaadatakse asi läbi rajooni (linna) rahvakohtus seaduses ettenähtud korras;

4) joobnud olekus avalikesse kohtadesse ilmumine või seal ebaväärikas käitumine; kodupuskari valmistamine, kui seda tehti esmakordselt, ilma turustamise eesmärgita ja väikeses koguses;

5) perekonna laostamine, ebaväärikas suhtumine oma perekonna liikmetesse ja vanematesse; kohustuste mittetäitmine lastekasvatamisel; ebaväärikas suhtumine naisisikusse;

6) ebatsensuurselt väljendamine; solvamine, laimavate väljamõeldiste levitamine, samuti löömine, peksmine või muu vägivallategu isiku kallal ja terviserikketa kerge kehavigastuse tahtlik tekitamine, kui neid tegusid pandi toime esmakordselt;

7) eluruumide, muude ruumide või kommunaalseadmete rikkumine; tuleohutuse eeskirjade mittetäitmine;

8) korterites ja ühiselamutes sisekorra eeskirjade rikkumine; majaelanike vaidlused ühiskasutuses olevate ruumide ja abiruumide kasutamise, kommunaalteenuste ja ühiskasutuses olevate ruumide jooksva ning sanitaarremondi kulude tasumise ning maatükkide kasutamise üle;

9) varalised vaidlused kodanike vahel, kui vaidlusosalised on nõus asja arutamisega seltsimehelikus kohtus ja vaieldava summa suurus ei ületa 50 rubla;

10) vaidlused kahe või mitme kodaniku ühises omandis oleva ehituse, samuti neile eraldatud maatüki (krundi) kasutamise korra, kolhoosipere vara jagamise ja kolhoosipere varast osa eraldamise, abikaasade vahel vara jagamise üle, kui vaidlevad pooled on nõus asja arutamisega seltsimehelikus kohtus;

11) salaküttimine, kalapüügi eeskirjade rikkumine, metsarikkumine väikeses ulatuses; puude, põõsaste ja haljasalade rikkumine; külvide kahjustamine; muud administratiivsed õiguserikkumised, kui organid või ametiisikud, kellel on õigus administratiivkorras määrata rahatrahvi, peavad vajalikuks anda selle asja arutamine üle seltsimehelikule kohtule;

12) omavoli, haigele abi mitteandmine, teadvalt kuritegelikul teel saadud vara omandamine või turustamine ja muud kuriteod, kui nende ühiskonnaohtlikkus ei ole suur, ja kui kohus, prokurör, uurija ja juurdlusorgan peavad võimalikuks anda materjalid või lõpetatud kriminaalasi üle seltsimehelikule kohtule;

13) muud õiguserikkumised ja ühiskonnavastased teod, mis ei too kaasa administratiiv- või kriminaalvastutust.

§ 6. Asja arutamine seltsimehelikes kohtutes toimub vastutusele võetud isiku töö- või elukoha järgi.

§ 7. Seltsimehelikel kohtutel ei ole õigust arutada asju, mis on võetud kohtu, juurdlus- või eeluurimisorganite menetlusse või mille kohta on olemas kohtuotsus.

Seltsimehelikud kohtud võivad oma algatusel või ühiskondlike organisatsioonide ettepanekul arutada ka sellist üleastumist, mille eest administratsioon on määranud distsiplinaarkaristuse.

III. Asjade arutamise kord seltsimeheliku kohtutes

§ 8. Seltsimeheliku kohtud arutavad asju:

1) ametiühingute vabriku-, tehase- või kohaliku komiteede, avaliku korra kaitsmise vabatahtlike rahvamalevate ja teiste ühiskondlike organisatsioonide, samuti kodanike koosolekute ettepanekul;

2) kohaliku töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ja alaliste komisjonide ettepanekul;

3) riigiorganite, samuti ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajate ning kolhooside juhatuste teadetel;

4) kohtu, prokuröri, uurija või juurdlusorgani poolt esitatud materjalide või lõpetatud kriminaalasja alusel;

5) kodanike avalduste põhjal;

6) seltsimeheliku kohtu oma1 initsiatiivil.

§ 9. Seltsimeheliku kohtud arutavad asju 15 päeva jooksul arvates nende saabumisest. Pisihuligaansuse ja pisispekulatsiooni asju arutatakse seltsimehelikes kohtutes hiljemalt 7 päeva jooksul, arvates nende saabumisest. Asja arutamise aja ja koha määrab seltsimeheliku kohtu esimees või tema asetäitja ja see tehakse kodanikele üldiselt teatavaks.

§ 10. Vajaduse korral peab asja arutamisele seltsimehelikes kohtutes eelnema faktide kontrollimine, mida teostavad kohtu liikmed.

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad, samuti teised ametiisikud ja kodanikud on kohustatud seltsimeheliku kohtu nõudmisel esitama vajalikud andmed ja dokumendid asja kohta.

Kohtu esimees või tema asetäitja tutvustab vastutusele võetavat isikut olemasolevate materjalidega ja kui on alus asja arutamiseks seltsimehelikus kohtus, määrab kindlaks, keda tuleb tunnistajatena kohtuistungile kutsuda ja nõuab välja as-

ja arutamiseks vajalikud dokumendid. Vastutusele võetud isikuil on õigus paluda täiendavate dokumentide väljanõudmist ja tunnistajate väljakutsumist.

Asja arutamise korral elukohajärgses seltsimeheliku kohtus võetakse tarvitusele abinõud, mis kindlustavad vastutusele võetud isiku töökoha kollektiivi esindajate osavõtu seltsimeheliku kohtu istungist.

Seltsimeheliku kohtu istungile kutsutud kodanike ilmumine on kohustuslik.

§ 11. Seltsimehelike kohtute istungid ja kohtute liikmete poolt asja arutamisega seotud ülesannete täitmine toimuvad väljaspool tööaega. Asja arutatakse avalikult, kusjuures seltsimeheliku kohtu koosseisus on vähemalt kolm liiget.

Vastutusele võetud isik, kannatanu ja vaidlusosalised võivad nõuda seltsimeheliku kohtu eesistuja ja liikmete taandamist, kui neil on alust arvata, et seltsimeheliku kohtu esimees või liikmed võivad olla isiklikult huvitatud asja arutamise tulemustest. Taandamise nõude rahuldamise või tagasilükkamise otsustab antud asja arutava seltsimeheliku kohtu kogu koosseis.

Asja arutamist alustatakse seltsimeheliku kohtu ühe liikme ettekandega asja sisu kohta, seejärel kuulab seltsimehelik kohus ära vastutusele võetu ja kannatanu seletused, tsiviilvaidlusasjades aga vaidluse osaliste seletused, ja tunnistajate ütlused. Istungil viibijad võivad seltsimeheliku kohtu eesistuja loal arutatava asja kohta küsimusi esitada ja sõna võtta.

Seltsimeheliku kohtu istungi kohta koostatakse protokoll, kuhu märgitakse protokolli järjekorranumber, istungi aeg ja koht, seltsimeheliku kohtu koosseis, vastutusele võetud isiku või vaidlusosaliste perekonna-, ees- ja isanimi, töö- ja elukoht, arutatava küsimuse, seletuste ja sõnavõttude lühike sisu.

Protokollile kirjutavad alla seltsimeheliku kohtu eesistuja ja sekretär.

§ 12. Kui vastutusele võetav isik kohtusse ei ilmu, peab kohus asja arutamise edasi lükkama, kindlaks tegema mitteilmumise põhjused ja kindlakstehtud asjaoludest olenevalt määrama asja teistkordsele arutamisele, võttes tarvitusele vajalikud ühiskondlikud abinõud, et väljakutsutud isikud ilmuksid kohtuistungile. Kui vastutusele võetud isik ilma mõjuvate põhjusteta teistkordselt ei ilmu, võib kohus asja arutada tagaselja.

Kui isik, kes on seltsimeheliku kohtu alla antud prokuratuurist, rajooni (linna) rahvakohtust või juurdlusorganilt saabunud materjalide alusel, hoiab kõrvale seltsimehelikku kohtusse ilmumisest, tagastatakse materjalid nimetatud organitele vajalike abinõude tarvitusele võtmiseks.

§ 13. Vajaduse korral eemaldub seltsimehelik kohus otsuse tegemiseks eraldi ruumi. Otsus võetakse vastu antud asja arutamisest osavõtvate kohtu liikmete häälteenamusega.

Seltsimeheliku kohtu otsuses märgitakse: seltsimeheliku kohtu nimetus ja koosseis, istungi läbiviimise aeg ja koht, vastutusele võetud isiku ees- ja perekonnanimi, töö- ja elukoht, vastutusele võetud isiku tööalane iseloomustus, üleastumise või õiguserikkumise lühike kirjeldus, selle toimepanemise aeg ja koht või tsiviilõigusliku vaidluse sisu, üleastumise kahjulikud tagajärjed, asjas kindlakstehtud tõendid, otsuse motiivid ning ühiskondliku mõjutamise vahend.

Seltsimeheliku kohtu otsusele kirjutavad alla asja otsustamisest osa võtnud seltsimeheliku kohtu eesistuja ja liikmed.

Otsus kuulutatakse avalikult. Kui asja arutas vastutusele võetud isiku elukohajärgne seltsimehelik kohus, võib ta oma otsuse teha teatavaks ka selle isiku töökohajärgsetele ühiskondlikele organisatsioonidele.

IV. Seltsimehelike kohtute poolt kohaldatavad ühiskondliku mõjutamise vahendid

§ 14. Seltsimehelikud kohtud juhinduvad asja arutamisel ja otsuse tegemisel oma ühiskondlikust kohusetundest, kehtivast seadusandlusest ja käesolevast põhimäärusest.

§ 15. Seltsimehelikud kohtud võivad rakendada süüdlase suhtes järgmisi ühiskondliku mõjutamise vahendeid:

1) kohustada avalikult vabandama kannatanu või kollektiivi ees;

2) teha seltsimehelik hoiatus;

3) avaldada ühiskondlik laitus;

4) teha ühiskondlik noomitus ühes selle avaldamisega ajakirjanduses või ilma selleta;

5) määrata rahatrahvi kuni 10 rubla, kui üleastumine pole seotud töödistsipliini rikkumisega, riigi või ühiskonna vara esmakordse pisiriisumise eest - kuni 30 rubla, korduva pisiriisumise eest - kuni 50 rubla;

6) töödistsipliini rikkumise korral teha ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juhatajale ettepanek seaduses ettenähtud korras süüdlase üleviimiseks vähemtasutavale tööle või madalamale ametikohale kuni 3 kuuks;

7) teha ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juhatajale ettepanek seaduses ettenähtud korras isiku vallandamiseks töölt, mis on seotud alaealiste ja noorte kasvatamise või materiaalsete väärtuste käsutamisega või hoidmisega, kui seltsimehelik kohus, arvestades selle isiku poolt toimepandud üleastumise iseloomu, ei pea võimalikuks usaldada temale edaspidi seda tööd;

8) teha ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juhatajale ettepanek isiku, kes on toime pannud pisihuligaansuse, pisispekulatsiooni, riigi või ühiskonna vara pisiriisumise, väheväärtusliku isikliku tarbeeseme varguse, löömise või kerge kehavigastuse tekitamise, - suunamiseks 15 päevaks samas ette-

võttes, asutuses või organisatsioonis kvalifitseerimata füüsilisele tööle, makstes talle tegelikult tehtud töö eest;

9) taotleda rahvakohtu kaudu süüdlaste väljatõstmist elamispinnalt, kui üürnik või tema perekonnaliikmed süstemaatiliselt lõhuvad või rikuvad eluruume või teevad sotsialistliku ühiselureeglite süstemaatilise rikkumisega võimatuks teiste elamise koos nendega ühes korteris või ühes majas, juhul, kui eelnevad hoiatus- ja ühiskondliku mõjutamise vahendid osutusid tagajärjetuks.

Kõrvuti käesoleva paragrahvi punktides 1 - 9 ettenähtud ühiskondliku mõjutamise vahendite kohaldamisega võivad seltsimeheliikud kohtud kohustada süüdlast tasuma õigusevastaste tegudega tekitatud kahju, kui kahjusumma ei ületa 50 rubla. Pisispekulatsiooni asja arutamisel teeb seltsimehelik kohus otsuse pisispekulatsiooni esemete riigi tuludesse ülekandmise kohta. Riigi või ühiskonna vara pisiriisumise asjades peab seltsimehelik kohus igal juhul kohustama süüdlast täielikult hüvitama tekitatud materiaalse kahju.

Samuti võivad seltsimeheliikud kohtud teha otsuse kroonilise alkohooliku palga või pensioni väljamaksmiseks tema abikaasale või seltsimeheliku kohtu poolt selleks volitatud isikule. Palga või pensioni väljamaksmise aluseks abikaasale või mõnele teisele seltsimeheliku kohtu poolt volitatud isikule on seltsimeheliku kohtu otsus. Seltsimehelik kohus võib kroonilise alkohooliku suhtes, kes süstemaatiliselt rikub sotsialistliku ühiselu reegleid või laostab perekonda, esitada taotluse rajooni (linna) rahvakohtule alkohooliku alkoholivastasele ravile suunamiseks ravitava enda kulul.

§ 16. Seltsimeheliikud kohtud võivad piirduda asja avaliku arutamisega ja mitte rakendada ühiskondliku mõjutamise vahendit, kui süüdlane puhtsüdamlikult kahetseb oma süüd, vabandab avalikult kollektiivi või kannatanu ees ja vabatahtlikult tasub tekitatud kahju.

Juhul, kui süüdimõistmiseks puudub alus, mõistab seltsimehelik kohus vastutuselevõetud isiku õigeks.

Varaliste või muude tsiviilõiguslike vaidlusasjade läbivaatamisel seltsimeheliikud kohtud kas rahuldavad esitatud nõude täielikult või osaliselt, jätavad selle rahuldamata või, kui asjaosalised lepivad kokku, lõpetavad asja.

Seltsimeheliikud kohtud teatavad ühiskondlikele organisatsioonidele või ametiisikutele neist põhjustest ja tingimustest, mis soodustasid õiguserikkumist või muud üleastumist.

Majaelanike vaidluste puhul ruumide kasutamise kohta seltsimeheliikud kohtud määravad kindlaks nende kasutamise korra või taastavad rikutud õigused nende kasutamiseks; vaidluste puhul kodanike ühisomandiks olevate ehituste, samuti neile eraldatud maatükkide (kruntide) kasutamise kohta määravad kindlaks vaidlusobjekti kasutamise korra; kolhoosipere vara ja abikaasade ühisvara jagamisel eraldavad vastava osa natuuras või määravad kindlaks rahalise kompensatsiooni.

§ 17. Kui seltsimeheliikud kohtud asja läbivaatamisel veenduvad rikkuja kriminaal- või administratiivvastutusele võtmise vajaduses, teevad nad otsuse materjalide üleandmise kohta vastavatele organitele.

Kui seltsimeheliikel kohtutel ei ole võimalik asja keerulisuse tõttu varalist või muud tsiviilõiguslikku vaidlusasja lahendada, annavad nad oma otsusega materjalid üle vastavale rajooni (linna) rahvakohtule.

§ 18. Seltsimeheliku kohtu otsus on lõplik.

Kui vastuvõetud otsus on vastuolus kindlakstehtud asjaoludega või kehtiva seadusandlusega, on vastaval ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalikul komiteel, aga käesoleva põhimääruse § 2 II lõikes märgitud seltsimeheliike kohtute suhtes, kohalikul töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteel õigus tühistada seltsimeheliku kohtu otsus ja kohustada seltsimeheliikku kohut arutama asja teistkordselt.

§ 19. Seltsimeheliku kohtu otsus tekitatud kahju tasumise, trahvi määramise või muu varalise sissenõudmise kohta tuleb täita otsuses näidatud tähtaja jooksul.

Kohtu poolt määratud trahv tuleb maksta NSV Liidu Riigi-

panga osakonda, hoiukassasse või sidejaoskonda vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee eelarvevälistе vahendite jooksvale arvele kandmiseks.

Summad, mis nõutakse sisse trahvitud isikutelt, kasutatakse eranditult kultuurhariduslikeks üritusteks.

Kui otsust kindlaksmääratud tähtajaks ei täideta, samuti seltsimeheliku kohtu otsuse täitmiseks pisispekulatsiooni esemete üleandmise kohta riigituludesse, saadab seltsimeheliku kohtu esimees asja rahvakohtunikule, kes pärast esitatud materjalide ja otsuse seaduslikkuse kontrollimist annab välja täitelehe otsuse täitmiseks kohtutäituri kaudu.

Kui seltsimeheliku kohtu otsus ei ole seaduslik, keeldub rahvakohtunik motiveeritud määrusega täitelehe väljaandmisest, millest teatab seltsimehelikule kohtule ja vastavale ametiühingukomiteele, või käesoleva põhimääruse § 2 II lõikes märgitud seltsimehelike kohtute suhtes, töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele asja teistkordse arutamise otsustamiseks seltsimehelikus kohtus.

§ 20. Seltsimeheliku kohtu poolt kohaldatud ühiskondliku mõjutamise vahend kustub ühe aasta möödumisel, kui isik, kelle suhtes seda kohaldati, selle tähtaja jooksul ei pane toime uut õiguserikkumist või muud üleastumist. Ühiskondliku organisatsiooni, ettevõtte või asutuse juhataja või kolhoosi juhatuse ettepanekul, seltsimeheliku kohtu poolt vastutusele võetud isiku avalduse põhjal või omal algatusel võib seltsimehelik kohus ülalnimetatud ühiskondliku mõjutamise vahendid kustutada ka enne aastase tähtaja möödumist. Selle kohta vastuvõetud otsused tehakse üldiselt teatavaks.

V. Seltsimehelike kohtute juhtimine

§ 21. Ettevõtetes, asutustes, organisatsioonides, kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes juhivad seltsimehelikke kohtuid ametiühingute vabriku-, tehase- või kohalikud komiteed; seltsimehelikud kohtud kolhoosides, majavalitsustes või majades, maa-asulates ja alevites töötavad kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede juhtimisel.

§ 22. Seltsimehelike kohtute tehnilist teenindamist teostab ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsioon, kolhoosi juhatus, majavalitsus või vastav töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee.

11.

AVALIKKU KORDA KAITSVATE EESTI NSV VABATAHTLIKE RAHVAMALEVATE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE KOHTA

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1961.a.19.detsembri määrus nr. 512
(ENSV MKK 1962, nr. 1, art. 1)

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a v a d :

Kinnitada lisandatud avalikku korda kaitsvate Eesti NSV vabatahtlike rahvamalevate põhimäärus.

AVALIKKU KORDA KAITSVATE EESTI NSV VABATAHTLIKE RAHVAMALEVATE PÕHIMÄÄRUS

Viies järjekindlalt ellu NLKP XX ja XXI kongressi otsuseid viis nõukogude rahvas Kommunistliku Partei juhtimisel edukalt ellu kommunismi ülesehitamise suurejoonelist programmi, saavutas uusi silmapaistvaid edusamme kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi loomisel, töötajate heaolu ja kultuuritaseme tõstmisel.

Meie maal sooritatakse üha vähem kriminaalkuritegusid ja teisi õiguserikkumisi. Valdav enamus nõukogude kodanikke töötab ennastsalgavalt ning suhtub ausalt oma ühiskondlikesse kohustustesse. Siiski on olemas veel isikuid, kes rikuvad sotsialistliku ühiselu reegleid ja nõukogude seadusi.

Praegu, töötajate teadlikkuse kasvu, nende poliitilise aktiivsuse ja nõukogude demokraatia edasiarendamise olukorras peavad amoraalsete ja ühiskonnavastaste tegude ning parasiitluse vastu võitlema mitte üksnes administratiivorganid, vaid seda peab tegema peamiselt töötajate ja ühiskondlike organisatsioonide laialdase kaasatõmbamisega avaliku korra kaitsmisele ning nõukogude seaduslikkuse järgimisele.

Selleks organiseeritakse vabatahtlikud rahvamalevad.

I. Üldalused

Rahvamalevad organiseeritakse tootmise territoriaalse paiknevuse järgi ettevõtetes, ehitus- ja transpordiorganisatsioonides, asutustes, õppeasutustes, majavalitsustes, kolhoosides ja sovhoosides, samuti tehaste ja vabrikute suurtes

tsehhides, õppeasutuste teaduskondades, sovhooside osakondades, kolhooside brigaadides ning külanõukogude juures.

Rahvamalevate juhtimiseks rajooni ja linna ulatuses luuakse partei-, nõukogude, ametiühingu-, komsomoli- ja teiste ühiskondlike organisatsioonide esindajaist, mõnedest staabiülematest ja maleva komandöridest rajoonide ja linnade staabid.

Rajooni või linna maleva staabi isikulise koosseisu kinnitab vastava parteikomitee büroo.

Rajoonideks jaotatud linnades võib rahvamalevate rajoonistaapide kõrval luua ka rahvamalevate linnastaabid.

Rahvamalevaid ja nende staape organiseerivad ja juhivad parteiorganid.

Peale avaliku korra kaitsmise teevad malevad elanikkonna hulgas ka selgitustööd sotsialistliku ühiselu reeglitest kinnipidamise kohta, võttes arvesse seda, et peamine nende tegevuses on õiguserikkumiste ennetamine, inimeste kasvatamine.

Rahvamalevad ja nende staabid juhinduvad kogu oma tegevuses nõukogude seaduste nõuetest, on nende kaitse all ja teevad oma tööd tihedas seoses ühiskondlike organisatsioonide ning administratiivorganitega. Nõukogude organid, komsomoli-, ametiühingu- ja teised ühiskondlikud organisatsioonid, miilits, prokuratuur ja kohtud osutavad malevatele ja nende staapidele nende töös igakülgset abi.

Kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad annavad rahvamalevlastele ruumid, sidevahendid ja inventari ning vajalikel juhtudel ka transpordivahendid.

II. Vabatahtlik rahvamalev ja selle struktuur

Rahvamalev kinnitatakse malevasse astuda soovivate isikute organiseerimiskoosolekul, mille kutsub kokku ettevõtte, ehituse, kolhoosi, sovhoosi, õppeasutuse, asutuse või majavalitsuse partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja teiste ühiskond-

like organisatsioonide esindajatest koosnev initsiatiivgrupp.

Vabatahtlikku rahvamalevasse võetakse vastu vähemalt 18 aasta vanuseid NSV Liidu kodanikke isiklike avalduste põhjal, mis antakse ametiühingu- või komsomolikomiteesse või teistesse ühiskondlikesse organisatsioonidesse töö- või elukoha järgi. Kodanikke, kes soovivad astuda malevasse, võetakse vastu maleva üldkoosolekul või staabi istungil selle kollektiivi soovitusel, kus nad töötavad, õpivad või elavad.

Rahvamalevat juhivad malevlaste üldkoosolekul lahtisel hääletamisel valitud komandör või tema asetäitja.

Ettevõtetes, ehitustel, sovhoosides, kolhoosides, asutustes, õppeasutustes ja majavalitsustes, kus on üle 75 malevlase, luuakse maleva juhtimiseks staap. Lähtudes kohalikest tingimustest võib malevas moodustada ka üksikuid gruppe.

Malevasse vastuvõetule annab rajooni- või linnastaabi ülem või liige või maleva komandör EKP linna- või rajoonikomitee või linna või rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee nimel kätte tunnistuse, rinnamärgi ja malevlase meelespea, milles on esitatud malevlase kohustused ja õigused ning avaliku korra kaitse sätted.

Malevast väljaheitmine otsustatakse maleva või staabi üldkoosolekul ning sellest teatatakse organisatsioonile, kes andis malevlasele soovituse.

Malevast lahkunud kodanikud on kohustatud tagasi andma malevlase tõendi ja rinnamärgi maleva staabi ülemale või komandörile edasiandmiseks linna või rajooni töörahva saadikute nõukogule.

III. Vabatahtliku rahvamaleva kohustused ja õigused.

1. Vabatahtlik rahvamalev:

tagab avaliku korra tänavatel, staadionidel, parkides ja teistes avalikes kohtades ning võtab osa avaliku korra hoidmisest demonstratsioonide, miitingute, spordivõistluste ja teiste massiürituste ajal. Kaitseb avalikku korda temale kinnista-

tud rajoonis patrullimisel, reididel, väljapandud postidel ja korrapidamisega;

kõrvuti miilitsa-, kohtu- ja prokuratuuriorganitega võitleb aktiivselt huligaanitsemise, joomise, sotsialistliku ja kodanike isikliku omandi riisumise, nõukogude kaubanduse eeskirjade rikkumise, spekulatsiooni, samagonniajamise, parasiitluse ning teiste ühiskonnale kahjulike õiguserikkumiste ja tegude vastu;

võtab osa transpordi ja jalakäijate ohutu liiklemise tagamisest tänavatel ja teedel, selgitab liikluseeskirju;

võitleb laste järelevalvetuse vastu;

teeb nõukogude ja ühiskondlikele organisatsioonidele ettepanekuid abinõude kasutuselevõtmise kohta üksikute passirežiimi ja avaliku korra rikkujate mõjutamise kohta;

annab materjalid üksikute korrarikkujate kohta seltsimehelikele kohtutele või administratiivorganitele, vajalikel juhtudel saadab malevlasi ühiskondlikeks süüdistajateks, teatab avaliku korra rikkumise juhtudest ajakirjandusele, raadiole ja televisioonile, annab välja seinalehti, satiirilehti, fotovitriine ja bülletääne;

võtab osa kasvatustööst elanikkonna hulgas sotsialistliku ühiselu reeglite järgimiseks ja ühiskonnavastaste tegude ennetamiseks;

maleva komandör ja staap töötavad maleva ühteliitmisel ja tugevdamisel, kasvatavad malevlastes kõrget distsiplineeritust, ühiskondlikku kohusetunnet, seltsimehelikkust ja ennastsalgavust, hoolitsevad nende füüsilise karastatuse eest, õpetavad malevlastele õiguskorra rikkujate vastu võitlemise meetodeid, organiseerivad nõukogude seadusandluse tundmaõppimist.

Maleva komandör ja staabi ülem peavad vähemalt kaks korda aastas andma töötajate ees aru maleva tööst.

2. Rajooni- või linnastaap:

juhib malevate moodustamist ettevõtetes, ehitus- ja transpordiorganisatsioonides, asutustes, õppeasutustes, majavalitsustes, kolhoosides ja sovhoosides;

töötab välja abinõud avaliku korra tagamiseks rajoonis ja linnas, jaotab malevlased nende tööpostidele ja abistab staapide ülemaid ning malevate komandöre neile antud ülesannete täitmisel;

üldistab ja levitab malevate töökogemusi;

teeb ettepanekuid partei-, nõukogude ja ühiskondlikele organisatsioonidele avaliku korra rikkumist soodustavate põhjuste ja tingimuste kõrvaldamiseks ning eriti silmapaistvate malevlaste ergutamiseks.

3. Külanõukogu, ettevõtte, ehituse, sovhoosi, kolhoosi, õppeasutuse või majavalitsuse rahvamaleva staap juhib kohalike töörahva saadikute nõukogude territooriumil, tsehhides, sovhoosides, kolhoosides ja õppeasutuste teaduskondades moodustatud malevate tööd ning allub oma praktilises tegevuses rajooni- või linnastaabile.

IV. Malevlaste kohustused ja õigused

4. Malevlane on kohustatud:

kaitsma kodanike au ja väärikust, võtma tarvitusele abinõud avaliku korra rikkumise tõkestamiseks;

olema eeskujuks töös, õppimises ja igapäevases elus;

ametikohustuste täitmisel täitma õigeaegselt ja täpselt maleva komandöri nõudmisi, olema distsiplineeritud, julge ja ennastsalgav;

võitluses avaliku korra rikkumisega mõjutama korrarikkujat eelkõige veenmise ja hoiatamisega;

ametikohustuste täitmisel kandma rinnamärki, malevlase käesidet, kandma kaasas tõendit ning esitama seda vajalikel juhtudel.

5. Malevlasel on õigus:

nõuda kodanikelt avaliku korra rikkumise lõpetamist ja vajalikul juhul isikut tõendavate dokumentide, sõidukite juhtidelt aga juhtimise õigust tõendavate dokumentide esitamist;

sõltuvalt korrarikkumise iseloomust koostada tunnistajate ja korrarikkuja osavõtul akt ning anda see järgnevalt üle staabi ülemale või maleva komandörile;

vajaduse korral viia avalikku korda rikkunud kodanikud maleva staapi, miilitsasse, lähemasse küla- või alevinõukogusse;

rakendada autotransporti õnnetusjuhtumite ja kuritegude läbi kannatadasaanute abistamiseks;

vajalikel juhtudel minna takistamatult klubidesse, staadionidele, kinodesse ja teistesse avalikesse kohtadesse korra järele valvamiseks nendel objektidel;

oma ametikohustuste täitmisel kasutada ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide telefone.

Oma kohustuste täitmisel ja temale antud õiguste elluviimisel juhindub malevlane rangelt nõukogude seaduste nõuetest.

Malevlase õigusi kaitseb seadus.

V. Ergutus- ja karistusabinõud

Malevlasi, kes võtavad aktiivselt osa avaliku korra kaitsmisest ja täidavad eeskujulikult oma kohustusi, ergutavad kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, ühiskondlikud organisatsioonid, ettevõtete ja asutuste juhatajad tänu avaldamisega, aukirjade andmisega, autahvlile panemisega ja autasustamisega hinnaliste kingitustega, kuid eriti silmapaistnud malevlased esitatakse valitsuse autasude saamiseks.

Korrarikkumise eest määratakse malevlasele distsiplinaarkaristus: märkus, hoiatus, noomitus, vali noomitus ja äärmise abinõuna maleva ridadest väljaheitmine.

Nõukogude seaduslikkuse või avaliku korra rikkumise eest võib malevlase malevast välja heita ja anda ta kohtu alla vastavalt kehtivatele seadustele.

Teades, et avaliku korra kaitsmisel on kommunismi ülesehitamise tingimustes riiklik ja üldrahvalik tähtsus, peavad

malevlased täitma laitmatult neile pandud kohustusi ja auga õigustama neile rahva poolt osutatud usaldust.

12.

ALAEALISTE ASJADE KOMISJONIDE PÕHIMÄÄRUSE KINNITAMISE KOHTA

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1962.a.
7. veebruari seadlus
(ENSV ÜT 1962, nr.6, art.14)

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b :

Kinnitada "Alaealiste asjade komisjonide põhimäärus".

ALAEALISTE ASJADE KOMISJONIDE PÕHIMÄÄRUS[1]

I. Alaealiste asjade komisjonide ülesanded ja nende organiseerimise kord

§ 1. Alaealiste asjade komisjonide peamine ülesanne on alaealiste poolt õiguserikkumiste ärahoidmine, abinõude rakendamine järelevalvetuse vastu võitlemiseks, samuti laste ja noorte elu korraldamine ning nende õiguste kaitse.

---

[1] Põhimäärus on toodud muudatustega, mis on tehtud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1964.a. 18. detsembri seadlusega (ENSV ÜT 1964, nr.52, art. 227).

Alaealiste asjade komisjonid moodustatakse rajoonide ja linnade (vabariigilise alluvusega linnades) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures.

§ 2. Rajoonide ja linnade alaealiste asjade komisjonid moodustatakse rajoonide (linnade) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt ja nende koosseisu kinnitab vastav töörahva saadikute nõukogu oma volituste kehtivuse ajaks.

Vabariikliku alaealiste asjade komisjoni Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures moodustab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja tema koosseisu kinnitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium oma volituste kehtivuse ajaks.

Alaealiste asjade komisjonid koosnevad komisjoni esimehest, komisjoni esimehe asetäitjast, sekretärist ja komisjoni liikmetest.

Alaealiste asjade komisjonid vastutavad kogu oma tegevuses vastavate töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede või Eesti NSV Ministrite Nõukogu ees ja annavad neile aru oma tegevusest.

§ 3. Alaealiste asjade komisjonid moodustatakse nõukogude üldsuse - töörahva saadikute nõukogude saadikute, ametiühingute, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide esindajate, samuti hariduse, tervishoiu, sotsiaalkindlustuse ja Eesti NSV Ühiskondliku Korra Kaitse Ministeeriumi asutuste töötajate laialdase osavõtu alusel.

Komisjonid viivad kogu oma töö läbi tuginedes töörahva saadikute nõukogude alalistele komisjonidele, ametiühingute vabriku-, tehase- või kohalikele komiteedele, komsomoliorganisatsioonidele, koolide lastevanemate komiteedele, lastekodude ja internaatkoolide hooldusnõukogudele, vabatahtlikele rahvamalevatele, majavalitsuste kaastöökomisjonidele,[1] samuti haridus-

---

[1] ENSV Ministrite Nõukogu ja ENSV Ametiühingute Nõukogu 1965.a. 8. jaanuari määrusega nr. 8 (ENSV MKK 1965, nr. 2, art. 2) reorganiseeriti majavalitsuste ühiskondlikud kaastöökomisjonid ühiskondlikeks majakomiteedeks.

ja tervishoiuorganitele, kultuurhariduslikele ja muudele asutustele.

Komisjonid määravad tööks alaealiste hulgas oma koosseisust, samuti ka komisjoni tööle kaasatõmmatud aktiivi hulgast ühiskondlikud inspektorid.

Komisjonid informeerivad süstemaatiliselt oma tööst ühiskondlikke organisatsioone ja töötajate kollektiive.

§ 4. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonid selgitavad koos haridusorganitega ning üldsuse laialdasel osavõtul välja ja võtavad arvele need alaealised, kes vajavad riiklikku ja ühiskondlikku abi, samuti kooli poolelijätnud ja mittetöötavad noored. Alaealiste asjade komisjonid suunavad kooli poolelijätnud või mittetöötavaid noori tööle, õppeasutustesse, internaatkoolidesse, lastekodudesse või teistesse lasteasutustesse, samuti rakendavad muid abinõusid lastevanemate või neid asendavate isikute abistamiseks.

§ 5. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonid jälgivad laste ja noorte erilistest kasvatusasutustest ja ravikasvatusasutustest vabanenud alaealiste käitumist; nende alaealiste käitumist, kes peale karistuse kandmist vabastati alaealiste töökolooniatest, samuti jälgivad nende alaealiste käitumist, kellele on mõistetud karistus, mis ei ole seotud vabadusekaotusega, kes on tingimisi süüdi mõistetud või karistuse kandmisest enne tähtaega vabastatud.

Komisjonid võtavad tarvitusele abinõud käesolevas paragrahvis nimetatud isikute tööle paigutamiseks või õppeasutustesse suunamiseks.

Komisjonidel on õigus esitada kohtule ettepanekuid: karistuse mittekohaldamise kohta; kergema karistuse kohaldamise kohta; tingimisi süüdimõistmise kohta; enne tähtaega karistusest vabastamise kohta või karistuse kandmata osa asendamise kohta liigilt kergema karistusega "Eesti NSV kriminaalkoodeksi" §-s 56 ja "Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksi" §-s 334 ettenähtud tingimustel; alaealiste karistatuse ennetähtaegse kustutamise kohta.

§ 6. Alaealiste asjade komisjonidel on õigus kontrollida alaealiste jaoks kindlaksmääratud töötingimuste ja -režiimi täitmist ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide administratsiooni poolt, neile vajalike materiaalelukondlike tingimuste loomist ning kasvatustöö olukorda.

Alla 18 aasta vanuste isikute (välja arvatud ajutised või hooajalised töötajad) töölt vallandamine administratsiooni algatusel või töötaja omal soovil tuleb peale vallandamise üldiste eeskirjade järgimise kooskõlastada rajooni (linna) alaealiste asjade komisjoniga.

Alaealise vallandamisega nõustumise korral võtab komisjon tarvitusele abinõud tema tööle suunamiseks.

Õppeasutusest alaealise väljaheitmise küsimus otsustatakse administratsiooni poolt alaealiste asjade komisjoni esindaja osavõtul, üldhariduslikust koolist väljaheitmise küsimus aga ka haridusorganite esindaja osavõtul.

Kaheksaklassilist üldharidust mitteomava alla 16-aastase alaealise üleminek või üleviimine töölisnoorte ja maanoorte kooli tuleb kooskõlastada alaealiste asjade komisjoniga.

§ 7. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonid teostavad ühiskondlikku kontrolli antud rajooni (linna) territooriumil asuvate laste ja noorte eriliste kasvatusasutuste ja ravikasvatusasutuste, alaealiste töökolooniate, miilitsa lastetubade ja laste vastuvõtupunktide, samuti lastekodude, internaatkoolide ja kutsehariduslike õppeasutuste tegevuse üle.

Ühiskondliku kontrolli teostamise eesmärgil on rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonidel õigus:

1) kontrollida laste ja noorte viibimise tingimusi ning kasvatustööd erilistes kasvatus- ning ravikasvatusasutustes, alaealiste töökolooniates, miilitsa lastetubades, laste vastuvõtupunktides, lastekodudes, internaatkoolides ja kutsehariduslikes õppeasutustes; nõuda nende asutuste administratsioonilt komisjoni tööks vajalike andmete esitamist;

2) võtta isiklikult vastu nimetatud asutustes viibivaid alaealisi, vaadata läbi nende avaldused ja kaebused;

3) tõmmata üldsust kaasa osa võtma alaealiste ümberkasvatamisest;

4) kuulata komisjoni istungitel ülalnimetatud asutuste administratsioonide teateid küsimustes, mis puudutavad laste ja noorte ülalpidamise tingimusi ning kasvatustööd;

5) tõstatada rajoonide (linnade) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele läbivaatamiseks küsimusi, mis on seotud ülalloetletud asutuste tegevusega, samuti alaealiste töö-le ning õppima suunamisega.

Alaealiste asjade komisjon Tallinna Linna Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee juures juhendab Tallinna linna rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede juures asuvaid alaealiste asjade komisjone.

§ 8. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva alaealiste asjade komisjoni ülesandeks on välja töötada ja ellu viia üldised üritused alaealiste elu korraldamiseks ja alaealiste järelevalvetuse ja nende poolt õigusorikkumiste ärahoidmiseks, samuti rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonide tegevuse üldjuhtimine ning nende tegevuse peale esitatud kaebuste ja avalduste läbivaatamine.

II. Komisjonides arutatavad alaealiste õiguserikkumised

§ 9. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonid arutavad järgmisi asju:

1) ühiskonnaohtlikud teod, mida on toime pannud alaealised kuni neljateistkümne aasta vanuseni;

2) alaealiste poolt neljateistkümne kuni kuueteistkümne aasta vanuses toimepandud ühiskonnaohtlikud teod, mis ei ole ette nähtud "Eesti NSV kriminaalkoodeksi" § 10 lg. 2.

3) alaealiste poolt neljateistkümne kuni kaheksateistkümne aasta vanuses toimepandud kuriteod, kui kohus, prokurör või uurija prokuröri nõusolekul lõpetas kriminaalasja või keeldus

kriminaalasja algatamisest ja materjalid või lõpetatud kriminaalasi on saadetud alaealiste asjade komisjonile;

4) alaealiste poolt toimepandud muud ühiskonnavastased teod (huligaanne käitumine, pisispekulatsioon jms.).

Komisjonidel on õigus anda nende alaealiste asju, kes on töölised, teenistujad, kolhoosnikud või kesk-eriõppeasutuste õpilased, läbivaatamiseks nende töö-, õppimis- või elukohas tegutsevale seltsimehelikule kohtule, kui sellega on võimalik korrarikkujale avaldada suuremat kasvatuslikku mõju.

§ 10. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonid võivad kohaldada alaealiste-õiguserikkujate suhtes järgmisi ühiskondliku mõjutamise vahendeid:

1) kohustada vabandama kannatanu ees avalikult või muul viisil;

2) teha hoiatus;

3) teha noomitus või vali noomitus;

4) kohustada alaealist, kes on saanud viieteistkümneaastaseks, hüvitama tekitatud kahju, kui alaealine saab iseseisvalt töötasu ja kui kahjusumma ei ületa 50 rubla, või kohustada teda oma tööga hüvitama tekitatud materiaalne kahju, kui see ei ületa 50 rubla;

5) anda alaealine vanemate või neid asendavate isikute range järelevalve alla;

6) anda alaealine töötajate kollektiivi, ühiskondlike organisatsioonide, samuti üksikute kodanike taotlusel nende järelevalve alla;

7) suunata alaealine lastekodusse, laste ja noorte erilisse ravikasvatusasutusse, aga erandjuhtudel ka internaatkooli;

8) paigutada alaealine, kes on saanud üheteistkümneaastaseks, laste ja noorte erilisse kasvatusasutusse (erikool, erikutsekool), kui ta pani toime raskeid ühiskonnaohtlikke tegusid või rikkus kuritahtlikult ja süstemaatiliselt ühiskondliku käitumise reegleid. Nimetatud ühiskondliku mõjutamise vahendit võib alaealiste asjade komisjon kohaldada ka tingimisi üheaastase katseajaga.

§ 11. Laste ja noorte erilistesse kasvatusasutustesse paigutatud alaealised viibivad seal kuni nende paranemiseni ja tööalase kvalifikatsiooni omandamiseni. Juhtudel, kui see on vajalik ümberkasvatamiseks ja tööalase kvalifikatsiooni omandamiseks või õppimise lõpetamiseks, võib kasvatusasutuse asukoha rajooni (linna) alaealiste asjade komisjon pikendada täisealiseks saanud kasvandiku kasvatusasutuses viibimist, kuid mitte rohkem kui ühe aasta võrra.

Kasvandiku erilises kasvatusasutuses viibimise üldine kestus ei tohi ühelgi juhul ületada kolme aastat, kuid kasvandiku isiklikul palvel võib lubada tal jääda sellesse asutusse pärast nimetatud tähtaja möödumist, kui see on vajalik õppeaasta lõpetamiseks.

Alaealiste viibimise otstarbekohasuse küsimusi laste ja noorte erilistes kasvatus- ja ravikasvatusasutustes arutavad perioodiliselt, kuid mitte harvemini kui kord aastas, nende asutuste asukoha alaealiste asjade komisjonid koos vastavate kasvatus- ja ravikasvatusasutuste õppe-kasvatusnõukogudega nii omal algatusel kui ka nimetatud asutuste administratsiooni ettepanekul või lastevanemate või neid asendavate isikute taotlusel.

Alaealiste viibimine laste ja noorte erilistes kasvatus- ja ravikasvatusasutustes lõpetatakse nimetatud asutuste asukoha rajooni (linna) alaealiste asjade komisjoni otsusel, millest tingimata teatatakse alaealiste elukohajärgsele alaealiste asjade komisjonile, kes on kohustatud kaasa aitama alaealiste tööle või õppeasutustesse suunamisele ja neile vajalike elukondlike tingimuste loomisele. Kui alaealine on suunatud kasvatuslikel eesmärkidel ilma vanemate või neid asendavate isikute nõusolekuta internaatkooli, siis tema väljasuunamise sealt otsustab kooli asukohajärgne alaealiste asjade komisjon.

III. Lastevanemate või neid asendavate isikute vastutus

§ 12. Alaealiste asjade komisjonid selgitavad üldsuse laialdasel kaasabil välja kõik sellised perekonnad, kus lastevanemad või teised täiskasvanud inimesed elavad amoraalset elu või kus lapsi kasvatatakse vääralt. Alaealiste asjade komisjonid rakendavad ise või pöörduvad selliste lastevanemate või teiste täiskasvanud inimeste suhtes ühiskondliku mõjutamise vahendite rakendamiseks ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide või vastavate riiklike organite poole selliste isikute vastutuselevõtmiseks seaduses ettenähtud korras. Samuti võtavad alaealiste asjade komisjonid tarvitusele abinõud nende isikute vastutuselevõtmiseks, kes loovad tingimused õiguserikkumisteks alaealiste hulgas, kihutavad alaealisi kuritegude või muude ühiskonnavastaste tegude toimepanemisele või tõmbavad neid sellistele tegudele kaasa.

§ 13. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonid võivad, seoses õiguserikkumistega alaealiste poolt, kohaldada lastevanemate või neid asendavate isikute suhtes, kes ei kindlustanud alaealiste õiget kasvatamist, järgmisi ühiskondliku mõjutamise vahendeid:

1) avaldada ühiskondlik laitus;

2) kohustada hüvitama alaealiste poolt tekitatud kahju, kui kahjusumma ei ületa 50 rubla (kui kahjusumma ületab 50 rubla, kuulub asi läbivaatamisele kohtu korras).

3) määrata rahatrahvi kuni 10 rubla.

Alaealiste asjade komisjonidel on õigus esitada kohtule ettepanek lastevanematelt nende vanemlike õiguste äravõtmiseks, kui tehakse kindlaks nende õiguste kuritarvitamine või kuritahtlik kõrvalehoidumine laste kasvatamise kohustustest.

Alaealiste suunamine lastekodudesse, laste ja noorte erilistesse ravikasvatusasutustesse, erandjuhtudel ka internaatkoolidesse võib toimuda kasvatuslikel eesmärkidel alaealiste

asjade komisjoni otsusega ka ilma vanemate või neid asendavate isikute nõusolekuta.

Alaealiste suunamisel lastekodudesse, erilistesse kasvatusasutustesse ning erandjuhtudel ka internaatkoolidesse määravad alaealiste asjade komisjonid, arvestades lastevanemate materiaalset olukorda, samaaegselt suunamisega lastevanematelt seaduses ettenähtud korras sissenõutava summa suuruse laste ülalpidamisega seotud kulude täielikuks või osaliseks hüvitamiseks või vabastavad lastevanemad laste ülalpidamise kulude hüvitamisest.

IV. Asjade arutamise kord komisjonides

§ 14. Alaealiste asjade komisjonid arutavad asju:

1) mis on kohtu, prokuröri, uurija või miilitsa poolt neile arutamiseks üle antud "Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksi" §-s 8 ettenähtud korras;

2) ühiskondliku korra kaitsmise vabatahtlike rahvamalevate, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide, koolide lastevanemate komiteede, majavalitsuste kaastöökomisjonide[1] või muude ühiskondlike organisatsioonide, samuti töötajate kollektiivide ettepanekul;

3) haridusorganite ning kohalike töörahva saadikute nõukogude alaliste komisjonide ettepanekul;

4) kodanike avalduste põhjal;

5) omal algatusel.

Komisjon on kohustatud asja arutamisel välja selgitama põhjused ja tingimused, mis soodustavad alaealise õiguserikkumisi, ja võtma tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks.

§ 15. Komisjonid arutavad asju 15 päeva jooksul, arvates nende saabumisest.

---

[1] Vt. viide 1 lk. 181.

Vajaduse korral peab asja läbivaatamisele komisjonis eelnema faktide kontrollimine komisjoni liikme või komisjoni ülesandel ühiskondliku inspektori poolt.

§ 16. Alaealiste asjade komisjonidel on õigus välja nõuda vajalikud andmed ja dokumendid, samuti välja kutsuda ametiisikuid ja kodanikke nendelt seletuste saamiseks küsimustes, mis on komisjonides arutamisel.

§ 17. Enne asja arutamist alaealiste asjade komisjonis tutvustab komisjoni esimees või liige, kellele see on ülesandeks tehtud, vastutusele võetud isikut ja tema seaduslikku esindajat kõigi materjalidega, määrab kindlaks, keda tuleb välja kutsuda komisjoni istungile, ning määrab asja arutamise aja ja koha.

§ 18. Komisjoni istung on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt pool tema koosseisust. Komisjoni otsused võetakse vastu istungil viibinud komisjoni liikmete lihthäälteenamusega.

§ 19. Rajooni (linna) alaealiste asjade komisjonide istungitel peab viibima isik, kelle asja arutatakse. Üldreeglina on kohustuslik ka vanemate või neid asendavate isikute, vajaduse korral ka kasvatusasutuste esindajate osavõtt.

§ 20. Alaealiste asjade komisjonid vaatavad läbi asja kohta kogutud materjalid, kuulavad ära vastutusele võetud isikute seletused ja pärast kõigi asjaolude igakülgset läbikaalumist võtavad vastu ühe alljärgnevatest otsustest:

1) kohaldada üht käesoleva põhimääruse §-des 10 ja 13 ettenähtud mõjutamise vahendit;

2) asi lõpetada;

3) asja arutamine edasi lükata ja täiendavalt kontrollida;

4) anda asi üle arutamiseks ja abinõude tarvitusele võtmiseks isiku õppimis-, töö- või elukoha ühiskondlikule organisatsioonile, seltsimehelikule kohtule, administratiivkomisjonile, prokuratuuri-, miilitsa- või mõnele teisele organile, kelle pädevusse asja lahendamine kuulub, kui sellega on võima-

lik avaldada isikule suuremat kasvatuslikku mõju.

Asja arutamisel ja otsuse tegemisel juhindub komisjon teadlikkusest oma ühiskondlike kohustuste kohta, kehtivast seadusandlusest ja käesolevast põhimäärusest.

§ 21. Komisjoni istungil koostatakse protokoll, kus lühidalt märgitakse õiguserikkuja seletused, kannatanu ja tunnistaja ütlused, samuti muud asja juurde kuuluvad andmed.

Protokollile kirjutavad alla eesistuja ja sekretär.

Üldsuse laiaulatuslikuks kaasatõmbamiseks võib alaealiste asjade komisjon läbi viia väljasõiduistungeid klubides, punanurkades, ühiselamutes, koolides jne.

§ 22. Komisjoni otsus peab olema koostatud kirjalikus vormis ja motiveeritud. Otsuses näidatakse üleastumise sisu, tõendid, mille alusel otsus tehti, komisjoni poolt määratud mõjutamise vahend ning selle määramise motiivid.

Komisjoni otsusele kirjutavad alla eesistuja, sekretär ning asja arutamisest osavõtnud komisjoniliikmed. Otsus kuulutatakse eesistuja poolt kohe pärast vastuvõtmist.

Komisjon teatab vastuvõetud otsusest alaealise õiguserikkuja õppimis-, töö- või elukoha, samuti tema vanemate või neid asendavate isikute töö- või elukoha ühiskondlikele organisatsioonidele.

§ 23. Alaealiste asjade komisjonide otsused küsimustes, mis kuuluvad tema pädevusse, on kohustuslikud kõikidele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele.

Alaealiste asjade komisjonide otsused tekitatud kahju hüvitamise, trahvi määramise või muu rahalise sissenõude kohta tuleb täita otsuses näidatud tähtajaks.

Alaealiste asjade komisjoni poolt määratud trahv tuleb maksta NSV Liidu Riigipanga osakonda, hoiukassasse või sidejaoskonda vastava rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee eelarveväliste vahendite jooksvale kontole kandmiseks. Summad, mis nõutakse sisse trahvitud isikutelt, kasutatakse eranditult kultuur-hariduslikeks üritusteks. Kui ot-

sust kindlaksmääratud ajaks ei täideta rahalise sissenõude osas, kuulub see täitmisele kohtutäituri kaudu "Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksiga" kehtestatud korras.

Alaealiste asjade komisjoni otsus ühiskondliku laituse, hoiatuse, noomituse ja valju noomituse kohta kehtib üks aasta. Ühiskondliku mõjutamise vahend loetakse kustunuks, kui isik, kelle suhtes mõjutamise vahendit kohaldati, selle tähtaja jooksul ei ole toime pannud uut ülesastumist. Alaealiste asjade komisjon, kes ühiskondliku mõjutamise vahendi kohaldas, võib oma otsusega selle kustutada ka enne aastase tähtaja möödumist, kui isik, kelle suhtes mõjutamise vahendit kohaldati, käitub eeskujulikult.

§ 24. Rajoonide (linnade) alaealiste asjade komisjonide otsustele võib edasi kaevata vastava töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, kes on kohustatud kaebuse läbi vaatama 7 päeva jooksul. Täitevkomitee otsus kaebuse suhtes on lõplik.

§ 25. Rajooni (linna) alaealiste asjade komisjoni asjaajamist ja tehnilist teenindamist teostab vastava töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee, Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva alaealiste asjade komisjoni asjaajamist ja tehnilist teenindamist teostab Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.

EESTI NSV NOTARIAADI MÄÄRUSTIKU KINNITAMISEST

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1966.a.
20. aprilli määrus nr. 167
(ENSV ÜVT 1966, nr. 18, art. 109)

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b :

1. Kinnitada juurdelisatud "Eesti NSV notariaadi määrustik."

2. Lugeda kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. märtsi 1956.a. määruse nr. 61 (ENSV Teataja 1956, nr. 6, art. 66) punkt 1.

Väljavõte

EESTI NSV NOTARIAADI MÄÄRUSTIK

I peatükk

Üldsätted

1. Eesti NSV notariaadi ülesandeks on sotsialistliku seaduslikkuse tugevdamine, õiguserikkumiste vältimine, kodanike, samuti riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide õiguste ja seaduslike huvide kaitsmine tehingute tõestamise ja teiste notariaaltoimingute teostamise teel.

2. Notariaaltoiminguid teostavad notariaalkontorid. Asulates, kus puuduvad notariaalkontorid, teostavad käesoleva määrustiku punktis 5 märgitud notariaaltoiminguid linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed.

3. Notariaalkontorid teostavad järgmisi notariaaltoiminguid:

1) tõestavad lepinguid, volikirju ja testamente;

2) annavad välja tunnistusi omandiõiguse kohta abikaasade ühisomanduses oleva vara osale;

3) võtavad tarvitusele abinõusid pärandvara hoidmiseks;

4) annavad välja tunnistusi pärimisõiguse kohta;

5) panevad keelu alla elamuid pangaasutuste, isemajandavate organisatsioonide või ettevõtete teatiste alusel laenu andmise kohta ja pandilepingute alusel ning vabastavad neid keelu alt;

6) teevad täitepealdisi dokumentidele;

7) tõestavad dokumentide ärakirjade ja väljavõtete õigsust;

8) teevad tõlkeid ja tõestavad dokumentidest ühest keelest teise tehtud tõlgete õigsust;

9) tõestavad dokumentidel oleva allkirja ehtsust;

10) tõestavad kodaniku elusolekut;

11) tõestavad kodaniku viibimist teatud kohas;

12) annavad kodanike ja organisatsioonide avaldusi teistele kodanikele ja organisatsioonidele edasi;

13) tõestavad dokumendi esitamise aega;

14) võtavad deposiiti vastu raha ja väärtpabereid;

15) teevad mereproteste;

16) protestivad veksleid mitteaktseptimises või mittemaksmises ning tõestavad tšekkide mittelunastamist;

17) tagavad tõendeid;

18) võtavad hoiule dokumente.

4. Peale käesoleva määrustiku punktis 3 märgitud notariaaltoimingute teostab Tallinna Esimene Notariaalkontor veel järgmisi notariaaltoiminguid:

1) tõestab dokumente patentide välismaale üleandmise kohta;

2) teostab teisi notariaaltoiminguid, mis on pandud temale NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

5. Asulates, kus puuduvad notariaalkontorid, teostavad linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed järgmisi notariaaltoiminguid:

1) tõestavad lepinguid summaga mitte üle 300 rubla, välja arvatud elamute võõrandamise lepingud;

2) tõestavad volikirju, välja arvatud volikirjad tehingute teostamiseks välismaal;

3) tõestavad dokumentidest tehtud ärakirjade ja väljavõtete õigsust, välja arvatud ärakirjad dokumentidest kõrgemate, kesk-eriõppeasutuste ja keskkoolide lõpetamise kohta;

4) tõestavad allkirja ehtsust dokumentidel;

5) võtavad tarvitusele abinõusid pärandvara hoidmiseks.

6. Notariaalkontoris teostab notariaaltoiminguid vanemnotar, vanemnotari asetäitja ja notar.

Linnade, alevite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedes teostab notariaaltoiminguid täitevkomitee sekretär. Sekretäri äraolekul (haigus, komandeering, puhkus jne.) teostab notariaaltoiminguid täitevkomitee esimees.

7. Notar teostab notariaaltoiminguid, juhindudes NSV Liidu ja Eesti NSV seadustest, NSV Liidu ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustest, NSV Liidu ja Eesti NSV valitsuse määrustest ja korraldustest, teiste riigivõimu- ja riigivalitsemise organite poolt nende kompetentsi piires antud aktidest ja käesolevast määrustikust.

Notariaaltoimingute teostamisel on notar sõltumatu ja allub ainult seadusele.

8. Notariaaltoimingute teostamisel on notar kohustatud kontrollima tõestatavate tehingute ja dokumentide sisu vastavust seaduse nõuetele ja andma kodanikele kaasabi nende õiguste ja seaduslike huvide kaitsmisel, et nende juriidilist teadmatust ei kasutataks nende kahjuks.

9. Avastades notariaaltoimingute teostamisel seaduslikkuse või sotsialistliku ühiselu reeglite rikkumisi üksikute ametiisikute või kodanike poolt või olulisi puudusi riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide töös, teatab notar sellest vastavatele asutustele, organisatsioonidele, ametiisikutele või töötajate kollektiividele vajalike abinõude tarvituselevõtmiseks rikkumiste ja puuduste kõrvaldamiseks.

10. Notariaalkontorite tegevust juhib Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon.

11. Notariaalkontorite arvu ja paiknemise kinnitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon.

Notariaalkontorite koosseisud kinnitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon.

Tallinna notariaalkontoritest määratakse üks esimeseks notariaalkontoriks.

12. Notariaalkontoreid juhatavad notarid või vanemnotarid.

13. Vanemnotarid, nende asetäitjad ja notarid määrab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon.

14. Vanemnotarite, nende asetäitjate ja notarite ametikohtadele määratakse kõrgema juriidilise haridusega isikud.

Käesolevas punktis nimetatud ametikohtadele määratakse isikud pärast stažeerimist. Stažeerimise tähtaja ja korra määrab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Juriidiline Komisjon.

15. Notarid ei või töötada teistes asutustes, ettevõtetes ja organisatsioonides. Erandeid võidakse teha isikutele, kes tegelevad pedagoogilise või teadusliku tööga.

16. Notariaalkontorid on vabariiklikul eelarvel.

17. Igal notariaalkontoril on Eesti NSV riigivapi kujutise ja oma nimetusega pitsat.

S i s u k o r d

Lk.

E e s s õ n a 3

I osa

NSV Liidu normatiivaktid 5

1. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioon (Põhiseadus). Väljavõte 7

2. Liiduvabariikide kohtukorraldust käsitleva seadusandluse ning tsiviil-, kriminaal- ja protsessikoodeksi kehtestamise üleandmise kohta liiduvabariikide kompetentsi - NSV Liidu 1957.a. 11. veebruari seadus (NSVL ÜT 1957, nr. 4, art. 85) 9

3. NSV Liidu Ülemkohtu põhimääruse kinnitamise ning NSV Liidu Konstitutsiooni (Põhiseaduse) paragrahvide 104 ja 105 muutmise ja täiendamise kohta - NSV Liidu 1957.a. 12. veebruari seadus (NSVL ÜT 1957, nr. 4, art. 85) 10

NSV Liidu Ülemkohtu põhimäärus 11

4. Transpordikohtute likvideerimise kohta - NSV Liidu 1957.a. 12. veebruari seadus (NSVL ÜT 1957, nr. 4, art. 85) 15

5. NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste kinnitamisest - NSV Liidu 1958.a. 25. detsembri seadus (NSVL ÜT 1959, nr. 1, art. 6)..... 16

NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse alused 17

6. Rahvakohtute valimise korra muutmisest - NSV Liidu 1958.a. 25. detsembri seadus (NSVL ÜT 1959, nr. 1, art. 7) 27

7. Sõjatribunalide põhimääruse kinnitamise seadus - NSV Liidu 1958.a. 25. detsembri seadus (NSVL ÜT 1959, nr. 1, art. 14) 28

Sõjatribunalide põhimäärus 29

8. NSV Liidu prokuröri-järelevalve põhimääruse kinnitamisest - NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1955.a. 24. mai seadlus (NSVL ÜT 1955, nr. 9, art. 222) 37

NSV Liidu prokuröri-järelevalve põhimäärus 37

9. Nõukogude miilitsa põhimäärus - Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1962.a. 17. augusti määrusega nr. 901. Väljavõte 53

II osa

Eesti NSV normatiivaktid 65

1. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Konstitutsioon (Põhiseadus). Väljavõte 66

2. Eesti NSV Kohtukorralduse seadus - Vastu võetud Eesti NSV 1960.a. 19. augusti seadusega (ENSV ÜT 1960, nr. 27, art. 61) 68

3. Eesti NSV Kohtunike distsiplinaarvastutuse määrustiku kinnitamise kohta - Eesti NSV 1961.a. 8. juuni seadus (ENSV ÜT 1961, nr. 23, art. 78) .. 83

Eesti NSV kohtunike distsiplinaarvastutuse määrustik 83

4. Eesti NSV kohtute kohtunike ja rahvakaasistujate ärakutsumise korra määrustiku kinnitamise kohta - Eesti NSV 1961.a. 26. detsembri seadus (ENSV ÜT 1961, nr. 52, art. 183) 87

Eesti NSV kohtute kohtunike ja rahvakaasistujate ärakutsumise korra määrustik 87

5. Rahvakaasistujatele kohtus nende kohustuste täitmisega seotud kulude tasumise korrast ja määradest - Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1961.a. 25. veebruari seadlus (ENSV ÜT 1961, nr. 8, art. 27) 94

6. Eesti NSV rajoonide (linnade) rahvakohtute valimiste määrustik - Kinnitatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1960.a. 24. oktoobri seadlusega (ENSV ÜT 1960, nr. 39, art. 97) 96

7. Juhend asjaajamise kohta Eesti NSV rajooni (linna) rahvakohtus - Kinnitatud Eesti NSV Ülemkohtu esimehe R. Simsoni poolt 1965.a. 1. juunil 114

8. Eesti NSV Ühiskondliku korra kaitse ministeeriumi miilitsa mittekoosseisuliste töötajate põhimäärus - Kinnitatud Eesti NSV Ühiskondliku korra kaitse ministri poolt 1962.a. 30. novembril. Väljavõte 144

9. Eesti NSV Advokaatide Kolleegiumi põhimääruse kinnitamise kohta - Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1966.a. 22. veebruari seadlus (ENSV ÜVT 1966, nr. 9, art. 46) 150

Eesti NSV Advokaatide Kolleegiumi põhimäärus 150

10. Seltsimehelike kohtute põhimääruse kinnitamise kohta - Eesti NSV 1961.a. 26. detsembri seadus (ENSV ÜT 1961, nr. 52, art. 182) 161

Seltsimehelike kohtute põhimäärus 161

11. Avalikku korda kaitsvate Eesti NSV vabatahtlike rahvamalevate põhimääruse kinnitamise kohta - Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1961.a. 19. detsembri määrus nr. 512 (ENSV MKK 1962, nr. 1, art. 1).... 173

12. Alaealiste asjade komisjonide põhimääruse kinnitamise kohta - Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1962.a. 7. veebruari seadlus (ENSV ÜT 1962, nr. 6,art. 14) 180

Alaealiste asjade komisjonide põhimäärus 180

13. Eesti NSV notariaadi määrustiku kinnitamisest - Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1966.a. 20. aprilli määrus nr. 167 (ENSV ÜVT 1966, nr. 18, art. 109) 192

Eesti NSV notariaadi määrustik. Väljavõte 192

Тартуский государственный университет
ЭССР, г. Тарту, ул. Юликооли, I8

СБОРНИК НОРМАТИВНЫХ АКТОВ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ КУРСА "ОРГАНИЗАЦИЯ СУДА И ПРОКУРАТУРЫ В СССР"

На эстонском языке
Составитель Э.Раал

Vastutav toimetaja K. Nigola
Korrektor E. Oja

==========

TRÜ rotaprint 1966. Trükipoognaid 12,5. Tingtrükipoognaid 11,38. Arvestus poognaid 9,75. Trükiarv 500. Paber 30x42.1/4. Paljundamisele antud 31.XII 1966. MB 11900. Tell. nr. 580.

Hind 26 kop.

Hind 26 kop.

A
28505
7809835

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00780983 5